การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

พรวลัย อริยะรัศมีทรัพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2554

การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

พรวลัย อริยะรัศมีทรัพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

พรวลัย อริยะรัศมีทรัพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2554

พรวลัย อริยะรัศมีทรัพย์. (2554). **การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล และด้านบริการติดตามผล ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จำนวน 162 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล และด้านบริการติดตามผล อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล และด้านบริการติดตามผล อยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงานต่างกัน วุฒิการศึกษาต่างกัน และระดับความรู้ด้านการแนะแนวต่างกัน มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงานต่างกัน และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

A STUDY OF PROBLEMS AND NEEDS FOR GUIDANCE SERVICES OF ADMINISTRATORS AND TEACHERS IN PRIMARY SCHOOLS BANGSUE DISTRICT BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

PORNWALAI ARIYARATSAMEESAP

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Guidance and Counselling Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2011

PORNWALAI ARIYARATSAMEESAP. (2011). **A Study of Problems and Needs for Guidance Services of Administrators and Teachers in Primary Schools Bangsue District Bangkok**. Master's M.Ed. (Psychology and Counselling). Bangkok : Graduate School Srinakharinwirot University. Project Advisor : Inst.skol Voracharoensri.

The purpose of this research was to study of problems and needs for guidance services: individual inventory service , information service , counseling service , placement service and follow-up service of administrators and teachers in primary schools , Bangsue District , Bangkok. The variables of this study were divided into work status , educational level , working experiences , guidance service experiences and knowledge level in guidance service. The samples were 162 administrators and teachers were selected by purposive sampling in Primary Schools , Bangsue District , Bangkok. The instrument was the problems and needs for guidance service questionnaires. The data was analyzed by t-test independent and One-Way Anova,

The research findings revealed as follows :

1. Primary Schools administrators and teachers in Bangsue District , Bangkok had problems with individual inventory service , information service , counseling service , placement service and follow-up service were average , while the total score of their needs were high.

2. There was a significant difference at the .05 level in counseling service and placement service problems between administrators and teachers who had differencial in work status , educational level and knowledge level in guidance service.

3. There was a significant difference at the .05 level in individual inventory service needs between administrators and teachers who had differencial in work status , and working experiences.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง **การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร** ของ **พรวลัย อริยะรัศมีทรัพย์** ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต **สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว** ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศวร มณีศรีขำ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต **สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว** ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

ความสำเร็จของการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ เกิดจากความเมตตาและความกรุณาอย่างดียิ่ง จาก อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ แนะนำและเปิดโอกาสในการเรียนรู้การจัดทำสารนิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ คณบดีคณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร.นฤมล พระใหญ่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบให้คำแนะนำในการจัดทำเครื่องมือในการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 7 โรงเรียน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยอย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาและผู้มีพระคุณที่เป็นผู้ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย รวมทั้งเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ขอบคุณพี่น้อง เพื่อนๆทุกคนที่มิได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้

พรวลัย อริยะรัศมีทรัพย์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
	สมมติฐานของการวิจัย	7
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว	9
	ความหมายของการแนะแนว	9
	ความมุ่งหมายของการแนะแนว	10
	ประเภทของการแนะแนว	11
	ปรัชญาของการแนะแนว	13
	หลักการที่สำคัญของการแนะแนว	15
	บริการที่สำคัญของการแนะแนว	17
	บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	17
	บริการสนเทศ	42
	บริการให้คำปรึกษา	44
	บริการจัดวางตัวบุคคล	46
	บริการติดตามผล	48
	ประโยชน์ของการแนะแนว	48
	สาเหตุที่ทำให้จำเป็นต้องมีการแนะแนว	51
	ปัญหาและอุปสรรคการจัดบริการแนะแนว	52
	การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา	53
	งานวิจัยในประเทศ	56
	งานวิจัยในต่างประเทศ	59

สารบัญ

บทที่		หน้า
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	60
	แหล่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	60
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
	การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	65
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	67
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	69
	สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
5	**สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ**	88
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	88
	สมมติฐานของการวิจัย	88
	ขอบเขตของการวิจัย	89
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	89
	วิธีดำเนินการวิจัย	90
	การวิเคราะห์ข้อมูล	90
	สรุปผลการวิจัย	91
	อภิปรายผล	92
	ข้อเสนอแนะ	95

สารบัญ

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	101
ภาคผนวก ก	102
ภาคผนวก ข	113
ภาคผนวก ค	116
ภาคผนวก ง	126
ภาคผนวก จ	132
ภาคผนวก ฉ	137
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	142

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 แสดงจำนวนแหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง..... 61

2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา..... 70

3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ปัญหาในการบริการแนะแนวรายด้าน..... 72

4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ความต้องการในการบริการแนะแนวรายด้าน..... 73

5 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนกตามสถานภาพในการทำงาน..... 73

6 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนกตามสถานภาพในการทำงาน..... 74

7 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา..... 74

8 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา..... 75

9 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน..... 75

10 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน..... 76

11 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน..... 76

12 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน..... 77

13 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว..... 77

14 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของครู จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว..... 78

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

15 การหาค่าความแตกต่างรายคู่ของปัญหาในการบริการแนะแนวของครู ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว..... 79

16 การหาค่าความแตกต่างรายคู่ของปัญหาในการบริการแนะแนวของครู ด้านบริการติดตามผล จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว..... 80

17 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว..... 81

18 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของครูจำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว..... 81

19 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามระดับความรู้ด้านการแนะแนว..... 82

20 การหาค่าความแตกต่างรายคู่ของปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านบริการให้คำปรึกษา จำแนกตามระดับความรู้ด้านการแนะแนว..... 83

21 การหาค่าความแตกต่างรายคู่ของปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านบริการจัดวางตัวบุคคล จำแนกตามระดับความรู้ด้านการแนะแนว..... 83

22 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามระดับความรู้ด้านการแนะแนว..... 84

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ เพื่อให้ท้องถิ่นและสถานศึกษานำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอน อีกทั้งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลง แสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทยให้มีมาตรฐานความรู้ ความสามารถสูงขึ้น ก้าวทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของโลก (เอกรินทร์ สี่มหาศาลและคณะ. 2551: 1)

นอกจากการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังได้กำหนดให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นสาระสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนเช่นเดียวกับการเรียนสาระการเรียนรู้ โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน (กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และรักษาดินแดน)กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ซึ่งการแนะแนวมีจุดมุ่งหมายและหลักการที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ การช่วยให้เยาวชนของชาติเป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาในทุกๆด้าน มุ่งสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (พนม ลิ้มอารีย์.2533: 5) นอกจากนี้ ประหยัด ทองมาก (2529: 7) ได้กล่าวถึงบทบาทของการแนะแนวที่มีต่อการจัดการศึกษา พอสรุปได้ว่า งานสอนและงานแนะแนวมีจุดมุ่งหมายปลายทางร่วมกัน คือ การพัฒนาเด็กให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ต้องการให้เด็กมีบุคลิกภาพดี ปรับตัวดีมีการศึกษาดีและมีความสุขในฐานะเป็นเอกัตบุคคลและสมาชิกที่ดีของสังคม หน้าที่ครูคือการส่งเสริมความเจริญงอกงามดังกล่าวให้แก่เด็ก โดยผ่านกิจกรรมที่เรียกว่า การสอนและหน้าที่ของงานแนะแนว

ซึ่งการดำเนินงานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีการวางแผนในการที่จะให้ความช่วยเหลือบุคคลและมีหลักการที่สำคัญ คือ ช่วยให้บุคคลได้เกิดพัฒนาการในด้านต่างๆ ป้องกันปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล ช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นแล้ว โดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล การยอมรับในคุณค่า ความเข้าใจพฤติกรรมต่างๆของบุคคล เคารพศักดิ์ศรีและ

ตั้งอยู่บนพื้นฐานตามวัฒนธรรมของบุคคล มีการประสานงานที่ดีและได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน

นอกจากนี้การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน จะเกิดประโยชน์ต่าง ๆมากมาย เช่น นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี คณะครูได้รู้จักนักเรียนของตนแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง ทำให้ยอมรับนักเรียนในฐานะเป็นเอกัตบุคคล เข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ช่วยให้บิดามารดาและผู้ปกครองของนักเรียนรู้จักและเข้าใจเด็กของตนดีขึ้น ตลอดจนช่วยให้สังคมและประเทศชาติได้ประชากรที่มีคุณภาพ ไม่เป็นผู้ที่จะก่อให้เกิดปัญหาสังคมและช่วยเพิ่มพูนเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นการที่จะให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการแนะแนวและสามารถบรรลุเป้าหมายตรงกับหลักการสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เอง มีส่วนร่วมในการสร้างผลการเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ตนเอง พัฒนาผู้เรียนจนเต็มศักยภาพตามความถนัดและความสนใจเป็นรายบุคคล จำเป็นที่จะต้องจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ให้ครบทั้ง 5 บริการ คือ

1. บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล (individual inventory service)
2. บริการสนเทศ (information service)
3. บริการให้คำปรึกษา (counseling service)
4. บริการจัดวางตัวบุคคล (placement service)
5. บริการติดตามผล (follow – up service)

แม้ว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบทางการจัดการศึกษาหลายหน่วยงานได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานบริการแนะแนวและส่งเสริมให้มีการจัดบริการแนะแนวขึ้นในโรงเรียน แต่ปัจจุบันพบว่าการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จและไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ดังที่อรวิไล สว่างคำ(2548: 23) กล่าวถึงปัญหาในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาว่าบุคคลทั่ว ๆไปยังไม่เห็นความสำคัญของการแนะแนว รวมทั้งบุคลากรในโรงเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่องานแนะแนว และสงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530: 84) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนพอสรุปได้ว่า โรงเรียนขาดบุคลากรทางด้านแนะแนว บุคลากรในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนว ผู้ฝึกปฏิบัติงานแนะแนวขาดเทคนิคในการสอนกิจกรรมแนะแนว ผู้ฝึกปฏิบัติงานมีปัญหาในการปรับตัวเกี่ยวกับการจัดเวลาในการฝึกงาน โรงเรียนไม่มีห้องแนะแนวเป็นสัดส่วน อีกทั้งวัชรี ทรัพย์มี (2533: 149) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านบุคลากรแนะแนวในโรงเรียนว่า ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวโดยตรง นอกจากนั้นยังขาดประสบการณ์ด้านแนะแนว และไม่ศรัทธาในงานแนะแนว ทำให้ไม่ทราบเทคนิควิธีการต่าง ๆในงานแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับ พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 268) ได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดและการบริหารโครงการแนะแนวไว้สอดคล้องกันว่า คณะครูขาดความรู้ความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของการแนะแนว เห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระงานให้มากยิ่งขึ้น โรงเรียนขาดความพร้อม

เช่น ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ ขาดอุปกรณ์และสถานที่ ปัญหาขาดการประสานงานและขาดความร่วมมือในการทำงาน ปัญหาการไม่มาใช้บริการแนะแนวของนักเรียน นอกจากนี้ อุษณีย์ เย็นสบาย (2548: 189) กล่าวว่า ผู้บริหารบางคนไม่เข้าใจ และไม่เห็นประโยชน์ของการแนะแนวอย่างแท้จริง ไม่มีการมอบอำนาจและความรับผิดชอบ จึงทำให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทและหน้าที่ของคณะครู

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร สถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวและระดับความรู้ด้านการแนะแนว

3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร สถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวและระดับความรู้ด้านการแนะแนว

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังทำให้ทราบถึงความแตกต่างของปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินการจัดบริการแนะแนวได้อย่างเหมาะสมและตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 18 คน และครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 201 คน รวม 219 คน สังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนวัดบางโพโอมาวาส โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดมัชฌิมาราม โรงเรียนวัดประดู่ธรรมาธิปัตย์ โรงเรียนวัดประชาศรัทธาธรรม โรงเรียนวัดทองสุทธาราม โรงเรียนวัดสร้อยทอง ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครู จำนวน 144 คน รวมเป็น 162 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะครูที่สอนระดับประถมศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพในการทำงาน

3.1.2 วุฒิการศึกษา

3.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

3.1.4 ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

3.1.5 ระดับความรู้ด้านการแนะแนว

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนว จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

2.2.2 ด้านบริการสนเทศ

2.2.3 ด้านบริการให้คำปรึกษา

2.2.4 ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

2.2.5 ด้านบริการติดตามผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาในการบริการแนะแนว หมายถึง อุปสรรคต่างๆที่ขัดขวางการบริการแนะแนวทำให้ไม่สามารถบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีปัญหา 5 ด้าน ประกอบด้วย

1.1 ปัญหาในด้านการบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล หมายถึง อุปสรรคต่างๆที่ขัดขวางต่อการศึกษา สำรวจ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนด้านการศึกษา อาชีพ บุคลิกภาพ และสิ่งแวดล้อม ที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ ระเบียนพฤติการณ์ การเยี่ยมบ้าน การตรวจสุขภาพ ระเบียนสะสม การศึกษารายกรณี แบบทดสอบสติปัญญา

แบบทดสอบความถนัด แบบทดสอบความสนใจ แบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังได้

1.2 ปัญหาในด้านการบริการสนเทศ หมายถึง อุปสรรคต่างๆที่ขัดขวางต่อบริการจัดหาและให้ข่าวสารแก่นักเรียนในเรื่องการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ที่โรงเรียนจัดขึ้นโดยใช้วิธีการให้ข้อสนเทศ ต่างๆ ได้แก่ การปฐมนิเทศ กิจกรรมโฮมรูม การจัดวันอาชีพ การจัดทำหนังสือคู่มือนักเรียน การศึกษานอกสถานที่ การสอนกิจกรรมแนะแนว การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การปัจฉิมนิเทศ ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังได้

1.3 ปัญหาในด้านการบริการให้คำปรึกษา หมายถึง อุปสรรคต่างๆที่ขัดขวางต่อกระบวนการให้ความช่วยเหลือทางจิตวิทยาโดยเฉพาะแก่ผู้ที่มีปัญหาที่มาขอรับการช่วยเหลือ ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้น โดยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา การจัดตารางเวลาที่เหมาะสมในการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม การให้คำปรึกษาด้านการศึกษา การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ การให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม การติดตามผลการให้คำปรึกษา การส่งต่อผู้ขอรับคำปรึกษา การจัดทำสถิติข้อมูลผู้ขอรับคำปรึกษา ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังได้

1.4 ปัญหาในด้านการบริการจัดวางตัวบุคคล หมายถึง อุปสรรคต่างๆที่ขัดขวางต่อการให้ความช่วยเหลือ กระตุ้นและให้กำลังใจนักเรียนแต่ละคนในการวางโครงการชีวิตของตนทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ สังคมและส่วนตัว ที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่ การจัดทำข้อมูลที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการของผู้รับบริการ การใช้เทคนิค เครื่องที่เหมาะสมและหลากหลาย การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม การจัดทุนการศึกษา การจัดประสบการณ์วิชาชีพ การจัดหางานรายได้ระหว่างเรียน/เวลาว่าง การจัดชุมนุม/ชมรม/กลุ่มสนใจ การเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสม ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังได้

1.5 ปัญหาในด้านการบริการติดตามผล หมายถึง อุปสรรคต่างๆที่ขัดขวางต่อการศึกษา ติดตามผลการให้บริการต่างๆ ติดตามผลการให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้านต่างๆ ติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อยๆ และออกกลางคัน ติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว ที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถาม การอภิปรายกลุ่ม ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังได้

2. ความต้องการในการบริการแนะแนว หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมุ่งหวังที่จะได้รับจากบริการแนะแนวและเห็นสมควรจัดให้มีขึ้น เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยมีความต้องการ 5 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 ความต้องการบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมุ่งหวังที่จะได้รับจากการศึกษา สำรวจ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนด้านการศึกษา อาชีพ บุคลิกภาพ และสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ ระเบียนพฤติการณ์ การเยี่ยมบ้าน การตรวจสุขภาพ ระเบียนสะสม การศึกษารายกรณี แบบทดสอบสติปัญญา

แบบทดสอบความถนัด แบบทดสอบความสนใจ แบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

2.2 ความต้องการบริการสนเทศ หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมุ่งหวังที่จะได้รับจากบริการจัดหาและให้ข่าวสารแก่นักเรียนในเรื่องการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยใช้วิธีการให้ข้อสนเทศ ต่างๆ ได้แก่ การปฐมนิเทศ กิจกรรมโฮมรูม การจัดวันอาชีพ การจัดทำหนังสือคู่มือนักเรียน การศึกษานอกสถานที่ การสอนกิจกรรมแนะแนว การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การปัจฉิมนิเทศ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

2.3 ความต้องการบริการให้คำปรึกษา หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมุ่งหวังที่จะได้รับจากกระบวนการให้ความช่วยเหลือทางจิตวิทยาโดยเฉพาะแก่ผู้ที่มีปัญหาที่มาขอรับการช่วยเหลือ โดยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา การจัดตารางเวลาที่เหมาะสมในการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม การให้คำปรึกษาด้านการศึกษา การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ การให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม การติดตามผลการให้คำปรึกษา การส่งต่อผู้ขอรับคำปรึกษา การจัดทำสถิติข้อมูลผู้ขอรับคำปรึกษา เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

2.4 ความต้องการบริการจัดวางตัวบุคคล หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมุ่งหวังที่จะได้รับจากการให้ความช่วยเหลือ กระตุ้นและให้กำลังใจนักเรียนแต่ละคนในการวางโครงการชีวิตของตน ทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ สังคมและส่วนตัว โดยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่ การจัดทำข้อมูลที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการของผู้รับบริการ การใช้เทคนิค เครื่องที่เหมาะสมและหลากหลาย การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม การจัดทุนการศึกษา การจัดประสบการณ์วิชาชีพ การจัดหางานรายได้ระหว่างเรียน/เวลาว่าง การจัดชุมนุม/ชมรม/กลุ่มสนใจ การเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

2.5 ความต้องการบริการติดตามผล หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมุ่งหวังที่จะได้รับจากการศึกษา ติดตามผลการให้บริการต่างๆ ติดตามผลการให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้านต่างๆ ติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อยๆ และออกกลางคัน ติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว โดยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถาม การอภิปรายกลุ่ม เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

4. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ในตำแหน่งงานด้านสายการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

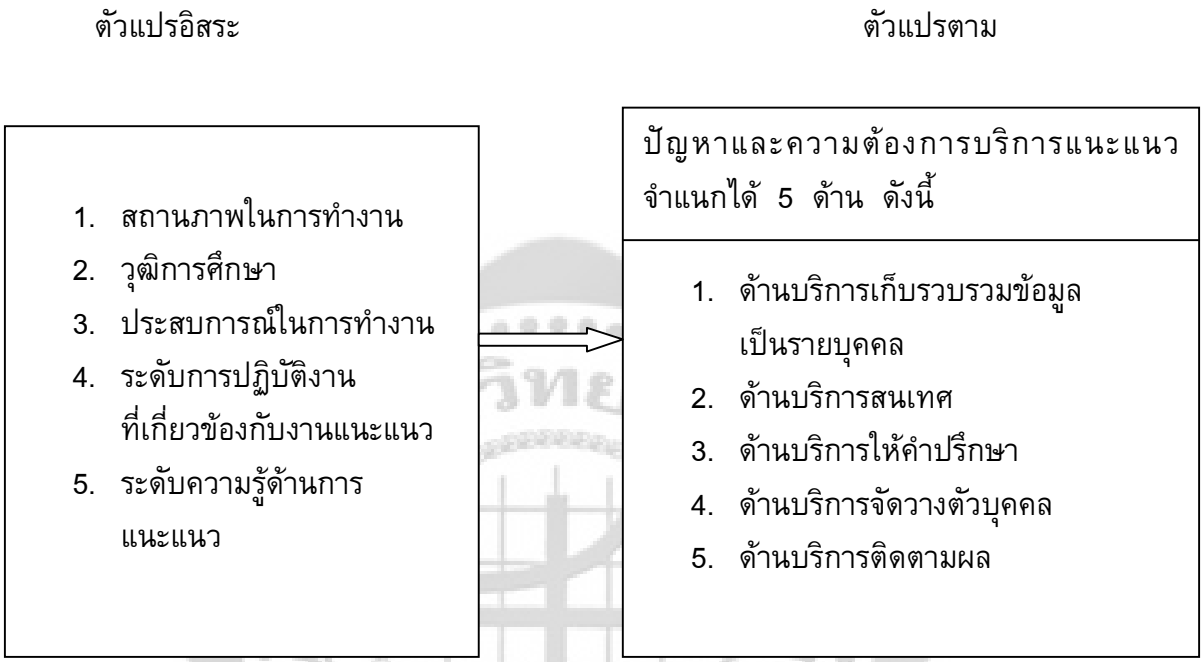

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล อย่างน้อย 1 ด้านแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกัน มีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล อย่างน้อย 1 ด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2
เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว
    - 1.1 ความหมายของการแนะแนว
    - 1.2 ความมุ่งหมายของการแนะแนว
    - 1.3 ประเภทของการแนะแนว
    - 1.4 ปรัชญาของการแนะแนว
    - 1.5 หลักการที่สำคัญของการแนะแนว
    - 1.6 บริการที่สำคัญของการแนะแนว
        - 1.6.1 บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล
        - 1.6.2 บริการสนเทศ
        - 1.6.3 บริการให้คำปรึกษา
        - 1.6.4 บริการจัดวางตัวบุคคล
        - 1.6.5 บริการติดตามผล
    - 1.7 ประโยชน์ของการแนะแนว
    - 1.8 สาเหตุที่ทำให้จำเป็นต้องมีการแนะแนว
    - 1.9 ปัญหาและอุปสรรคการจัดบริการแนะแนว
    - 1.10 การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 2.1 งานวิจัยในประเทศ
    - 2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

1.1 ความหมายของการแนะแนว

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่าน ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ต่างๆกัน ดังนี้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529: 9)ได้ให้ความหมายของการแนะแนวว่า เป็นกระบวนการผูกพันเพื่อพัฒนาชีวิต เพื่อช่วยให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้บุคคลนั้นสามารถช่วยตนเอง นำตนเอง ปรับตนเองได้อย่างเหมาะสมตลอดทั้งสามารถป้องกันปัญหา และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 3) กล่าวว่า การแนะแนวสามารถให้ความหมายได้ 3 ความหมายด้วยกัน คือ

1. ความหมายตามรูปศัพท์ การแนะแนว หมายถึง การชี้แนะ การชี้ช่องทางให้ การบอกแนวทางให้ เพื่อช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาตัดสินใจได้ แต่มิใช่การแนะนำ (Advise)

2. ความหมายในแง่กระบวนการ (Process) การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและโลกของตน

3. ความหมายในแง่บริการ (Service) การแนะแนว เป็นบริการอย่างหนึ่งที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นมา เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาด แก้ปัญหาต่างๆของตนได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัชรี ทรัพย์มี (2533: 3) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เขาสามารถนำตนเอง เช่น ตัดสินใจได้ว่าจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพใด หรือแก้ปัญหาอย่างไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองจนถึงขีดสุด

วัลนิกา ฉลากบาง (2535: 94) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวไม่ใช่ลักษณะของการสั่งสอนเหมือนการสอนในห้องเรียน เพราะจะไม่มีการบังคับให้เชื่อหรือปฏิบัติตาม แต่จะเป็นบรรยากาศของการยอมรับ มีลักษณะความเป็นเพื่อน โดยจะช่วยให้ผู้ที่มารับการแนะแนวได้สำรวจตนเอง สภาพแวดล้อมและเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง นำไปสู่การปรับเปลี่ยนความคิดหรือพฤติกรรมให้เหมาะสม

อุษณีย์ เย็นสบาย (2548: 4) กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง การชี้ช่องทางหรือแนะแนวทาง เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการชี้ช่องทางและแนะแนวได้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของตนเองได้อย่างเหมาะสม

จากความหมายของการแนะแนวที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การแนะแนว หมายถึง การแนะแนวเป็นกระบวนการส่งเสริมและช่วยเหลือบุคคล ให้เขาสามารถช่วยตนเองได้ รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพแวดล้อมแวดล้อม สามารถเลือกตัดสินใจแก้ปัญหาและ ปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นคนได้โดยสมบูรณ์และอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข

1.2 ความมุ่งหมายของการแนะแนว

การแนะแนวมีความสำคัญมาก จึงมีขอบข่ายที่กว้างขวางโดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาทุกระดับ ดังนั้น ความมุ่งหมายของการแนะแนวจึงควรเน้นทั้งด้านการป้องกันปัญหา การแก้ไขปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาการแก่บุคคล

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2540: 13) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนว เพื่อให้ผลการดำเนินการมีประสิทธิภาพ ถ้าปราศจากจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแล้วก็ย่อมจะทำให้การทำงานแนะแนวประสบปัญหา และไม่ประสบความสำเร็จ จุดมุ่งหมายของการแนะแนวที่จะต้องพิจารณาเมื่อริเริ่มโครงการ ดังนี้

1. จัดเพื่อสนองความต้องการของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน

2. ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน สัมพันธภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในชุมชนของโรงเรียน

3. เพื่อปรับปรุงการสอนและหลักสูตร จะเป็นการพัฒนาการขั้นสูงสุดของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนเรียนตรงกับความสามารถและสมรรถนิสัย (Capacity) ของตน

4. เพื่อพัฒนาการปรับตัวของแต่ละบุคคลผู้ซึ่งจะเป็นคนรับผิดชอบ และเป็นพลเมืองที่เป็นประชาธิปไตย

พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 6) กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการแนะแนวว่าสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ความมุ่งหมายทั่วไป หมายถึง ความมุ่งหมายของการแนะแนวโดยส่วนรวม นั่นคือ การแนะแนวไม่ว่าจะจัด ณ สถานที่ใดก็ตามย่อมจะมีความมุ่งหมายทั่วไปเหมือนกัน 3 ประการ คือ

1.1 เพื่อป้องกันปัญหา (Prevention) นั่นคือ การแนะแนวมุ่งจะป้องกันไม่ให้นักเรียนเกิดปัญหา เพราะถ้าปล่อยให้เกิดปัญหาแล้วค่อยตามแก้ไขช่วยเหลือในภายหลังนั้นทำได้ยากและต้องใช้เวลานาน ในบางกรณีอาจจะแก้ไขไม่ได้อีกด้วย

1.2 เพื่อแก้ไขปัญหา (Curation) นั่นคือ การแนะแนวมุ่งจะให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับตน เพราะถ้าปล่อยให้นักเรียนประสบกับปัญหาโดยไม่ให้ความช่วยเหลือ นักเรียนจะไม่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปรกติสุข

1.3 เพื่อส่งเสริมพัฒนา (Development) นั่นคือ การแนะแนวมุ่งจะให้การส่งเสริมนักเรียนทุกคนให้เกิดความเจริญงอกงามมีพัฒนาการในด้านต่างๆอย่างสมบูรณ์ เพื่อที่นักเรียนแต่ละคนจะได้รับการส่งเสริมและแสดงความสมารถในด้านต่างๆของตนออกมาอย่างเต็มที่

2. ความมุ่งหมายเฉพาะ หมายถึง ความมุ่งหมายของการแนะแนวที่สถานศึกษาซึ่งจัดให้มีการบริการแนะแนวเป็นผู้กำหนดขึ้นมา เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญา เป้าหมายของหลักสูตรและสภาพสังคมของสถานศึกษานั้นๆ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (ม.ป.ป.: 1) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนว ว่ามุ่งที่จะให้ความช่วยเหลือนักเรียนเข้าใจตนเองและยอมรับตนเอง ได้เรียนรู้ถึงวิธีการเข้ากับผู้อื่น และเข้าใจถึงโลกที่ตนอาศัยอยู่ได้มากยิ่งขึ้น ช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ที่รักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ใส่ตนแม้ว่าจะสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ช่วยให้นักเรียนค้นหาเกี่ยวกับตัวของนักเรียนเองในแง่มุมต่างๆ เช่น ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง ตลอดจนเรียนรู้เกี่ยวกับโลกของงานและหาแนวทางที่จะใช้ความสามารถที่มีอยู่ เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับตนและสังคม รวมทั้งช่วยวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาและช่วยหาประสบการณ์ในงานด้านต่างๆให้แก่นักเรียน

กล่าวโดยสรุป จุดมุ่งหมายของการแนะแนว เพื่อช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียนแต่ละคนดีขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสนใจของนักเรียน โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกๆด้านของเด็กแต่ละวัย ช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายสติ ปัญญา อารมณ์สังคม และจิตใจ ช่วยเหลือตนเองได้ในทุกเรื่อง เรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

1.3 ประเภทของการแนะแนว

ในการจัดประเภทต่างๆของการแนะแนวต้องคำนึงถึงปัญหา ความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ เพื่อทางโรงเรียนจะได้ช่วยขจัดปัญหาต่างๆเหล่านั้นของเด็กได้ถูกทางและบรรลุตามจุดหมาย

พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 7-9) แบ่งการแนะแนวออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

1. การแนะแนวการศึกษา

การแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะ เป็นการช่วยให้นักเรียนรู้จักเลือกและปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนของตน ทั้งยังช่วยให้นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาต่อของตนได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

2. การแนะแนวอาชีพ

การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับการวางแผนและการตัดสินใจเลือกอาชีพ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสภาพร่างกายของตน

การให้บริการแนะแนวอาชีพ จะช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบและตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะเป็นผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในงานของตน และมีชีวิตการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นการช่วยให้ทรัพยากรมนุษย์ได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง

3. การแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม

การแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Guidance) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องที่นอกเหนือจากด้านการศึกษาและอาชีพ เป็นการช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม ทำให้สามารถมีชีวิตและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การให้บริการแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมจึงเป็นการช่วยให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพกาย และสุขภาพจิต มารยาทสังคม การคบเพื่อนต่างเพศ และเพื่อนเพศเดียวกัน การใช้เวลาว่าง บุคลิกภาพและการแต่งกาย อารมณ์และการควบคุมอารมณ์ มนุษย์สัมพันธ์ จริยธรรม และค่านิยม การใช้จ่ายเงิน ศาสนาและความเชื่อ ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อรวิไล สว่างคำ. 2548: 17) ได้แบ่งประเภทของการแนะแนวโรงเรียนระดับประถมศึกษาเป็น 3 ประเภท คือ

1. การแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance) หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือเด็กให้มีพัฒนาการทางสติปัญญา มีความเฉลียวฉลาดโดยจัดกิจกรรมช่วยเหลือเด็กเกี่ยวกับการเรียนให้เหมาะสมและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2. การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือเด็กในการเลือกอาชีพ การเตรียมตัวประกอบอาชีพในอนาคต

3. การแนะแนวส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Guidance) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาด้านการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตของตนเองได้อย่างมีความสุขในสังคม สามารถปรับตัวเองได้ ปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเจริญทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีอารมณ์มั่นคง รู้จักแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม รู้วิธีรักษาสุขภาพ รู้วิธีการปรับปรุงตนเองให้มีเสน่ห์และรู้จักมารยาทในการเข้าสังคม

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของการแนะแนวนั้น สามารถแบ่งได้ตามลักษณะปัญหาของนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งพอจะสรุปแบ่งการแนะแนวออกเป็นประเภทใหญ่ๆได้ 3 ประเภท คือ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวส่วนตัวและสังคม

1.4 ปรัชญาของการแนะแนว

ปรัชญา คือ แนวความคิดหรือทัศนะความคิดเห็น (Point of View) ซึ่งได้รับการพิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์สมควรยึดถือเป็นหลักในการดำเนินงาน

พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 10) กล่าวว่า ปรัชญาของการแนะแนวเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์สมควรยึดถือเป็นหลักในการดำเนินงานแนะแนว ซึ่งมีอยู่ 7 ประการด้วยกัน คือ

1. แนวความคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) เป้าหมายสูงสุดของการแนะแนว ก็คือ การส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล การช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้มีความเจริญงอกงามและมีพัฒนาการอย่างมีบูรณาการสุดขีดความสามารถของตน

2. แนวความคิดเรื่องทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) ทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่ค่าสูงยิ่ง ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้มีความเจริญงอกงาม และมีพัฒนาการสูงขึ้นในทุกๆด้าน

3. แนวความคิดเรื่องความร่วมมือ (Cooperation) ไม่ใช่การบังคับ (Compulsion) การให้ความช่วยเหลือของการแนะแนวจะต้องเป็นไปในลักษณะของการร่วมมือกันระหว่างผู้ให้ความช่วยเหลือและผู้รับความช่วยเหลือ จะไม่ใช้วิธีการบังคับ และการช่วยเหลือนี้จะต้องช่วยให้บุคคลผู้มีปัญหาเป็นผู้ที่สามารถช่วยตนเองได้ในที่สุด **(**Help him to help himself**)**

4. แนวความคิดเรื่องคุณค่า (Worth) และศักดิ์ศรี (Dignity) ของบุคคล มนุษย์ทุกคนเป็นผู้ที่มีคุณค่าและมีเกียรติยศเท่าเทียมกัน ไม่ควรได้รับการดูถูกเหยียดหยาม และทุกคนก็มีสิทธิ์และมีอิสรภาพในการเลือกเป้าหมายชีวิตของตน (Freedom to Choose)

5. แนวความคิดเรื่องพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ (Cause) และจุดมุ่งหมาย (Purpose) พฤติกรรมทุกพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุและจุดมุ่งหมาย การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ผิดปรกติหรือเบี่ยงเบนไปของนักเรียนจะต้องศึกษาถึงสาเหตุแห่งความผิดปรกตินั้นๆ

6. แนวความคิดเรื่องพัฒนาการด้านส่วนตัว (Personal Development) การแนะแนวมีความเห็นว่างานของการศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ทางด้านสมองหรือสติปัญญาเท่านั้น แต่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาการด้านส่วนตัวด้วย เป็นการช่วยให้มนุษย์ได้รู้จักและเข้าใจตนเอง

7. แนวความคิดเรื่องการแนะแนวเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มีลำดับขั้นและต่อเนื่อง (Continuous) การแนะแนวมิได้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว หรือเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นกระบวนการที่มีลำดับขั้นและต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาและก้าวเข้าสู่โลกของงาน (World of Work)

สุชา จันทร์เอม (2533: 8) ได้กล่าวถึงปรัชญาของการแนะแนว สรุปได้ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2. บุคคลแต่ละคนต้องการให้คนอื่นรัก ให้คนอื่นยอมรับว่าเขาก็มีความสามารถและเห็นความสำคัญของตน

3. บุคคลแต่ละคนต้องการความช่วยเหลือที่แตกต่างกันจากผู้อื่นบ้าง ผู้แนะแนวควรช่วยเด็กให้สามารถช่วยตนเองได้

4. พฤติกรรมทุกๆอย่างที่บุคคลแสดงออกมาย่อมมีสาเหตุทั้งสิ้น

วัฒนา พัชราวนิช (2531: 29-32) กล่าวว่าปรัชญาของการแนะแนว จะมุ่งส่งเสริมความหมายเกี่ยวกับการให้บริการส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงาม งานแนะแนวจะดำเนินไปด้วยการยึดหลักการในการให้ประโยชน์แก่บุคคลทุกๆคน ซึ่งบริการแนะแนวที่จัดขึ้นโดยยึดหลักปรัชญาดังต่อไปนี้

1. การแนะแนวมีเป้าหมายสืบเนื่องมาจากความต้องการและคุณค่าของสังคมประชาธิปไตย ปรัชญาค่านิยมของการแนะแนวขึ้นอยู่กับสภาพของสังคม ส่งเสริมให้บุคคลเข้าใจถึงสิทธิเสรีภาพและความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม

2. การแนะแนวต้องยอมรับคุณค่า เกียรติยศ และสิ่งอื่นๆซึ่งมีอยู่ในแต่ละคน บุคคลทุกรูปทุกนามถือว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีเกียรติยศ มีคุณงามความดีอยู่ในตนเอง มีความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบในการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง การแนะแนวจะต้องจัดเตรียมสถานการณ์ต่างๆให้บุคคลพัฒนาการไปจนถึงขีดสูงสุดทุกๆด้าน

3. การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา การแนะแนวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยให้การศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งการแนะแนวช่วยให้บุคคลสามารถจะพัฒนาตนเอง และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น ซึ่งการแนะแนวต้องเกี่ยวข้องกับการศึกษาอยู่ตลอดเวลา

4. การแนะแนวเกี่ยวข้องกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในด้านการศึกษาพฤติกรรม การแนะแนวทางวิทยาศาสตร์พยายามที่จะศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล และสามารถทำนายพฤติกรรมเหล่านั้นได้ การศึกษาพฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์และการทำนาย วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องสนับสนุนการแนะแนว

5. การแนะแนวมีหน้าที่ป้องกันปัญหา การแนะแนวเน้นที่การป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหา

6. การแนะแนวช่วยให้บุคคลมีการพัฒนาการ เจริญงอกงามและก้าวไปสู่ความมีวุฒิภาวะ การแนะแนวมุ่งส่งเสริมให้บุคคลมีความเจริญงอกงาม สามารถเปลี่ยนและปรับปรุงพฤติกรรมไปตามที่สังคมยอมรับ

7. ความก้าวหน้าของการแนะแนวขึ้นอยู่กับผู้นำ กิจกรรมแนะแนวจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการเอาใจใส่ของผู้นำ ผู้นำที่ดีจะให้การสนับสนุนผู้ร่วมงานในการปฏิบัติหน้าที่ความสามารถในการบริหารงาน รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและความเอาใจใส่ของผู้นำ จะทำให้กิจการแนะแนวก้าวรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว

8. การแนะแนวต้องอาศัยการทำงานร่วมกัน การจัดบริการแนะแนวต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรหลายฝ่าย การประสานงานและความร่วมมือกันจะช่วยให้กิจการแนะแนวบรรลุเป้าหมายได้ไม่ยากนัก

9. การบริการแนะแนวคือวิชาชีพ การจัดบริการแนะแนวจำเป็นต้องอาศัยผู้ให้คำปรึกษาที่มีทักษะ มีความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ผู้แนะแนวต้องเป็นบุคคลที่ผ่านการศึกษาวิชาชีพทางด้านการแนะแนวมาโดยเฉพาะ สามารถช่วยเหลือบุคคลที่ประสบปัญหาได้ ฉะนั้นผู้ทำหน้าที่แนะแนวจึงจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่ศึกษาวิชาชีพทางด้านการแนะแนว และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ปรัชญา คือ แนวความคิดหรือทัศนะความคิดเห็น ซึ่งได้รับการพิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์สมควรยึดถือเป็นหลักในการดำเนินงาน และการดำเนินงานแนะแนวจำเป็นต้องมีปรัชญาของการแนะแนวเป็นพื้นฐานเบื้องต้น ซึ่งปรัชญาของการแนะแนวจะมุ่งส่งเสริมความหมายเกี่ยวกับการให้บริการ ส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงาม และยึดหลักการในการให้ประโยชน์แก่บุคคลทุกๆคน

1.5 หลักการที่สำคัญของการแนะแนว

พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 11) ได้กล่าวไว้ว่าหลักการที่สำคัญที่ทำให้บริการแนะแนวในโรงเรียนเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ คือ

1. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนจะต้องมุ่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคน
2. การจัดบริการแนะแนวจะต้องกระทำอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เป็นระบบ มีระเบียบแบบแผน
3. ผู้ทำงานแนะแนวจะต้องยอมรับในความเป็นเอกัตบุคคล (Individual) ของนักเรียน นั่นคือ เข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences)
4. การแนะแนวเป็นงานที่วางอยู่บนพื้นฐานกระบวนการพฤติกรรมของบุคคลและเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์ จำเป็นต้องใช้เครื่องมือและกลวิธีต่างๆ ทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่ใช่แบบทดสอบ เพื่อจะได้เข้าใจบุคคลแต่ละคน และช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้เข้าใจตนเอง สามารถควบคุมพัฒนาการส่วนตัวของนักเรียนได้
5. ผู้ทำงานด้านการแนะแนวจะต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่ละคน
6. การแนะแนวถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการของการศึกษา ควรสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน
7. การแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวจะต้องได้รับการศึกษาอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ มีทั้งความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ที่เหมาะสม และมีการจัดดำเนินการอย่างมีระบบ (Systematical Guidance)
8. ผู้ทำงานด้านการแนะแนวจะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษย์สัมพันธ์ดี มีความเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

9. การจัดบริการแนะแนวจะได้ผลดีมีประสิทธิภาพ จะต้องเกิดจากความร่วมมือและความสมัครใจจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน และนักเรียนผู้มารับบริการจะต้องมาด้วยความเต็มใจให้ความร่วมมือด้วย

10. ผู้ทำงานด้านการแนะแนวจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเก็บรักษาความลับได้

พรหมธิดา แสนคำเครือ (2535: 9) ได้กล่าวถึงหลักการแนะแนว ว่าการแนะแนวเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อบุคคลทุกคน ทั้งคนปกติและคนที่ประสบปัญหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้บุคคลได้พัฒนาตามความเหมาะสมกับเอกัตบุคคล เน้นพัฒนาบุคคลทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการที่จะตัดสินใจในการเลือกการดำเนินชีวิตของตนเอง เพื่อให้บุคคลปรับตัวได้และมีการวางแผนที่ดีในอนาคต โดยมีจุดมุ่งหมายในการป้องกันปัญหา การแก้ปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาการ ซึ่งจะต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆเป็นขั้นตอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย จึงต้องมีการวางแผนระยะยาว

วัชรี ทรัพย์มี (2533: 9) ได้กล่าวถึงหลักการแนะแนวไว้ว่า การแนะแนวจัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคคลในทุกระดับ คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีจุดมุ่งหมายทั้งการป้องกัน แก้ปัญหา ส่งเสริมและพัฒนา เพื่อช่วยส่งเสริมให้บุคคลแต่ละคนได้พัฒนาไปอย่างเต็มที่ โดยยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ให้บุคคลปรับตัวได้ดีในปัจจุบัน และมีการวางแผนที่ดีในอนาคต สำหรับการแนะแนวในโรงเรียนเป็นกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็กจนถึงสำเร็จการศึกษาขั้นอุดมศึกษา และสามารถยืดหยุ่นได้ตอบสนองความต้องการของชุมชน โรงเรียนและนักเรียน โดยครูแนะแนวจะให้นักเรียนที่มาขอรับบริการเป็นผู้ตัดสินในการเลือกและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

นอกจากนี้ บัวทอง สว่างโสภากุล (2525: 29 - 30) ได้กล่าวถึงหลักการแนะแนวไว้ดังนี้

1. การแนะแนวไม่เป็นการบังคับต้องทำด้วยความสมัครใจ และช่วยชี้ช่องทางให้นักเรียนรู้จักตนเอง สมารถตัดสินใจหาทางเลือกอย่างเหมาะสม
2. การแนะแนวมุ่งที่จะช่วยเหลือนักเรียนทุกคน
3. การแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตามลำดับ
4. การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาซึ่งจะผสมผสานอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ
5. การแนะแนวเป็นภารกิจของบุคคลหลายๆฝ่าย ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานให้สัมพันธ์สอดคล้องซึ่งกันและกัน
6. การแนะแนวมุ่งให้นักเรียนได้คงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองไว้

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การดำเนินงานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีการวางแผนในการที่จะให้ความช่วยเหลือและมีหลักการที่สำคัญ คือ ช่วยให้บุคคลได้เกิดพัฒนาการในด้านต่างๆ ป้องกันปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล และช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นแล้วโดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล ความเข้าใจพฤติกรรมต่างๆของบุคคล การยอมรับในคุณค่าเคารพศักดิ์ศรีและตั้งอยู่บนพื้นฐานตามวัฒนธรรมของบุคคล

1.6 บริการที่สำคัญของการแนะแนว

บริการแนะแนวเป็นบริการอย่างหนึ่งที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นมาเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาด แก้ปัญหาต่างๆของตนได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีและ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (พนม ลิ้มอารีย์. 2533: 4) ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 บริการ ประกอบด้วย

1.6.1 บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service)

การแนะแนวจะเกิดผลดีได้ต่อเมื่อผู้แนะแนวเข้าใจนักเรียนและรู้จักนักเรียนแต่ละคนเป็นอย่างดี ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 5) ได้ให้ความสำคัญของการศึกษารวบรวมข้อมูลว่า เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม การเขียนอัตชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน โดยมีการบันทึกข้อมูลในระเบียบพฤติการณ์ ระเบียนสะสม สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนแต่ละคนดียิ่งขึ้น

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2540: 11) ได้กล่าวถึง การสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับบุคคลที่จะมาใช้บริการแนะแนว ทำให้เกิดความเข้าใจในตัวบุคคลที่จะได้รับความช่วยเหลืออย่างมาก มีความถูกต้องเชื่อถือได้ วิธีการที่จะหาข้อมูลจะได้จากเทคนิคและอุปกรณ์ต่างๆของการแนะแนว เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ การใช้ระเบียนสะสม ระเบียนพฤติกรรม การให้คำปรึกษา

ลักขณา สริวัฒน์ (2543: 291) ได้กล่าวว่า การสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคลเป็นการหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวเด็กนักเรียน เช่น ประวัติการเรียน บุคลิกภาพ เชาวน์ปัญญา ความสนใจ ความถนัด อันจะเป็นพื้นฐานให้ผู้แนะแนวช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้อง กลวิธีในการรวบรวมข้อมูลทำได้โดยการสัมภาษณ์ตัวเด็กเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องใช้แบบสำรวจหรือแบบสอบถาม

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2539: 12) กล่าวว่า การสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคลมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจข้อมูลเด็กมาใช้ในการแนะแนว วิธีการหาข้อมูลนั้นได้จากเทคนิคและเครื่องมือต่างๆทางการแนะแนว เช่น การไปเยี่ยมบ้านเด็ก ระเบียนพฤติการณ์ ระเบียนสะสม การทดสอบ สังคมมิติ เป็นต้น การสำรวจข้อมูลเด็กเป็นบริการแรกในโรงเรียน เตรียมข้อมูลเด็กไว้เป็นพื้นฐานสำหรับจัดบริการอื่นๆ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลเป็นบริการแรกที่โรงเรียนสำรวจข้อมูลทั่วๆไปของนักเรียน ได้แก่ ข้อมูลของครอบครัว ข้อมูลทางการศึกษา ข้อมูลด้านสุขภาพ โดยใช้เครื่องมือทางการแนะแนว เช่น แบบสอบถาม การเยี่ยมบ้าน การสังเกต การสัมภาษณ์ ระเบียนสะสม ซึ่งทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามสภาพจริงและนักเรียนได้มีโอกาสรู้จักตนเอง

ข้อควรคำนึงในการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล (นิรันดร์ จุลทรัพย์. 2531: 56)

1. พิจารณาถึงคุณค่าของข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมไว้ว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาได้จากเกณฑ์ 3 ประการ ดังนี้

1.1 ความถูกต้องแม่นยำ (Reliability) หมายความว่า ข้อมูลที่ได้ศึกษาและรวบรวมไว้นั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ ตรงต่อความเป็นจริง

1.2 ความเที่ยงตรง (Validity) หมายความว่า ข้อมูลที่ได้ทำการรวบรวมไว้นั้นสามารถที่จะพยากรณ์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

1.3 ความสามารถที่จะช่วยเพิ่มความเข้าใจในตัวนักเรียนได้ดีขึ้น หมายความว่า ข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ สามารถที่จะช่วยให้ครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตัวนักเรียนได้มากขึ้นกว่าเดิม

2. พิจารณาเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูแนะแนวควรใช้เครื่องมือ เทคนิคหรือวิธีการหลายๆอย่าง เพราะเครื่องมือแต่ละชนิดย่อมมีคุณสมบัติและก่อให้เกิดประโยชน์เฉพาะอย่าง และไม่ควรศึกษาข้อเท็จจริงจากตัวนักเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ควรจะได้ศึกษาหาความจริงจากบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนด้วย

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

การสังเกต (Observation)

การสังเกต หมายถึง การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัส (Receptor) ส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้ง 5 ส่วน (ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง) ในการพิจารณาสิ่งนั้นๆ

สำหรับจุดมุ่งหมายของการสังเกตมีอยู่หลายประการ แล้วแต่ว่าผู้สังเกตจะกำหนดว่าสังเกตใคร เพื่ออะไร กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528: 32) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนวไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ผู้สังเกตได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ข้อเท็จจริงนี้อาจได้เป็นครั้งแรกหรืออาจจะได้เพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียดซึ่งเคยได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่นเป็นการหาความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลนั้นๆ

2. เพื่อให้ผู้สังเกตเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกต ว่ามีลักษณะปกติหรือไม่ มีการพัฒนาการเหมาะสมกับเพศ และวัยเพียงใด เพื่อใช้ประกอบการแนะแนวบุคคลให้เป็นบุคคลดีมีประสิทธิภาพในสังคมต่อไปเท่าที่จะทำได้อย่างดีที่สุด

3. เพื่อค้นหาถึงสาเหตุบางประการ ซึ่งอาจเป็นปัญหาแต่ไม่มีผู้ใดทราบหรือสงสัยมาก่อนเพื่อนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาและการแนะแนวต่อไป

4. เพื่อทำให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบและไวต่อการมีปฏิกิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อมจนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดีและรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

การสังเกตที่ดี นอกจากจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนแล้ว จะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การสัมผัส (Sensation) คือ การใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้ง 5 ส่วน สัมผัสกับสิ่งที่ต้องการสังเกต

2. ความตั้งใจ (Attention) คือ การที่บุคคลมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจที่จะสังเกต

3. การรับรู้ (Perception) คือ การตีความหรือการแปลความหมายจากการสัมผัส

ชนิดของการสังเกต

การสังเกตสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิด คือ

1. การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Obsevation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนโดยไม่มีการเตรียมการใดๆ ไว้ก่อน สามารถที่จะทำการสังเกตได้ทุกเวลาและสถานที่ตามแต่โอกาสจะอำนวยซึ่งการสังเกตชนิดนี้เป็นวิธีที่ครูใช้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นปกติประจำวันอยู่แล้ว

2. การสังเกตโดยการกำหนดช่วงเวลาในการสังเกต (Time Sampling Observation) เป็นการสังเกตที่มีการวางแผนการณ์ล่วงหน้าว่าจะสังเกตใคร เมื่อไหร่ นานเท่าไร

3. การสังเกตโดยการบอกเฉพาะพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่จะทำการสังเกต (Situational Sampling Observation) เป็นการสังเกตที่กำหนดเฉพาะเจาะจงลงไปว่าอยากทราบอะไรก็ทำการสังเกตเฉพาะอย่างนั้น

การบันทึกการสังเกต

ในการบันทึกการสังเกตแต่ละครั้งควรมีหลักการตามที่ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528: 43-44) เสนอแนะไว้ดังนี้

1. บันทึกพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจนหรือเห็นได้ชัด

2. ควรใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย เพราะเมื่อมีผู้อื่นมาอ่านบันทึกควรจะรู้ และเข้าใจพฤติกรรมนั้นๆ ของผู้ถูกสังเกตตรงกันกับผู้สังเกตได้

3. โดยทั่วไปควรรีบบันทึกการสังเกตทันทีที่สังเกตเสร็จสิ้นลง นอกจากในกรณีที่มีการสังเกตในระยะเวลาที่นานเกินกว่าที่จะจำพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้หมดหรือมีการแบ่งเวลาในการสังเกตในสถานการณ์เดียวกัน หลายคนอาจต้องจดบันทึกการสังเกตในขณะที่สังเกตด้วย

4. การบันทึกการสังเกตที่ดี ไม่ควรใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตลงไปปะปนกับพฤติกรรมที่แสดงออก ควรแยกไว้คนละหัวข้อเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกต

วิธีการบันทึกการสังเกตและแบบฟอร์มการบันทึกการสังเกตที่นิยมใช้โดยทั่วๆ ไป มี 2 วิธีการดังนี้คือ

1. การบันทึกแบบระเบียนพฤติการณ์ (Anecdotal Record) คือ การบันทึกการสังเกตโดยการบันทึกพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา โดยแยกออกจากความ

คิดเห็นของผู้สังเกต การบันทึกการสังเกตแบบระเบียนพฤติการณ์นี้จะช่วยให้ผู้อ่านข้อมูลจากการบันทึกสามารถเข้าใจพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกตได้มากกว่า

แบบฟอร์มที่ 1
การบันทึกการสังเกตครั้งที่ .....

ชื่อผู้ถูกสังเกต ..... อายุ ..... ปี ชั้นเรียน .....
วัน เวลาที่สังเกต .....
สถานที่สังเกต .....
พฤติกรรม .....
.....
.....
ข้อเสนอแนะ .....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้สังเกต
ตำแหน่ง .....

แบบฟอร์มที่ 2

ชื่อผู้ถูกสังเกต ..... อายุ ..... ปี ชั้นเรียน .....

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	เวลา	สถานที่	พฤติกรรม	ความคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ ..... ผู้สังเกต
ตำแหน่ง .....

การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่สำคัญวิธีหนึ่งของบริการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล ถ้าครูสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามเทคนิคและวิธีการแล้วจะช่วยให้นักเรียนที่เข้ารับการสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกว่าตัวเขาเป็นเอกัตบุคคลในสายตาของครูและเกิดความรู้สึกว่าตัวเขามีคุณค่าอันจะมีผลสืบเนื่องไปถึงความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และให้ความไว้วางใจครู นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของการสัมภาษณ์เพื่อการแนะแนวไว้ดังนี้

ทองเรียน อมรัชกุล (2528: 88) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ คือ กระบวนการที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คน มาพบปะสนทนากัน เป็นทั้งการติดต่อเกี่ยวข้องกันแบบเผชิญหน้า (ซึ่งอาจเป็นไปอย่างมีแบบแผนหรือไม่ก็ได้) โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

กรมวิชาการ (2533: 42) ได้กล่าวถึงความหมายของการสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาพูดคุยซักถามระหว่างครูผู้ปฏิบัติงานแนะแนวและนักเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสำรวจความจริง การหาข้อมูล การสืบทราบทัศนคติ ความรู้สึก และเพื่อให้คำปรึกษา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะต้องนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษานักเรียนและช่วยเหลือนักเรียน

นุชลี อุปภัย (2543: 41) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาหรือการพูดคุยกันระหว่างบุคคลสองคนอย่างมีจุดมุ่งหมายโดยบุคคลหนึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ และบุคคลอีกคนหนึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ และผลจากการสัมภาษณ์สามารถนำมาอ้างอิงใช้ประโยชน์ได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529: 62) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก โดยประมวลคำตอบเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ของเด็กที่ต้องการจะศึกษาจากตัวเด็กเอง จากอาจารย์ประจำชั้น และจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2539: 80) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนากันอย่างเผชิญหน้าระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้รับการสัมภาษณ์ โดยมีหลักการและจุดมุ่งหมายร่วมกัน การสนทนาแบบนี้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลช่วยให้ผู้สัมภาษณ์มองเห็นสีหน้าอากัปกิริยา และได้ยินน้ำเสียงที่แสดงอารมณ์ของผู้รับการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เพื่อการแนะแนว แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

1. การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริง (Fact Finding Interview)

เป็นการสัมภาษณ์โดยมีจัดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนและเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในตัวนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น การสัมภาษณ์ชนิดนี้สามารถกระทำได้ 2 วิธีด้วยกันคือ

1.1 สัมภาษณ์จากตัวนักเรียนโดยตรง การสัมภาษณ์นักเรียนโดยตรงนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะนักเรียนย่อมรู้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวเองได้มากกว่าคนอื่นๆ แต่บางครั้งนักเรียนอาจตีความหรือแปลความหมายข้อมูลคลาดเคลื่อนไปบ้าง หรืออาจเล่าความจริงไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อปิดบังอำพรางหรือป้องกันตัวเอง ดังนั้นก่อนทำการสัมภาษณ์ครูควรสร้างสาย

สัมพันธ์ (Rapport) เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยเป็นกันเองก่อนเพื่อนักเรียนจะได้รู้สึกอบอุ่นและยินดีให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ แก่ครูผู้สัมภาษณ์

1.2 สัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน

กระบวนการในการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริง แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการก่อนสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1.1 ติดต่อนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้า โดยแจ้งให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ และนัดวัน เวลา สถานที่ให้แน่นอน

1.2 เตรียมสถานที่เพื่อการสัมภาษณ์ควรเป็นที่เอกเทศ (Privacy) ไม่มีคนพลุกพล่านและมีที่นั่งสะดวกสบายเหมาะสมในการสนทนากัน

1.3 เตรียมตัวผู้สัมภาษณ์ซึ่งนับว่ามีความสำคัญยิ่ง ผู้สัมภาษณ์ควรจะได้เตรียมในสิ่งต่างๆ ดังนี้

1.3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน

1.3.2 เตรียมคำถามที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าและวางแผนเรียบเรียงคำถามตามลำดับก่อนหลัง

2. ขั้นสร้างความเป็นกันเองกับผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์เป็นสำคัญ โดยผู้สัมภาษณ์สามารถสร้างความเป็นกันเองกับผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

2.1 ผู้สัมภาษณ์ควรพบผู้ให้สัมภาษณ์ตรงตามเวลา และสถานที่ที่ได้นัดหมายไว้

2.2 ต้อนรับผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยความอบอุ่น และสร้างบรรยากาศให้เกิดความเป็นกันเองไม่มีพิธีรีตองเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกสบายใจ ปลอดโปร่ง

2.3 เริ่มทักทายด้วยเรื่องทั่วๆ ไป เช่น เกี่ยวกับกีฬา งานอดิเรกต่างๆ และเรื่องที่บุคคลส่วนใหญ่สนใจ เป็นต้น

3. ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์ เป็นขั้นที่ผู้สัมภาษณ์เริ่มถามข้อเท็จจริงตามที่ต้องการ โดยพยายามพูดคุยอย่างปกติธรรมดา และพยายามรักษาบรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้ดีอยู่เสมอ ถ้าคำถามใดผู้ให้สัมภาษณ์แสดงอาการไม่พอใจ หรืออึดอัดใจ ผู้สัมภาษณ์ควรเปลี่ยนแปลงแนวทางในการสนทนาเพื่อรักษาบรรยากาศที่ดีไว้แล้วค่อยหาคำถามที่เหมาะสมถามต่อไปและในระหว่างที่การสัมภาษณ์ดำเนินอยู่นั้น ผู้สัมภาษณ์ควรยึดหลักที่สำคัญดังนี้

3.1 ควรใช้คำถามที่สุภาพชัดเจน ไม่คลุมเครือและเริ่มถามจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยาก

3.2 ควรใช้คำถามแบบปลายเปิด เช่น คำถามที่ตอบแต่เพียงคำว่า “ใช่” “จริง” “ไม่จริง”

3.3 ผู้สัมภาษณ์พึงระลึกไว้เสมอว่ามีหน้าที่หาข้อมูลไม่ใช่เป็นผู้ให้ข้อมูล เพราะฉะนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้พูดมากที่สุด

3.4 การรับฟัง ผู้สัมภาษณ์จะต้องเป็นผู้ฟังที่ดี คือ ให้ความสนใจและตั้งใจต่อสิ่งที่ได้ฟัง โดยใช้ความคิดและความรู้สึกตามไปด้วย พร้อมทั้งแสดงอาการตอบสนองในการรับฟังด้วย

3.5 การเงียบขณะที่ทำการสัมภาษณ์อยู่ บางครั้งผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องใช้ความเงียบเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้คิดทบทวนและลำดับเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ก่อนที่จะเล่าออกมา

3.6 การสรุป ผู้สัมภาษณ์อาจจะกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์สรุปข้อมูลต่างๆ ที่พูดคุยกันมาเพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจตรงกัน เช่น “ ไหนเธอลองสรุปให้ครูฟังซิว่าได้เล่าอะไรให้ครูฟังไปแล้วบ้าง ” หรือผู้สัมภาษณ์อาจจะช่วยสรุปบางตอนเพื่อแสดงความใส่ใจในเนื้อหาทั้งหมดก็ได้

4. ขั้นยุติการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีวิธียุติการสัมภาษณ์ โดยการพยายามให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกพึงพอใจเหมือนเมื่อตอนเริ่มต้นการสัมภาษณ์ และยินดีเสมอที่จะให้สัมภาษณ์ในโอกาสต่อไป ก่อนที่จะจากกัน ผู้สัมภาษณ์ควรชี้แจงให้ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจว่าสิ่งที่สนทนากันไปนั้นจะก่อให้เกิดผลดีต่อไป และขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์มั่นใจได้ว่าเรื่องราวทั้งหมดนั้นจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ

2. การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา (Counseling Interview)

เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อมเด่นชัดยิ่งขึ้น เข้าใจปัญหาของตนเองได้แจ่มแจ้งและสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาของตนได้อย่างเหมาะสม การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษาจะเน้นถึงความสัมพันธ์ชนิดตัวต่อตัวระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา โดยที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องร่วมมือกันด้วยความจริงใจ การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์
2. เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รู้จัก และเข้าใจตนเองอย่างถูกต้องมีความรับผิดชอบในตนเองและสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อสำรวจปัญหา และค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานั้นๆ ตลอดจนเพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการความช่วยเหลือต่างๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์

ลักษณะสำคัญของการสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา

1. การสร้างบรรยากาศที่ดีในการสัมภาษณ์ในลักษณะที่อบอุ่นเป็นกันเอง และมีความไว้วางใจต่อกัน
2. ผู้สัมภาษณ์พยายามเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้พูดระบายความตึงเครียดของตนออกมาเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์สบายใจขึ้น โดยผู้สัมภาษณ์จะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีและมีความอดทนในการฟัง

3. การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษามุ่งช่วยผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นสำคัญ

กระบวนการในการสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน เช่นเดียวกับการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริง และมีแนวทางปฏิบัติใหญ่ๆ คล้ายคลึงกัน แต่การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษาจะมีลักษณะที่ละเอียดอ่อนกว่า ผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องอาศัยความชำนาญและปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการก่อนสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีการเตรียมการเป็นอย่างดีเพื่อให้การสัมภาษณ์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้สัมภาษณ์จะต้องให้ความสนใจในตัวผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยความจริงใจ เพราะผู้ให้สัมภาษณ์จะคาดหวังแนวทางที่จะได้รับความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา สำหรับการเตรียมสถานที่นับว่ามีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน ควรเป็นสถานที่ที่สงบเงียบปราศจากเสียงรบกวนหรือสิ่งที่จะมาขัดจังหวะในระหว่างการสัมภาษณ์

2. ขั้นการสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษาประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ผู้สัมภาษณ์ควรสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความรู้สึกของตนเองออกมาได้โดยอิสระ

3. ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์ เป็นขั้นที่ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องใช้ทักษะในการสังเกตสีหน้าท่าทางน้ำเสียงคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ตลอดเวลา แต่ควรระวังอย่าให้เป็นลักษณะของการจ้องจับผิดจะทำให้เสียบรรยากาศที่ดี บางครั้งผู้สัมภาษณ์อาจจะหยุดการสัมภาษณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ไว้ชั่วขณะแล้วกลับไปสร้างสายสัมพันธ์ให้ดีเหมือนเดิมแล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ต่อ การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษาในขั้นตอนนี้ผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษาเพิ่มเติมซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไปในหัวข้อบริการให้คำปรึกษา

4. ขั้นยุติการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษาบางครั้งอาจเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวสำหรับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน แต่บางครั้งอาจต้องดำเนินไปหลายๆ ครั้งอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาและตัวผู้ให้สัมภาษณ์เองว่าเป็นเช่นไร อย่างไรก็ตามการยุติการสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษาย่อมไม่แตกต่างกันมากนักกับการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงแต่สิ่งที่ผู้สัมภาษณ์ควรต้องให้

แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่จะใช้สำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลอีกวิธีหนึ่งที่สามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนได้หลายด้านอย่างกว้างขวาง การสร้างและแปลความหมายจากแบบสอบถามไม่สลับซับซ้อนจึงสะดวกที่ครูแนะแนวจะเลือกนำไปใช้กับนักเรียน สำหรับคำจำกัดความของแบบสอบถามนักวิชาการหลายท่านอธิบายความหมายไว้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528: 216) กล่าวว่า แบบสอบถาม คือข้อความที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นความรู้สึก เจตคติหรือค่านิยมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเรื่องต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการทราบนั้นๆ นอกจากนี้แบบสอบถามยังเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นแทนการสัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยเขียนข้อความต่างๆ ที่ต้องการจะสัมภาษณ์แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อความตอบลงในแบบสอบถามแทนการตอบโดยการพูด

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (ม.ป.ป. : 78) กล่าวว่า แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลรายละเอียดต่างๆ โดยการตั้งคำถามที่ใช้จะเป็นคำถามง่ายๆ เมื่อผู้ตอบอ่านแล้วจะเข้าใจคำถามได้เป็นอย่างดีและตอบตามความเป็นจริง

สถิต วงศ์สวรรค์ (2527: 118) กล่าวว่า แบบสอบถาม คือข้อคำถามต่างๆ ที่ตั้งขึ้นเพื่อประสงค์ให้ผู้ที่เราต้องการจะถามกรอกข้อความลงไปตามประเด็นที่เราต้องการจะทราบ อาจให้กรอกข้อความสั้นหรือยาวก็ได้ แต่ถ้าเป็นข้อความสั้นๆ ก็จะสะดวกแก่ผู้กรอก

กล่าวโดยสรุป แบบสอบถาม หมายถึง เครื่องมือที่ผู้ต้องการรวบรวมข้อมูลสร้างขึ้นเพื่อประสงค์ให้ผู้ตอบกรอก เติม หรือเขียนรายละเอียดตามประเด็นหัวข้อที่ต้องการทราบ การใช้แบบสอบถามจะช่วยให้การรวบรวมข้อมูลเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ใช้ระยะเวลาสั้นและสามารถจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนได้อย่างกว้างขวาง

การใช้แบบสอบถามเพื่อการแนะแนวมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อรวบรวมรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนตั้งแต่เหตุการณ์ในอดีต สภาพชีวิตในปัจจุบัน ตลอดจนความปรารถนาในอนาคต เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติการศึกษา สุขภาพร่างกาย ผลการเรียนในปัจจุบัน ความต้องการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในอนาคต เป็นต้น

2. เพื่อสอบถามความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติ ค่านิยมของนักเรียนที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งต่างๆ เช่น ความคิดเห็นต่อการสอนของครูอาจารย์ ความรู้สึกต่อระเบียบวินัยของโรงเรียน เจตคติที่มีต่อโรงเรียน เจตคติที่มีต่อสังคม เป็นต้น

3. เพื่อติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วว่าศึกษาต่อที่ไหนบ้าง หรือประกอบอาชีพอะไร ได้นำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์มากน้อยเพียงใด และประสบปัญหาต่อการดำรงชีวิตอย่างไรบ้าง เป็นต้น

ชนิดของแบบสอบถาม

การแบ่งแบบสอบถามออกเป็นชนิดต่างๆ ได้มีการจัดแบ่งโดยพิจารณาจากเกณฑ์ของลักษณ์แบบสอบถามที่นิยมใช้ในวงการแนะแนว แบ่งออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. แบบสำรวจแบบปลายปิด (Closed Form)
2. แบบสำรวจแบบปลายเปิด (Opened Form)
3. แบบสอบถามแบบผสม (Mixed Form)

วิธีการใช้แบบสอบถาม ควรดำเนินการดังนี้

1. ควรเลือกใช้แบบสอบถามให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้ตอบและวัตถุประสงค์ของการใช้แบบสอบถาม

2. ควรอธิบายให้ผู้ตอบเข้าใจวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามและความหมายของข้อมูลต่างๆ ที่ถาม ตลอดจนวิธีการตอบคำถามอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตรงตามที่ต้องการ

3. ควรให้ความมั่นใจแก่ผู้ตอบว่าคำตอบที่ได้จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงความเป็นจริง

4. ควรให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบพร้อมๆ กันเป็นกลุ่ม หรือทั้งชั้นให้เสร็จสิ้นในเวลานั้น เพราะถ้าผู้ตอบนำกลับไปบ้านอาจเกิดความสูญหายได้

5. ไม่ควรให้ผู้ตอบแบบสอบถามคนเดียว หรือกลุ่มเดียวตอบแบบสอบถามบ่อยเกินไป เพราะอาจทำให้ผู้ตอบรู้สึกว่าสิ่งที่เขาตอบไม่มีความหมาย เกิดความเบื่อหน่ายและอาจตอบแบบเสียไม่ได้

6. ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจผู้ตอบแบบสอบถามและนำผลการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางการให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนปรับปรุงการจัดบริการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระเบียนสะสม (Cumulative Record)

ระเบียนสะสม เป็นวิธีการบันทึกข้อมูลอย่างหนึ่งที่จัดทำขึ้นในลักษณะของเอกสารซึ่งใช้สำหรับบันทึกข้อมูลต่างๆ ของนักเรียน โดยนำข้อมูลที่ได้มาด้วยเทคนิคหรือวิธีการต่างๆ มารวมไว้ในที่เดียวกันภายใต้หลักที่ว่าการนำข้อมูลมารวมไว้ในระเบียนสะสมนั้นต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของระเบียนสะสมไว้ดังนี้

จิตรอารีย์ เนตรหิน (2529: 267) กล่าวว่า ระเบียนสะสม เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลทุกๆ ด้านของนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนจบการศึกษา เพื่อประโยชน์ในอันที่จะช่วยให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา หรือครูประจำชั้น ได้ทราบข้อมูลและความเป็นไปต่างๆ ของนักเรียนอย่างชัดเจน สะดวกในการศึกษาปัญหา และจัดบริการให้ความช่วยเหลือหรือป้องกันกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนอย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพ

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2527: 74) กล่าวว่า ระเบียนสะสม เป็นเอกสารอย่างหนึ่งที่ใช้สำหรับรวบรวมประวัติส่วนตัวและรายละเอียดที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่างๆ ไว้อย่างมีระเบียบอันจะเป็นเครื่องช่วยให้ครูได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนได้เร็วขึ้น

กล่าวโดยสรุป ระเบียนสะสม หมายถึง เอกสารชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลข้อเท็จจริงและรายละเอียดในด้านต่างๆ เกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนอย่างมีระบบแบบแผนที่ต่อเนื่องกันไป(Record or Set of Data) ได้แก่ข้อมูลทางด้านส่วนตัว สังคม ครอบครัว และการเรียนตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และความมุ่งหวังในอนาคต

สำหรับชนิดของระเบียนสะสมที่นิยมใช้โดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ชนิดเป็นซองหรือเป็นแฟ้มพับได้
2. ชนิดเป็นบัตรแผ่นเดียวหรือบัตรพับได้
3. ชนิดผสมหรือรวมเป็นเล่ม

แหล่งข้อมูลของระเบียนสะสม

ข้อมูลที่จะบันทึกในระเบียนสะสมสามารถได้มาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

1. จากตัวนักเรียนเอง เช่น จากการสัมภาษณ์นักเรียน แบบสอบถามและการให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติ เป็นต้น

2. จากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองนักเรียน เช่น การสัมภาษณ์และการใช้แบบสอบถามจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้าน เป็นต้น

3. จากเพื่อน เช่น การใช้สังคมมิติ การใช้แบบสำรวจใครเอ่ย การสัมภาษณ์ เป็นต้น

4. จากครู โดยการสังเกตพฤติกรรม การศึกษารายกรณี การประชุมรายกรณี เป็นต้น

5. จากผู้ให้คำปรึกษา เช่น ผลจากการสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา ผลการทดสอบ เป็นต้น

6. จากนักจิตวิทยา จิตแพทย์ แพทย์หรือพยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ เช่น ผลการตรวจสภาพทางร่างกาย หรือจิตใจ และการศึกษาสภาพครอบครัว เป็นต้น

ประโยชน์ของระเบียนสะสม

ระเบียนสะสม ถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลแหล่งแรกที่ครูอาจารย์จะได้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจนักเรียนเป็นเบื้องต้น และยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจตัวเองได้ดียิ่งขึ้น ตามรายละเอียด ดังนี้

1. ช่วยให้ครูอาจารย์ทราบข้อมูลต่างๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สำหรับนำมาประกอบการศึกษาพัฒนาการของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ช่วยให้ครูอาจารย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้รู้จักนักเรียนแต่ละคนได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยการศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสม

3. ใช้สำหรับช่วยนักเรียนในการพิจารณาเลือกวิชาเรียน วางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต

4. ใช้เป็นข้อมูลนำมาประกอบการพิจารณาให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนและการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการทำงานพิเศษเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน

5. ช่วยทำให้ทราบถึงข้อดีและข้อบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนเพื่อใช้วางแผนแนวทางช่วยเหลือการจัดกิจกรรมกลุ่มทางการแนะแนวได้อย่างเหมาะสม

6. ใช้เป็นข้อมูลนำมาประกอบการจัดประชุมรายกรณี

7. ช่วยให้นักเรียนเข้าถึงสภาพที่แท้จริงของตนเองจากข้อมูลที่รวบรวมไว้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ บุคลิกภาพ และด้านอื่นๆ ซึ่งจะเป็นผลให้นักเรียนเกิดการยอมรับตนเอง และปรับปรุงตนเองได้ดีขึ้น

การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

การเยี่ยมบ้าน เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ช่วยให้ครูอาจารย์ได้ทราบสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน และได้พบปะสนทนากับผู้ปกครองนักเรียนทำให้ทราบเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน และโรงเรียนเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น เจตคติซึ่งกันและกัน ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน ทำให้ครูได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและนำข้อมูลนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือแก้ไขและส่งเสริมพัฒนานักเรียนได้ถูกต้องยิ่งขึ้น นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของการเยี่ยมบ้านไว้ดังนี้

บัวทอง สว่างโสภากุล (2525: 194) กล่าวว่า การเยี่ยมบ้าน คือ การเดินทางไปเยี่ยมผู้ปกครองและนักเรียนที่บ้าน โดยครูแนะแนวหรือครูที่มีความสนใจในการช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนที่ได้รับการไปเยี่ยมเยียนที่บ้านจะเป็นนักเรียนที่มีปัญหาหรือไม่มีปัญหาก็ได้ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะหากโรงเรียนต้องการให้วัตถุประสงค์ของการเยี่ยมบ้านเป็นจริงอย่างที่กล่าวข้างต้น นักเรียนทุกคนก็ควรจะได้รับการเยี่ยมที่บ้าน แต่เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีภารกิจที่โรงเรียนมากจนมีเวลาเหลือเพื่อการเยี่ยมบ้านไม่มากนัก การเยี่ยมบ้านจึงมักจะกระทำกับนักเรียนที่มีปัญหาเสียเป็นส่วนใหญ่

อารีย์ ตัณฑ์เจริญรัตน์ (2526: 115) กล่าวว่า การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ครูแนะแนวใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลและร่วมมือกันกับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนและครอบครัวที่เห็นประโยชน์ของการร่วมมือกันช่วยเหลือนักเรียน จะมีการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ครูอาจเป็นฝ่ายไปพบผู้ปกครองของนักเรียนที่บ้านหรือผู้ปกครองเป็นฝ่ายมาพบครูที่โรงเรียนก็จะบังเกิดประโยชน์ในการร่วมมือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนทั้งสองกรณี ถ้าครูเป็นฝ่ายไปพบผู้ปกครองถึงที่บ้านก็จะได้เรียนรู้ความเป็นไปทางบ้านด้วยตนเอง และเป็นฝ่ายได้เรียนรู้เกี่ยวกับตัวนักเรียนได้มากขึ้น

กล่าวโดยสรุป การเยี่ยมบ้าน หมายถึง การติดต่อระหว่างโรงเรียนกับบ้าน โดยครูอาจารย์กับบิดามารดา หรือผู้ปกครองนักเรียน เพื่อครูอาจารย์ที่ไปเยี่ยมบ้านจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับทางบ้านตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน และได้มีโอกาสพบปะพูดคุยปรึกษาหารือกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการให้การช่วยเหลือ และส่งเสริมนักเรียนในโอกาสต่อไป

จำเนียร ช่วงโชติ (2526: 194) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการไปเยี่ยมบ้านนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครูกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

2. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและนักเรียนในสภาพที่เป็นจริง เพื่อที่จะได้รู้จักนักเรียนได้ดีขึ้นและสามารถช่วยนักเรียนแก้ปัญหาต่างๆ ได้ง่าย

3. เพื่อให้ได้ทราบข้อเท็จจริงและสภาพที่แท้จริงของนักเรียนทางบ้าน การได้เห็นสภาพของบ้านการได้พูดคุยสนทนากับบิดามารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียนจะช่วยทำให้ครูและครูแนะแนวรู้จักนักเรียน เข้าใจนักเรียนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมนักเรียนให้ได้ผลดีที่สุด

4. เพื่อเพิ่มเติมข้อเท็จจริงบางประการที่เกี่ยวกับนักเรียนที่ไม่สามารถจะหาได้จากวิธีการอื่นๆ

แบบฟอร์มการเขียนรายงานการเยี่ยมบ้าน

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

เวลา ..... น. รวม ..... ชั่วโมง

เป็นการเยี่ยมบ้านนักเรียนรายนี้ ครั้งที่ .....

ชื่อ – สกุล ครูอาจารย์ที่ไปเยี่ยม .....

ชื่อ – สกุล นักเรียน ..... อายุ .....ปี

ชั้นเรียน .....

ชื่อ – สกุล ครูอาจารย์ประจำชั้น .....

ชื่อ – สกุล บิดา ..... การศึกษา .....

อาชีพ ..... อายุ ..... ปี สุขภาพ .....

ชื่อ – สกุล มารดา..... การศึกษา .....

อาชีพ ..... อายุ ..... ปี สุขภาพ .....

พี่ชาย หรือน้องชาย ชื่อ – สกุล 1. ..... อายุ ..... ปี

2. ..... อายุ ..... ปี

3. ..... อายุ ..... ปี

พี่สาว หรือน้องสาว ชื่อ – สกุล 1. ..... อายุ ..... ปี

2. ..... อายุ ..... ปี

3. ..... อายุ ..... ปี

1. สภาพการเดินทางไปบ้านและสภาพแวดล้อมโดยทั่วๆ ไปในละแวกบ้าน

.....

2. สภาพบ้าน ที่ตั้งและบริเวณภายนอกรอบๆ ตัวบ้าน

.....

3. สภาพภายในบ้านและบรรยากาศของบ้าน

.....

4. ลักษณะของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองนักเรียน

.....

5. เจตคติของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

.....

6. เจตคติของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน

.....

7. สภาพทางการเรียนของนักเรียนขณะอยู่ที่บ้าน (การทำการบ้าน การอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน ฯลฯ)

.....

8. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูลูกของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

.....

9. ความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อสมาชิกภายในครอบครัว

.....

10. ความคาดหวังของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

.....

11. ลักษณะเพื่อนบ้านหรือเพื่อนเล่นของนักเรียน

.....

12. ลักษณะคำพูดของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองที่ท่านคิดว่าสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น

.....

13. ข้อเสนอแนะของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือนักเรียน

.....

14. ข้อเสนอแนะของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่มีต่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น

.....

15. ท่านคิดว่าสิ่งที่ทางโรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนมีอะไรบ้าง

.....

สังคมมิติ (Sociometry)

สังคมมิติ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อศึกษาถึงสถานภาพทางสังคมของนักเรียน ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักเรียนแต่ละคนกับนักเรียนคนอื่นๆ ในกลุ่ม โครงสร้างทางสังคมของกลุ่มและบรรยากาศของกลุ่ม

สำหรับความหมายของสังคมมิติ นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527: 184) กล่าวว่า สังคมมิติ คือเครื่องมือที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม หรือในกลุ่มว่ามีการปฏิบัติโต้ตอบกันในลักษณะใด เช่น ความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นกลุ่มใหญ่ หรือแตกแยกเป็นกลุ่มย่อย สมาชิกแต่ละคนได้รับการยอมรับในกลุ่มมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

อนนต์ อนันตรังสี(2521: 72) กล่าวว่า สังคมมิติ เป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ใช้สำหรับหาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักเรียนในชั้นเรียนว่า ใครจับกลุ่มกับใครบ้าง หรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

กล่าวโดยสรุป สังคมมิติ หมายถึง เครื่องมือเทคนิค (Technique) หรือวิธีการ (Method) ที่ใช้ศึกษาสถานภาพทางสังคมของบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน ภายใต้สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงระดับความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการใช้สังคมมิติในด้านการศึกษา มีดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูทราบถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนที่เรียนอยู่ในห้องเรียนเดียวกันว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีการแบ่งออกเป็นกลุ่มหรือไม่และกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มมีใครบ้าง

2. เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบถึงแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักเรียนด้วยกันว่าไปในรูปใด เพื่อว่าครูจะสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อัตชีวประวัติ (Autobiography)

อัตชีวประวัติ เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการให้นักเรียนเขียนประวัติของตนเองตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน ตลอดจนความมุ่งหวังในอนาคตเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว จนถึงความรู้สึกนึกคิด อุดมคติและความต้องการต่างๆ ของชีวิต

การเขียนอัตชีวประวัติ จะเป็นการช่วยให้บุคคลได้เปิดเผยตัวเอง วิเคราะห์ตนเองถึงสาเหตุความเป็นมาของพฤติกรรมพื้นฐาน เป็นการช่วยให้เกิดความเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น และทำให้ครูแนะแนวได้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก ทัศนะของนักเรียนที่มองตนเอง เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของอัตชีวประวัติไว้ดังนี้

จำเนียร ช่วงโชติ (2526: 174) กล่าวว่า อัตชีวประวัติ หมายถึง ประวัติหรือเรื่องราวของตนเอง การให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติก็หมายถึงว่าให้นักเรียนเขียนประวัติส่วนตัวของเขานั่นเอง วิธีการนี้ใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับการศึกษา ถ้านักเรียนสามารถเขียนเล่าเรื่องและสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดเป็นลายลักษณ์อักษรได้และเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2525: 93) กล่าวว่า อัตชีวประวัติ หมายถึง ประวัติความเป็นมาของตนเองที่ดำเนินมาเป็นระยะติดต่อกัน โดยเจ้าของประวัติหรือนักเรียนเป็นผู้เขียนขึ้นด้วยตนเอง

ระวีวรรณ ชินะตระกูล (2537: 98) กล่าวว่า อัตชีวประวัติ เป็นการเขียนเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของนักเรียน ความรู้สึก ความคิดเห็น เจตคติ ความสนใจ และแผนการในอนาคตในการเขียนให้นักเรียนเขียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต เช่น จำนวนสมาชิกในครอบครัวการศึกษาของบิดามารดา อายุของบิดา มารดา อายุของตนเอง เชื้อชาติและสัญชาติ เป็นต้น ปัจจุบันเป็นอย่างไร

และในอนาคตได้วางแผนไว้อย่างไร การเขียนอัตชีวประวัติเป็นการช่วยให้ครูสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์สาเหตุต่างๆ ออกมาว่ามีสาเหตุอะไรบ้าง ซึ่งเป็นการช่วยนักเรียนอีกทางหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป อัตชีวประวัติ หมายถึง การเขียนเรื่องราวประวัติความเป็นมาในชีวิตด้วยตนเอง โดยเขียนถึงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวเอง ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทางบ้าน เช่น ทางด้านสุขภาพ ด้านการเรียนประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้สัมผัส พื้นฐานทางครอบครัว ความสัมพันธ์ที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวและบุคคลทั่วไปในสังคม เป็นต้น

2. ข้อมูลทางด้านจิตใจและอารมณ์ เช่น ความรู้สึกนึกคิด ความสนใจ ความกดดัน ความคับข้องใจ ความเสียใจ ความประทับใจ อคติที่มีต่อสิ่งต่างๆ ตลอดจนเจตคติที่มีตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความมุ่งหวังในอนาคตทางด้านการดำเนินชีวิต การศึกษา และการประกอบอาชีพการที่ครูมอบหมายให้นักเรียนเขียนสิ่งต่างๆ เกี่ยวกับตัวเองในรูปแบบของอัตชีวประวัติมีวัตถุประสงค์สำคัญดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดถึงเรื่องราวของตนเองอย่างแจ่มชัด อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง

2. เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเขียนระบายความรู้สึกต่างๆ ตามที่ตนเองปรารถนา เป็นการช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์

3. เพื่อช่วยให้ครูทราบว่านักเรียนมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไรกับตนเองและสิ่งแวดล้อม

4. ช่วยให้ครูได้ทราบข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนมากขึ้น

รูปแบบของการเขียนอัตชีวประวัติโดยทั่วๆ ไปนิยมใช้กันอยู่ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบกำหนดหัวข้อหรือเค้าโครง (Structured or Controlled Autobiography) เป็นการเขียนอัตชีวประวัติ โดยครูกำหนดหัวข้อ หรือเค้าโครงให้นักเรียน ซึ่งเหมาะสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา หรือนักเรียนที่ยังไม่ค่อยมีทักษะทางการเขียนเรียบเรียงเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง การกำหนดหัวข้อเรื่อง หรือเค้าโครงจะเป็นการกำหนดไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้นักเรียนได้เขียนโดยเสรีตามหัวข้อ หรือเค้าโครงที่กำหนดให้เป็นการช่วยจัดลำดับความคิดของนักเรียนว่าควรจะต้องเขียนถึงเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความสะดวกใจในการเขียนมากขึ้น สำหรับตัวอย่างหัวข้อที่ควรกำหนดให้นักเรียน เช่น ครอบครัวของฉัน สัตว์เลี้ยงของฉัน สถานที่ที่ฉันเคยอยู่ สถานที่ท่องเที่ยวที่ฉันเคยไป เป็นต้น ส่วนการกำหนดเค้าโครงให้นักเรียนเขียนจะช่วยให้นักเรียนเขียนได้สะดวกมากยิ่งขึ้น แต่จะทำให้นักเรียนขาดความเป็นอิสระเสรีในการเขียนไปบ้าง ตามตัวอย่าง ดังนี้

นี่คือชีวิตของฉัน

ฉันชื่อ ..... นามสกุล .....
นับจนถึงวันนี้ฉันมีอายุ ..... ปี เส้นผมของฉันสี ..... ตาของฉันสี .....
ขณะนี้ฉันเรียนอยู่ชั้น ..... ที่โรงเรียน .....
ฉันมีพี่ ..... คน มีน้อง .....คน เราชอบ ..... ด้วยกัน
ฉันรัก ..... มากที่สุด ฉันมักเข้านอนเวลา.....
และตื่นนอนเวลา ..... ฉันนอนหลับประมาณคืนละ ..... ชั่วโมง

นี่คือเพื่อนของฉัน

ฉันและเพื่อนชอบเล่น .....กลางแจ้ง
เราชอบเล่น ..... ในบ้านเพื่อน ซึ่งฉันชอบเล่นด้วยมากที่สุดคือ.....
เพราะเขาเป็น .....
เพื่อนซึ่งฉันชอบ ทำงานด้วยที่โรงเรียน คือ .....
เพื่อนที่ฉันชอบนั่งใกล้ คือ .....
เมื่อใดที่ฉันเล่นที่บ้าน ฉันมักจะเล่นกับ .....
โดยปกติฉันชอบเล่นตามลำพังคนเดียวหรือไม่.....
เพื่อนที่ดีที่สุดของฉันคือ ..... เราชอบที่จะ .....

2. แบบไม่กำหนดหัวข้อหรือเค้าโครง (Unstructured or Uncontrography) เป็นการเขียนอัตชีวประวัติโดยการให้นักเรียนเขียนบรรยายเรื่องราวตนเอง มีลักษณะการเขียนเป็นความเรียงได้อย่างอิสระเสรี ไม่มีกำหนดหัวข้อ หรือเค้าโครงให้ครูเพื่อแต่ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเขียนให้นักเรียนและสร้างความมั่นใจในการเก็บรักษาไว้เป็นความลับจะช่วยให้นักเรียนเขียนได้อย่างมีทิศทางและกล้าเปิดเผยข้อมูลของตนเองออกมาด้วยความสบายใจ

บันทึกประจำวันและอนุทินส่วนตัว (Diary Record and Diaries)

บันทึกประจำวัน ถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้ครูหรือครูแนะแนวสามารถทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนได้เพิ่มเติมมากขึ้น และช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสระบายความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ออกมาอย่างอิสระเสรี ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่ครูได้จากบันทึกประจำวันนี้นับว่าจะหาจากแหล่งอื่นๆ ได้ยากมาก ดังนั้นครูควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการแนะแนวให้มากที่สุด นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของบันทึกประจำวันและอนุทินส่วนตัว ไว้ดังนี้

กมลรัตน์ กล้าสุวงษ์ (2527: 175) กล่าวว่า บันทึกประจำวัน หมายถึงการที่บุคคลเขียนบรรยายหรือเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวกับตนเองโดยเน้นถึงประสบการณ์ในด้านกิจกรรม และความรู้สึกที่

เกิดขึ้นในแต่ละวัน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันแตกต่างไปจากอัตชีวประวัติที่กล่าวถึงตั้งแต่อดีตปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต

จำเนียร ช่วงโชติ (2526: 193) กล่าวว่า บันทึกประจำวันหรืออนุทินส่วนตัวก็คล้ายๆ กับอัตชีวประวัติในแง่ที่ให้นักเรียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองแต่ในการเขียนอนุทินนั้นเป็นการเขียนที่เน้นถึงประสบการณ์ในด้านกิจกรรมความรู้สึกต่างๆ ที่ได้รับมาในวันหนึ่งๆ มากกว่าเป็นการเขียนถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีตเหมือนอย่างการเขียนอัตชีวประวัติ ดังนั้นในการวิเคราะห์ความหมายก็ดี ข้อเสนอแนะในการให้นักเรียนเขียนก็ดี หรือขอบเขตจำกัดของการใช้เครื่องมือชนิดนี้จึงมักเป็นไปตามแบบแผนเดียวกับการให้นักเรียนได้เขียนอัตชีวประวัติ

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2539: 93) กล่าวว่า บันทึกประจำวันเป็นการบันทึกกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กทำแต่ละวันอย่างเป็นระบบตามตารางเวลาช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้ทราบถึงความเหมาะสมในการแบ่งเวลา ส่วนอนุทิน หมายถึง การบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง เช่น ความสงสัยและความใฝ่ฝัน เมื่อเด็กนำมาอ่านในภายหลังจะได้เข้าใจถึงพฤติกรรม และเจตคติของตนชัดเจนขึ้น ครูและครูแนะแนวต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีจนเด็กไว้วางใจเขาจึงยินยอมให้อ่าน บางครั้งการบันทึกอนุทินส่วนตัวอาจสรุปจากบันทึกประจำวันมาวิเคราะห์และเน้นถึงความรู้สึก

กล่าวโดยสรุป บันทึกประจำวันและอนุทินส่วนตัว หมายถึง ข้อมูลที่นักเรียนเขียนขึ้นตามความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของตนเองในแต่ละวัน หรือแต่ละช่วงเวลา ถ้าเป็นการเขียนถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ปฏิบัติเป็นตารางเวลาในแต่ละวันเรียกว่าบันทึกประจำวัน (Diary Record หรือ Diary Schedules) และถ้าเป็นการเขียนเพื่อบันทึกเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ ที่ตนเองได้สัมผัสในแต่ละวันเป็นการระบายความรู้สึกหรือช่วยบันทึกความทรงจำ ซึ่งถือว่าเป็นเอกสารสำคัญส่วนตัวนักเรียนเรียกว่า อนุทินส่วนตัว (Diaries)

วัตถุประสงค์ของการใช้วิธีการให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวัน และอนุทินส่วนตัวมีดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบว่าในแต่ละวันนักเรียนมีกิจกรรมอะไรบ้าง
2. เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบเกี่ยวกับการแบ่งเวลาของนักเรียนในแต่ละวันว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อสิ่งต่างๆ ตามที่นักเรียนได้สัมผัสในแต่ละวัน
4. เพื่อช่วยให้ครูได้รู้จัก และเข้าใจนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น เพราะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่ได้จากวิธีการนี้ นับว่าเป็นข้อมูลที่หาได้ยากและมักจะแตกต่างไปจากการใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการอื่นๆ
5. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในแต่ละวัน ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และรู้จักปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ได้ดียิ่งขึ้น

6. เป็นการช่วยสร้างนิสัยให้นักเรียนในการเป็นผู้จดบันทึกเหตุการณ์ หรือสิ่งประทับใจต่างๆ ของตนเองอยู่เสมอ

7. เป็นการช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสระบายความตึงเครียดในแต่ละวันลงได้บ้าง โดยเขียนลงในอนุทินส่วนตัว

8. เป็นการบันทึกกิจกรรมคุณความดีที่นักเรียนได้กระทำในแต่ละวัน

การศึกษารายกรณี (Case Study)

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527: 3) กล่าวว่า ได้อธิบายถึงความหมายของการศึกษารายกรณีไว้อย่างกว้างขวาง และครอบคลุมดังนี้ การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่มคน ชุมชน สถาบัน ฯลฯ โดยเฉพาะในปัจจุบันมักเน้นศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคลการศึกษารายละเอียดนี้จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่งแล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ตีความเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ เช่น พัฒนาการด้านต่างๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการที่ช่วยเหลือหรือแก้ไข แต่ถ้ารายที่ไม่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันส่งเสริมหรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบันและอนาคต

พนม ลิ้มอารีย์ (ม.ป.ป.: 6) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้นๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลนั้นอย่างไร

วชิรญา บัวศรี (2523: 110-111) กล่าวว่า การศึกษาบุคคลอย่างละเอียดครบถ้วนครอบคลุมองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้มีปัญหา การศึกษารายกรณีจะต้องมีรายละเอียดปลีกย่อยที่สำคัญอันจะทำให้เข้าใจบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ยิ่งกว่านั้นต้องมีการวิเคราะห์ วินิจฉัย มีข้อเสนอแนะสำหรับจะนำไปปฏิบัติและรายงานการติดตามผลเป็นระยะๆ รวมอยู่ด้วย

กล่าวโดยสรุป การศึกษารายกรณี หมายถึง กระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยใช้เครื่องมือ เทคนิค หรือวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดของข้อมูลแล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจสภาพผู้ถูกศึกษา สาเหตุของพฤติกรรม ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ผู้ถูกศึกษากำลังประสบปัญหา

การศึกษารายกรณีเพื่อการแนะแนวมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1. เพื่อทำความเข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกมา สาเหตุของพฤติกรรมซึ่งอาจจะมีผลมาจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งในอดีตหรือที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2. เพื่อการวินิจฉัยในอันจะเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือนักเรียนทั้งทางด้านการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น การหาทางแก้ไขปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้น และการช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถต่างๆ ให้แก่นักเรียน

3. เพื่อสืบค้นหานักเรียนที่มีลักษณะพิเศษบางประการ เพื่อที่ทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริมและพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

4. เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเองในทุกๆ ด้านได้อย่างชัดเจน

5. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจนักเรียนในความปกครองของตนได้ดีขึ้น และสามารถที่จะให้ความร่วมมือแก่ทางโรงเรียนแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับบุตรหลานของตนได้ด้วยดี

6. เพื่อใช้ในการวิจัย โดยศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้

7. เพื่อการติดตามผลของการใช้เครื่องมือ เทคนิค หรือวิธีการต่างๆ อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขได้ในโอกาสต่อไป

กลวิธีให้บุคคลระบายความในใจ (Projective Technique)

ความหมายของกลวิธีให้บุคคลระบายความในใจ นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายไว้ดังนี้

จำเนียร ช่วงโชติ (2526: 253) กล่าวว่า กลวิธีให้บุคคลระบายความในใจ หมายถึง การให้นักเรียนระบายความสนใจออกมาด้วยคำพูด ประโยครูปภาพ ปัญหาที่ออกมาทางการเขียน การเล่น การวาดภาพ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เรียกว่า เป็นสถานการณ์ที่ใช้สิ่งเร้า ซึ่งนักเรียนไม่คุ้นเคยมาก่อนและนักเรียนจะได้รับการขอร้องให้ตอบสนองต่อสถานการณ์นั้นๆ และในขณะที่นักเรียนแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้า ผู้ศึกษาจะคอยเฝ้าดูอยู่อย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโลกส่วนตัวของเขาทั้งในแง่ของความหมาย คุณค่า ความรู้สึก อารมณ์ และการแสดงออกต่างๆ

ประทุม แป้นสุวรรณ (2523: 138) กล่าวว่า กลวิธีให้บุคคลระบายความในใจเป็นวิธีการกระตุ้นให้บุคคลระบายความในใจออกมาเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับสิ่งเร้าในรูปลักษณะต่างๆ กัน การดูรูปจากหยดหมึก (Inkblots) ดูรูปภาพปริศนา (Ihcmatic Apperception) การใช้ถ้อยคำ (Word Association) เติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion) เล่าเรื่องและการเขียนเรียงความ (Oral and Written) การเล่น (Playing Situation) การแสดงละคร (Dramatic episodes) การวาดภาพด้วย (Finger painting) เป็นต้น แล้วผู้ถูกศึกษาจะแสดงปฏิกิริยาโดยโต้ตอบต่อสิ่งเร้า โดยป้ายความผิดซึ่งเป็นความในใจไปยังสิ่งเร้าดังกล่าว

ราตรี พัฒนารังสรรค์ (2527: 62) กล่าวว่า กลวิธีให้บุคคลระบายความในใจ หมายถึง วิธีการทดสอบเพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ เพื่อการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personality Test) กระตุ้นให้นักเรียนระบายความรู้สึกในใจออกมาแล้วผู้ทดสอบจะบันทึกนำไปแปลความหมายอีกทีหนึ่งว่าบุคคลผู้นั้นมีความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งต่างๆ อย่างไร มีความต้องการ มีความปรารถนาอะไรและมีอะไรปิดบังอยู่ในใจบ้าง

กล่าวโดยสรุป กลวิธีให้บุคคลระบายในใจ หมายถึง วิธีการที่ผู้ศึกษาใช้สิ่งเร้าต่างๆ ไปกระตุ้นอินทรีย์ของผู้ถูกศึกษาให้ได้แสดงออกมา ซึ่งการแสดงออกนี้จะเป็นไปตามบุคลิกภาพของเขาเอง

ข้อควรคำนึงในการใช้กลวิธีให้บุคคลระบายความในใจ

1. บุคคลที่จะนำวิธีการนี้ไปใช้จะต้องได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีจนเกิดความชำนาญ เพราะต้องนำข้อมูลไปแปลความหมาย

2. การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการนี้ ถือว่าเป็นวิธีของแบบทดสอบมาตรฐาน โดยมีลักษณะค่อนข้างจะเป็นอัตนัย ดังนั้นควรระมัดระวังในการใช้และการแปลความหมาย

3. ควรนำเทคนิค หรือวิธีการอื่นๆ มาใช้ในการศึกษานักเรียนควบคู่ไปกับวิธีการนี้ด้วย เพื่อจะได้ศึกษารายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนได้อย่างครบครัน

แบบทดสอบและแบบสำรวจ (Testing and Inventories)

แบบทดสอบและแบบสำรวจเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ครูแนะแนวได้รู้จักนักเรียนและช่วยให้นักเรียนรู้จักตัวเองได้ดียิ่งขึ้น แบบทดสอบและแบบสำรวจจึงมีความสำคัญต่อการแนะแนวเป็นอย่างมาก ปัจจุบันในประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญต่อการใช้แบบทดสอบ และแบบสำรวจเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาทางด้านการแนะแนว และการให้คำปรึกษาจะถูกฝึกให้รู้จักการใช้แบบทดสอบและแบบสำรวจชนิดต่างๆ เป็นอย่างดี เพราะถือว่ามีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การจัดบริการแนะแนวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการใช้แบบทดสอบและแบบสำรวจ

1. เพื่อช่วยให้ครูแนะแนวได้ทราบเกี่ยวกับระดับสติปัญญา ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และค่านิยมของนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น

2. ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง และครูแนะแนวเองก็เข้าใจนักเรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะนำไปสู่การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

3. เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

4. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ทราบถึงบุคลิกภาพด้านต่างๆ ของตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการวางแผนการศึกษา และอาชีพ

5. เพื่อช่วยให้ทางโรงเรียนสามารถจัดกลุ่มนักเรียนในการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับระดับสติปัญญา และความสนใจของนักเรียน

6. เพื่อช่วยให้การพัฒนาหลักสูตร และการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ตรงกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนอย่างเต็มความสามารถ

7. เพื่อช่วยให้การวินิจฉัยปัญหาต่างๆ ของนักเรียนได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาการเลือกอาชีพ ปัญหาด้านอารมณ์ และปัญหาการปรับตัวทางสังคม เป็นต้น

8. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดึงดูดนักเรียนให้มาใช้บริการแนะแนวมากยิ่งขึ้น

ข้อควรคำนึงในการใช้แบบทดสอบและแบบสำรวจเพื่อการแนะแนว

1. การให้นักเรียนทำแบบทดสอบ ครูควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับข้อตกลงต่างๆ ตามคำแนะนำในการใช้แบบทดสอบแต่ละชุดอย่างเคร่งครัด เช่น จำนวนเวลาในการทำแบบทดสอบ ลำดับขั้นตอนในการทำแบบทดสอบ เป็นต้น

2. ควรให้นักเรียนมีความรู้สึกสบายในในการทำแบบทดสอบ และมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบทดสอบนั้นด้วย

3. ผู้ใช้แบบทดสอบจะต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญเกี่ยวกับแบบทดสอบที่จะใช้เป็นอย่างดี

4. ผู้ที่จะนำผลของการทดสอบไปใช้ ควรมีความรู้ความชำนาญในการใช้แบบทดสอบด้วย และแปลผลด้วยความระมัดระวัง ควรปรึกษากับผู้ชำนาญหลายๆ ฝ่าย

5. ไม่ควรยึดมั่นในผลของการทดสอบมากเกินไป ในการนำมาเป็นเครื่องตัดสินนักเรียนแต่ละคนควรจะนำผลของการทดสอบไปพิจารณาประกอบกับขอมูลอื่นๆ ที่มีอยู่ และพึงระลึกอยู่เสมอว่าแบบทดสอบแบบสำรวจต่างๆ นั้น เป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่เครื่องตัดสินที่เด็ดขาดเราจะใช้ผลของการทดสอบเพื่อพิจารณาช่วยเหลือนักเรียนเท่านั้น

6. ไม่ควรแจ้งคะแนนดิบของการทดสอบ หรือการสำรวจให้นักเรียนทราบ ควรจะแจ้งเฉพาะผลของคะแนนที่ได้แปลความหมายเสร็จแล้วเท่านั้น

แบบทดสอบและแบบสำรวจเพื่อการแนะแนว

1. แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา (Intelligence Tests) หรือแบบทดสอบความสามารถทางสมอง (Mental Ability Tests) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดเพื่อคาดคะเนระดับเชาวน์ปัญญาของบุคคล เพื่อช่วยให้ครูแนะแนวได้ทราบถึงความสามารถของนักเรียนที่ศึกษาเล่าเรียนได้ดีเพียงใด และคัดแยกนักเรียนบางคนที่มีความแตกต่างจากผู้อื่นอย่างมากทางด้านเชาวน์ปัญญาเข้ารับการศึกษาเป็นกรณีพิเศษ

คำว่า “ เชาวน์ ” หมายถึง ปัญญา หรือความฉับไว , ปฏิภาณไหวพริบ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, 2530, :277) และนักวิชาการได้อธิบายความหมายของเชาวน์ปัญญา ไว้ดังนี้

สุชา จันทร์เอม (2533: 74) กล่าวว่า เชาวน์ปัญญา หมายถึง ความสามารถอย่างหนึ่งในตัวบุคคลทำให้บุคคลนั้นๆ สามารถแสดงพฤติกรรมต่างๆ ได้ดังนี้

- ปฏิบัติภารกิจต่างๆ ได้เป็นผลสำเร็จตามความสามารถ
- ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างดี
- เข้าใจและรวบรวมความจริงต่างๆ เข้าด้วยกันได้
- เรียนได้ (ความสามารถในการเรียนรู้)
- แก้ปัญหาต่างๆ ได้และมีเหตุผล
- คิดแบบนามธรรมได้

กล่าวโดยสรุป เชาวน์ปัญญา หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ สามารถเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผลและสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

2. แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Tests) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดหรือค้นคว้าหาความถนัดของบุคคลซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับการศึกษา และการเลือกอาชีพ ความถนัดเป็นส่วนหนึ่งของเชาวน์ปัญญาแอบแฝงอยู่ภายในตัวบุคคล สามารถฝึกฝนให้พัฒนาถึงจุดสูงสุดได้ในวงการแนะแนวจึงใช้แบบทดสอบวัดความถนัดเป็นเครื่องทำนายแนวโน้มที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการศึกษา และการทำงานบางอย่างในอนาคตเพื่อช่วยในการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เนื่องจากแบบทดสอบโดยทั่วไปยังไม่สามารถวัดหรือทำนายผลได้แม่นยำมากนักในทางปฏิบัติจึงใช้ผลของแบบทดสอบวัดความถนัดพิจารณาประกอบกับข้อมูลด้านอื่นๆ

คำว่า Aptitude มีรากศัพท์มาจากคำว่า “ Aptos ” ในภาษากรีกแปลว่าเหมาะสมกับ (Fitted for) และนักวิชาการได้อธิบายความหมายของความถนัดไว้ดังนี้

ชวาล แพรัตกุล (2518: 28) บิดาแห่งการวัดผลในประเทศไทยกล่าวว่า ความถนัด หมายถึง สมรรถภาพวิสัย และทิศทางแห่งความงอกงามของสมอง หรือขีดระดับความสามารถชั้นสูงสุดของบุคคลที่เขาอาจมีได้ต่อการเรียนรู้ และการฝึกฝนในวิทยาการ และทักษะต่างๆ ถ้าหากเขาได้รับการสอน การฝึกและประสบการณ์ที่เหมาะสม

กล่าวโดยสรุป ความถนัด หมายถึง ศักยภาพทั้งหลายของบุคคลในการที่จะเรียนรู้หรือฝึกฝนให้เกิดทักษะบางอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น นาย ก. มีความถนัดทางด้านศิลปะ หมายความว่า นาย ก. มีศักยภาพที่สามารถฝึกฝนให้เกิดทักษะที่เกี่ยวกับงานทางด้านศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น ดังนั้นการวัดความถนัดก็คือการวัดศักยภาพทั้งหลายของบุคคลในการที่จะเรียนรู้ หรือฝึกฝนให้เกิดทักษะบางอย่างได้มีประสิทธิภาพนั่นเอง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Test)

เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาต่างๆ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้มากน้อยเพียงใด คะแนนต่างๆ ของการทดสอบจะสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่นักเรียนได้มีหรือได้รับทั้งภายในหรือภายนอกโรงเรียน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

3.1 เพื่อการประเมินผล (Evaluation) ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และหลักสูตรของโรงเรียน

3.2 เพื่อตรวจวิเคราะห์ (Diagnosis) ดูความเข้มแข็งและความบกพร่องของนักเรียน

3.3 เพื่อการทำนาย (Prediction) ความสำเร็จทางการเรียนในอนาคตของนักเรียน

4. แบบทดสอบและแบบสำรวจความสนใจ (Interest Tests and Inventories)

การวัดความสนใจมีการจัดทำออกมาในรูปของแบบทดสอบ และแบบสำรวจ เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีความสนใจสิ่งใดบ้าง และมากน้อยแค่ไหนเพราะความสนใจของคนเรานั้นจะมีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จในด้านการเรียน และการประกอบอาชีพ นักวิชาการได้อธิบายความหมายของความสนใจไว้ดังนี้

จำเนียร ช่วงโชติ (2526: 55) ได้นิยามความหมายของความสนใจไว้ดังนี้

ความสนใจ แสดงถึงความโน้มเอียงที่บุคคลจะเลือกหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เขาชอบมากกว่าสิ่งอื่น

ความสนใจเป็นแรงผลักดันอันดับหนึ่งที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำการใดๆ ขึ้น ความสนใจแสดงถึงความชอบและความไม่ชอบของแต่ละบุคคล หรือความรู้สึกของความตั้งใจ หรือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งของบางอย่าง

กล่าวโดยสรุป ความสนใจเป็นแรงผลักดัน หรือแรงกระตุ้นให้บุคคลกระทำการใดๆ หรือเลือกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความสนใจ จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียน และการทำงาน เมื่อบุคคลได้ศึกษาเล่าเรียนในสิ่งที่ตนเองมีความสนใจก็ย่อมจะทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเรียนในเรื่องนั้นหรือวิชานั้นได้ดี ในทำนองเดียวกัน เมื่อบุคคลได้ทำงานในสิ่งที่ตนเองมีความสนใจต่อกิจกรรมและสิ่งต่างๆ ที่ต่างกัน ดังนั้นระดับความสนใจน้อย การวัดความสนใจของบุคคลจึงมีความสำคัญต่อการแนะแนวการศึกษาและอาชีพมาก แบบทดสอบและแบบสำรวจความสนใจในอาชีพเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยในการเลือกอาชีพ และการวางแผนการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ

5. แบบทดสอบและแบบสำรวจบุคลิกภาพ (Personality Tests and Personality Inventory) เนื่องจากบุคลิกภาพของบุคคลมีความเกี่ยวพันกับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ และทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพหลายทฤษฎีได้ให้ความสำคัญกระบวนการการพัฒนาบุคลิกภาพซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านอาชีพของบุคคล (นิรันดร์ จุลทรัพย์ 2531: 219 - 230) การทดสอบและการสำรวจบุคลิกภาพจึงมีความสำคัญต่อการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเป็นอย่างมาก ครูแนะแนวจึงมีความจะเป็นต้องช่วยให้นักเรียน นิสิตนักศึกษาสามารถเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน นอกจากนี้ การทดสอบและการสำรวจบุคลิกภาพยังเป็นการช่วยตรวจสอบดูนักเรียน นิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาการปรับตัว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของตน

แบบทดสอบและแบบสำรวจบุคลิกภาพจึงเป็นการวัดและการสำรวจลักษณะต่างๆ ของบุคคล เช่น การปรับตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง การเป็นผู้นำ แรงจูงใจ อารมณ์ เจตคติ มนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นบุคลิกภาพของบุคคล

คำว่า บุคลิกภาพ (Personality) มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า " Persona " แปลว่า " หน้ากาก " เพราะชาวกรีกโบราณเวลาแสดงละครตามบทต่างๆ ก็จะใช้หน้ากากสวมให้เหมาะสมกับตัวละคร นักวิชาการได้อธิบายความหมายของบุคลิกภาพไว้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2524: 119) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัว เช่น ความดี ความชั่ว ความรวย ความตระหนี่ถี่เหนียวของแต่ละบุคคลในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม การแก้ปัญหาและการแสดงความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลอื่น

จตุพร เพ็งชัย (25339: 2) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะท่าทางที่มองเห็นจากภายนอกรวมทั้งการใช้ภาษาคำพูด การเขียน และสื่อที่แสดงออกภายในจิตใจ เช่น การแสดงความคิดเห็น เจตคติ เป็นต้น

แบบทดสอบและแบบสำรวจบุคลิกภาพที่นิยมใช้กันแพร่หลายโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. แบบทดสอบและแบบสำรวจบุคลิกภาพชนิดที่เป็นปรนัย (Objctive Type) เป็นการให้ผู้ถูกวัดตอบข้อคำถามต่างๆ ด้วยความจริงใจตามความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวกับความรู้สึกของตนเองบุคคลอื่นสิ่งแวดล้อม โดยให้เลือกตอบจากข้อความที่กำหนดให้

2. แบบทดสอบชนิดที่เป็นการฉายภาพจิต (Projective Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้สิ่งเร้าเป็นสื่อโดยให้ผู้ถูกทดสอบเผชิญกับสิ่งเร้าต่างๆ ซึ่งอยู่ในลักษณะคลุมเครือจนกระทั่งแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาจนผู้ทดสอบสามารถแปลความหมายได้

6. แบบสำรวจค่านิยม (Values Inventories) ค่านิยม คือ ความนิยมชมชอบต่อสิ่งหรือสถานการณ์ต่างๆ อันเนื่องมาจากการที่บุคคลมีแนวความคิดเกี่ยวกับสิ่ง หรือสถานการณ์นั้นว่าเป็นสิ่งหรือสถานการณ์ที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น ค่านิยมของความซื่อสัตย์ ความมั่นคง ความปลอดภัยอำนาจศีลธรรม ความดีงาม ความรักและสุขภาพ เป็นต้น ดังนั้น ค่านิยมของบุคคลจึงหมายถึง แนวทางหรือวิถีทางที่แต่ละคนปรารถนาจะทำ ค่านิยมจะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของบุคคลและค่านิยมจะเกี่ยวพันกับอาชีพ และการดำเนินชีวิตของบุคคล ผู้ที่เลือกประกอบอาชีพโดยไม่ได้ตระหนักถึงค่านิยมของตนเอง และธรรมชาติของงานก็อาจจะเกิดปัญหาในการประกอบอาชีพขึ้นได้ เมื่อค่านิยมของเขากับงานที่เขาทำ เช่น คนที่มีค่านิยมแห่งความซื่อสัตย์ สุจริต หรือมีค่านิยมยึดมั่นในศีลธรรม แต่เผอิญไปได้ทำงานที่รู้ว่าบริษัทมีพฤติกรรมในการหลอกลวงประชาชน บุคคลนั้นก็จะทำงานในบริษัทนั้นอย่างไม่มีความสุข ถ้าบุคคลนั้นยึดมั่นในค่านิยมแห่งความซื่อสัตย์ สุจริตมาก บุคคลนั้นก็จะทำงานอยู่ในบริษัทนั้นต่อไปไม่ได้ สำหรับบุคคลที่มีค่านิยมของความมั่นคงและความปลอดภัย และได้ทำงานที่มีความมั่นคงและความปลอดภัย บุคคลนั้นก็จะทำงานได้อย่างมีความสุข

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล เป็นบริการที่สำคัญบริการหนึ่งของการแนะแนว เพราะเป็นบริการที่จะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้รู้จักนักเรียนและเข้าใจนักเรียนของตนเป็นอย่างดี การที่ครูหรือผู้แนะแนวสามารถให้การแนะแนวนักเรียนได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษานักเรียนผู้นั้นอย่างกว้างขวาง และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลหลายวิธี โดยสามารถจำแนกได้เป็นประเภทใหญ่ๆ 2 ประเภทคือ เทคนิคและอุปกรณ์ที่ไม่ใช่แบบทดสอบ (Nontest Techniques) และ เทคนิคและอุปกรณ์ที่เป็นแบบทดสอบ (Test Techniques)

1.6.2 บริการสนเทศ (Information Service)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533: 4-5) กล่าวถึง บริการสนเทศ คือ การให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนา เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต่อเนื่องจากบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูล อันจะช่วยให้นักเรียนได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่ตรงกับความต้องการในการส่งเสริม พัฒนา ตลอดจนแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2540: 5) กล่าวว่า บริการสนเทศ คือ บริการที่มุ่งจะให้ข้อมูลในด้านต่างๆทุกด้าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของนักเรียนต่อไป

ผกา บุญเรือง (2528: 4) กล่าวว่า บริการสนเทศ คือ บริการที่จัดรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับโอกาสทางการเรียน อาชีพ และข้อเท็จจริงที่พาดพิงไปถึงการปรับปรุงตนทางสังคม และทางส่วนตัวของนักเรียน และข้อมูลในด้านต่างๆทุกด้านเพื่อประโยชน์สำหรับผู้แนะแนว จะได้ศึกษาข้อมูลเหล่านี้ในการแนะแนวกับนักเรียนว่า เขาควรจะตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆให้เหมาะสมกับตัวเขาเองได้อย่างไร

ผ่องพรรณ เกิดพิทกษ์ (2529. 115) กล่าวว่า บริการสนเทศเป็นบริการหนึ่งของบริการแนะแนว เพื่อให้ความรู้และรายละเอียดต่างๆที่นักเรียนจะต้องการทราบ และควรจะทราบ ได้แก่ความรู้และรายละเอียดการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

ประเภทของบริการสนเทศ

การแบ่งประเภทของบริการสนเทศ (วัฒนา พัชราวนิช. 2531: 147-149) แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. บริการสนเทศทางการศึกษา (Educational Information)
2. บริการสนเทศทางอาชีพ (Occupational Information)
3. บริการสนเทศทางด้านส่วนตัวและสังคม (Personal Social Information)

การให้บริการสนเทศทางด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม นับว่าเป็นบริการที่สำคัญมาก เพราะชีวิตของนักเรียนภายในโรงเรียนต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาการศึกษา ปัญหาอาชีพ และปัญหาเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การให้บริการข่าวสารทั้งสามด้านจะช่วยให้นักเรียนสามารถนำข้อมูลต่างๆที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้

บริการสนเทศทางการศึกษา เป็นบริการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ การเข้าศึกษาต่อ การเข้าใจหลักสูตร ทุนการศึกษา การเลือกวิชาเรียน คุณสมบัติของผู้สมัคร ระเบียบการต่างๆของโรงเรียน บริการต่างๆในโรงเรียน เช่น การใช้บริการเกี่ยวกับสุขภาพ ห้องสมุด การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การรู้จักแบ่งเวลาในการศึกษาค้นคว้า การจัดการเรียนระบบหน่วยกิต การให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน และแนวทางในการปฏิบัติตนไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการเรียน

บริการสนเทศทางอาชีพ เป็นบริการที่ช่วยให้เด็กทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ คุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบอาชีพแต่ละชนิด หลักเกณฑ์ในการสมัครงาน รายได้ ความก้าวหน้าในอาชีพ ความต้องการของบุคคล สวัสดิภาพที่จะได้รับจากการดำเนินอาชีพนั้นๆ การเตรียมตัวประอบอาชีพ ความก้าวหน้าในอาชีพต่างๆ แนวทางในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ช่วยให้เด็กได้ประกอบอาชีพไปในทางสุจริต มีนิสัยในการปฏิบัติงานดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ได้เลื่อนตำแหน่ง

บริการสนเทศทางด้านส่วนตัวและสังคม เป็นบริการที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและรู้จักตนเองอย่างดี รู้จักสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนฝูง เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง มีมรรยาทอันดีงาม สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี รู้จักรักษาสุขภาพ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ รู้จักการให้อภัยและการขอโทษ เป็นที่ยอมรับของสังคม

วิธีการจัดบริการสนเทศ มี 2 วิธี คือ

1. การจัดบริการสนเทศเป็นรายบุคคล โดยการให้บริการเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ การปรับตัว ช่วยให้นักเรียนสามารถวางโครงการในอนาคตได้อย่างดี กระตุ้นให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ ปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับการงานอาชีพในอนาคต

2. การจัดบริการสนเทศเป็นหมู่ เป็นการให้บริการแก่นักเรียนพร้อมๆกันหลายๆคน หรือเป็นกลุ่มเฉพาะพวกที่มีความสนใจร่วมกัน กิจกรรมที่ควรจัดในบริการสนเทศเป็นหมู่หรือเป็นกลุ่มมีดังนี้ การปฐมนิเทศ การจัดกิจกรรมโรงเรียน การจัดงานวันอาชีพ การจัดการศึกษานอกสถานที่ การจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ การจัดกิจกรรมพิเศษ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การทำป้ายข่าวสารหรือป้ายประกาศ การจัดข่าวสารหรือวารสารแนะแนว การจัดชุมนุมต่างๆ การอภิปรายโต้วาที การจัดประชุมใหญ่ การจัดบริการห้องสมุด การจัดกิจกรรมสำรวจ

กล่าวโดยสรุป บริการสนเทศ เป็นบริการที่จัดหารวบรวมข่าวสารทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่างๆในการให้ข้อสนเทศแก่นักเรียนหรือผู้รับบริการด้วยเทคนิคและวิธีการต่างๆที่เหมาะสม เพื่อที่นักเรียนและผู้รับบริการสามารถนำไปประกอบการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมและบริการต่างๆในการนำเสนอข้อสนเทศที่สำคัญ มีดังนี้ การบรรยาย การอภิปราย การโต้วาที การสาธิต การเชิญวิทยากร การจัดป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมแนะแนว การจัดงานวันอาชีพ การจัดปฐมนิเทศ การจัดปัจฉิมนิเทศ การใช้สื่อต่างๆทางเทคโนโลยี การใช้เทคนิคการจัดสถานการณ์เหมือนของจริง และการเล่นเกม

1.6.3 บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service)

บริการให้คำปรึกษา เป็นบริการหนึ่งในบริการทั้งห้าของบริการแนะแนวจัดว่าเป็นบริการที่มีความสำคัญ และเปรียบเสมือนหัวใจของบริการแนะแนวจำเป็นต้องอาศัยผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) ที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ และเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาได้อย่างแท้จริง คำว่า การให้คำปรึกษา (Counseling) นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายไว้ ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2540: 12) กล่าวถึง การให้คำปรึกษาว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาต่างๆให้สามารถเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในชีวิตได้ การให้คำปรึกษาเป็นสิ่งสำคัญมากและเป็นหัวใจของการแนะแนว เพราะการแนะแนวเชื่อว่าคนเราจะต้องประสบปัญหาทุกคน และทุกคนก็ต้องการแก้ไข เพื่อจะทำให้ปัญหาหมดไป ซึ่งเขาก็มีโอกาสจะได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายคน ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนรู้ในระดับสูง การให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ต่างๆ มีทฤษฎีเป็นที่ยึด มีเทคนิคที่จะนำไปใช้ช่วยบุคคลได้อย่างมีวิธีการที่น่าเชื่อถือ

ลักขณา สริวัฒน์ (2543: 291) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นหัวใจของการแนะแนว เป็นบริการที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้เข้าใจในปัญหา ความสามารถ ความต้องการ และมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองได้ การให้คำปรึกษาช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง ช่วยให้มองเห็นลู่ทางและตัดสินใจได้เอง ช่วยให้เขาปรับปรุงความสามารถด้านมนุษย์สัมพันธ์

วัชรี ทรัพย์มี (2533: 5) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการของสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้บริการปรึกษา ซึ่งเป็นนักวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรม กับผู้รับบริการ ซึ่งต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้รับบริการเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ได้ปรับปรุงทักษะในการตัดสินใจและทักษะในการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับปรุงความสามารถในการที่จะทำให้ตนเองพัฒนาขึ้น

ขอบข่ายของการให้คำปรึกษา (นิรันดร์ จุลทรัพย์. 2551: 234 - 235)

1. บริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้มารับคำปรึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการศึกษา การวางอนาคตของชีวิตทางการศึกษาซึ่งจะส่งผลสะท้อนถึงการประกอบอาชีพต่อไปในภายหน้า การเลือกวิชาเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถความถนัด และความสนใจของแต่ละคน

2. บริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ จะช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ สามารถเข้าใจถึงโลกของงานอาชีพได้ดียิ่งขึ้น เข้าใจถึงโอกาสในการประกอบอาชีพ การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับคุณสมบัติคุณลักษณะของตนเอง ตลอดถึงความสุขใจในการประกอบอาชีพ

3. บริการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม ช่วยให้ผู้ที่มารับคำปรึกษาปรับตัวได้ดีขึ้น ในขณะที่ดำเนินชีวิตอยู่ในครอบครัว ในที่ทำงานหรือในโรงเรียน การให้คำปรึกษาทางด้านส่วนตัวและสังคมสามารถจะช่วยให้บุคคลนั้นมีสุขภาพจิตที่ดี เข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และยอมรับผู้อื่นได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะเป็นการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคม

คุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษา

โดยธรรมชาติทั่วไปของมนุษย์เวลาประสบปัญหาส่วนมากมักจะไปหาคนที่ตนรู้จักมักคุ้น คนที่เมื่ออยู่ใกล้ชิดทำให้เกิดความสบายใจ คนที่มีความเป็นมิตรให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง คนที่ทำให้เกิดความเคารพเลื่อมใส คนที่มีมารยาทคนที่เก็บความลับได้ดี และคนที่มีความสามารถ และมักจะไม่ไปหาคนที่ไม่พร้อมจะช่วยเหลือใคร ใจคอคับแคบ เห็นแก่ตัว ไม่มีข้อคิดดีๆ ให้ มีแต่ชอบซ้ำเติมในความผิดพลาดของผู้อื่น หรือคนที่ช่วยเหลือเพื่อเรียกร้องบุญคุณในภายหลัง

ดังนั้น ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงต้องเป็นคนที่มีคุณสมบัติที่จะทำให้ผู้มีความทุกข์นึกถึงต้องการมาคุยด้วย ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1.1 เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เข้าใจและยอมรับในคุณค่าของผู้อื่น

1.2 มีอารมณ์มั่นคง สุขุมรอบคอบ อดทน เสียสละและรู้จักให้อภัย

1.3 มีความเชื่อมั่นในตนเอง ยอมรับตนเองทั้งส่วนดีและข้อบกพร่อง

1.4 มีความสุภาพ อ่อนโยน พูดจาไพเราะ สามารถใช้คำพูดสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 เป็นบุคคลที่น่าไว้วางใจและสามารถเก็บรักษาความลับได้ดี

2. ด้านวิชาการ

2.1 มีความรู้ทางด้านจิตวิทยาทั่วไป จิตวิทยาพัฒนาการ บุคลิกภาพ จิตวิทยาสังคม สังคมวิทยา มนุษย์วิทยา และเศรษฐศาสตร์

2.2 มีความเข้าใจในปรัชญาการศึกษา ตลอดจนหลักสูตรของโรงเรียน

2.3 มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษา การให้ข้อสนเทศ การจัดกิจกรรมแนะแนว

2.4 มีความรู้ความสามารถในด้านการวัดผล การวิจัยและการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

3. ด้านประสบการณ์

3.1 มีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา ในระหว่างเรียนหรือฝึกอบรม และได้รับประสบการณ์จริงจากการนำมาปฏิบัติในฐานะผู้ให้คำปรึกษา

3.2 ผ่านประสบการณ์ชีวิตมาพอสมควร เพื่อก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ต่อการมองโลกด้วยความเข้าใจ

นอกจากคุณสมบัติทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว ผู้ให้คำปรึกษายังต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นวิชาชีพ ตามที่สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยได้มีการประชุมเพื่อจัดทำจรรยาบรรณของนักแนะแนว และประกาศใช้ดังนี้คือ

จรรยาบรรณของนักแนะแนว โดยสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

1. ต้องรักษาความลับและประโยชน์ของผู้มารับบริการ

2. ต้องศรัทธาต่องานช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ รับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างเคร่งครัดและมีวิจารณญาณอันดี

3. ต้องให้บริการในขอบเขตความสามารถของตน ไม่หลอกลวงผู้มารับบริการเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว

4. ต้องประพฤติตนอยู่ในขอบข่ายศีลธรรมจรรยาอันดีงาม เป็นผู้ทรงคุณธรรม มีความเมตตาการุณย์แก่ผู้มารับบริการ

5. ต้องยึดมั่นในหลักวิชาชีพ เคารพสิทธิของผู้มารับบริการ และไม่อคติในการให้บริการ

กล่าวโดยสรุป การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ขอรับคำปรึกษาในปัญหาทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยผู้ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญจะใช้เทคนิควิธีการ เพื่อกระตุ้นและสะท้อนให้ผู้ขอรับคำปรึกษาเข้าใจตน เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถตัดสินใจหรือวางแผนการแก้ปัญหาในอนาคตได้ด้วยตนเอง

1.6.4 บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service)

บุคคลจะมีความสุขและมีความรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จสามารถนำศักยภาพของตนเองออกมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ต่อเมื่อได้ทำในสิ่งที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและอุปนิสัยของตนเองบริการจัดวางตัวบุคคลเป็นบริการที่ช่วยให้นักเรียนได้กระทำในสิ่งที่สอดคล้องเหมาะสมกับตนเองและตามแผนที่ได้วางไว้

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของการจัดวางตัวบุคคลไว้ ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2540: 13) ได้กล่าวถึง การจัดวางตัวบุคคลว่ามีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้มีโอกาสพิจารณาตนเองให้อยู่ในสภาพการณ์ในด้านต่างๆ เช่น ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา ช่วยบุคคลให้เรียนได้ตรงกับความถนัด ความสนใจ ประกอบอาชีพตรงกับความสามารถ เลือกทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตได้เหมาะสมกับตนเอง การที่จะช่วยให้บุคคลได้จัดวางตัวเขาให้ได้ถูกต้องนั้น จำเป็นจะต้องให้เขาได้สำรวจสิ่งแวดล้อมกับตัวเขาเอง โดยอาจจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้ทำงานด้านการแนะแนว ช่วยให้นักเรียนเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตร อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการด้านศักยภาพในตัวเอง ให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ

ตนเองและสังคม จัดให้บุคคลได้เรียนหรือฝึกวิชาชีพที่เหมาะสมกับตัวเขา เพื่อจะได้ออกไปประกอบอาชีพได้อย่างประสบความสำเร็จ

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2536: 16) กล่าวว่า บริการจัดวางตัวบุคคล สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การจัดวางตัวบุคคลในด้านการศึกษา คือ การจัดให้นักเรียนได้เรียนวิชาต่างๆอย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักสูตร โดยให้นักเรียนได้มีส่วนเข้าร่วมในกิจกรรมนักเรียนด้วย

2. การจัดวางตัวบุคคลด้านอาชีพ เกี่ยวกับการช่วยเหลือให้นักเรียนได้ทำงานเต็มเวลาและบางเวลา รวมทั้งการช่วยเหลือให้ได้รับการฝึกฝนอาชีพที่เหมาะสมด้วย

3. การจัดวางตัวบุคคลด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อช่วยเหลือนักเรียนเรื่องเกี่ยวกับสังคมการสมาคมกับเพื่อน รวมทั้งการเข้าร่วมในกิจการบางประเภท เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนในเรื่องส่วนตัวด้วย

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2539: 13) กล่าวว่า การจัดวางตัวบุคคลนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือเด็กแต่ละคนได้พิจารณาตนเองให้อยู่ในสภาพการณ์ด้านการศึกษา อาชีพ และการเลือกทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตอย่างเหมาะสม ช่วยให้เด็กได้สำรวจสิ่งแวดล้อมตัวเอง เพื่อหาประสบการณ์และทราบถึงความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนความสามารถของเขา ซึ่งเชื่อว่าหากบุคคลได้อยู่ในสภาพการณ์ที่เหมาะสม ย่อมมีความสุขมีโอกาสพัฒนาด้านศักยภาพในตัวเอง ให้สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

กล่าวโดยสรุป บริการจัดวางตัวบุคคล หมายถึง บริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนทางด้านเพิ่มพูนประสบการณ์ การได้รับการสงเคราะห์ตามควรแก่กรณีและการปฏิบัติหรือดำเนินตามแผนที่วางไว้ โดยจัดให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของนักเรียนแต่ละคนทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

วัตถุประสงค์ของการจัดบริการจัดวางตัวบุคคล

1. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับบริการ หรือสวัสดิการที่จำเป็นสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน

2. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถและความสนใจของตน

3. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เลือกเรียนอย่างเหมาะสม เช่น เลือกวิชาเรียน เลือกแผนการเรียน เลือกคณะและสถานศึกษา เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาต่อและประกอบอาชีพในอนาคต

4. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ทางด้านอาชีพ โดยจัดหางานพิเศษนอกเวลาเรียนและยังช่วยตอบสนองความต้องการของชุมชนอีกด้วย

5. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนเดียวกันกับนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนใกล้เคียงกัน

6. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตน ซึ่งนักเรียนเหล่านี้อาจจะออกจากโรงเรียนกลางคันหรือสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียน

7. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสแสวงหาความก้าวหน้า พัฒนาประสบการณ์และปรับปรุงตนเองในด้านต่างๆ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า บริการจัดวางตัวบุคคล เป็นบริการที่มีส่วนช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาเล่าเรียนหรือการประกอบอาชีพ เพราะบริการจัดวางตัวบุคคลจะเกี่ยวข้องกับคุณภาพในการปรับตัวของนักเรียนที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน นักเรียนจะได้รับการจัดวางตัวบุคคลในประสบการณ์ต่างๆ และในสถานการณ์ต่างๆตลอดชีวิตของนักเรียน

1.6.5 บริการติดตามผล (Follow – Up Service)

การจัดบริการแนะแนวเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้วยวิธีการต่างๆจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด สามารถประเมินได้จากการติดตามผลนักเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533: 4-5) กล่าวถึง บริการติดตามประเมินผล หมายถึง การปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องจากบริการต่าง ๆ ที่กำหนด เพื่อติดตาม ดูแลว่านักเรียนมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ตลอดจนติดตามการจัดกิจการต่าง ๆ ว่าสัมฤทธิ์ผลเพียงใด มีสิ่งใดต้องปรับปรุงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นซึ่งใช้วิธีการเช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2540:13) กล่าวว่า บริการติดตามผล หมายถึง บริการที่มุ่งจะประเมินผลงานที่ดำเนินการไปแล้วทั้งนี้เป็นการตรวจสอบดูว่าบริการที่จัดให้นักเรียนประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดีหรือไม่ ข้อมูลที่ได้รับจากการติดตามผลจะนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัชรี ทรัพย์มี (2533:17) กล่าวถึงวิธีการที่ใช้ติดตามผลว่ามีหลายวิธี เช่น วิธีการสัมภาษณ์เป็นการส่วนตัวกับนักเรียน บุคลากรต่างๆในโรงเรียน หรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียน เช่น บิดามารดา เพื่อน วิธีประชุมศิษย์เก่า เพื่อไต่ถามความเคลื่อนไหวของศิษย์เก่า วิธีใช้แบบสอบถาม เพื่อติดตามผลนักเรียน

นอกจากนี้ ศุภวดี บุญญวงศ์ (2539: 13) กล่าวว่า การบริการติดตามผล หมายถึง บริการที่จัดขึ้นในโรงเรียนเพื่อประเมินผลงานที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เป็นการตรวจสอบดูว่าบริการที่จัดให้เด็กประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด สามารถให้การช่วยเหลือเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เด็กต้องการได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลจะนำไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานแนะแนวได้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของบริการติดตามผล

1. เพื่อช่วยให้การให้ความช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบว่านักเรียนที่ได้รับความ ช่วยเหลือไปแล้วยังประสบปัญหาอยู่หรือมีปัญหาใหม่เกิดขึ้น

2. เพื่อเป็นการประเมินผลการจัดบริการแนะแนวที่ดำเนินไปแล้ว ว่าได้ผลเพียงใด อันจะเป็นแนวทางในการนำมาปรับปรุงแก้ไขและแสวงหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมต่อไป

3. เพื่อทราบถึงสาเหตุการออกจากโรงเรียนกลางคันของนักเรียน โดยที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา

3. เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของนักเรียนเก่าที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและงานบริการต่างๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5. เพื่อต้องการทราบถึงปัญหาที่มีต่อการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อเป็นการเตรียมป้องกันให้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาต่อในปัจจุบัน

6. เพื่อทราบถึงความต้องการของนักเรียนเก่าที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อโรงเรียนจะได้มีโอกาสจัดโครงการให้ความช่วยเหลือเป็นบริการต่อเนื่องต่อไป

7. เพื่อต้องการทราบเกี่ยวกับสถิตินักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วว่าศึกษาต่อ ประกอบอาชีพหรือว่างงานมากน้อยเพียงใด

8. เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับนักเรียน ศิษย์เก่า ผู้ปกครองและชุมชนซึ่งจะมีผลต่อความร่วมมือ ในการพัฒนาโรงเรียนและเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียน

9. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลมาจัดเป็นโครงการศึกษาวิจัยทางการแนะแนวต่อไป

แนวคิดในการติดตามผล

ในการจัดโครงการติดตามผลนักเรียน ฝ่ายที่รับผิดชอบควรพิจารณาและตอบคำถามตามแนวคิด ดังต่อไปนี้

1. จะติดตามผลนักเรียนที่ได้รับบริการความช่วยเหลือด้านใดบ้างหรือทุกๆ ด้าน เช่น การให้คำปรึกษาการจัดบริการสนเทศ การให้บริการทุนการศึกษาและทุนกู้ยืม เป็นต้น

2. เกี่ยวกับสถานที่ติดตามผลเฉพาะนักเรียนที่ศึกษา หรือใช้ชีวิตอยู่ในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนหรือภาคใดภาคหนึ่ง หรือทั่วประเทศ หรือรวมทั้งต่างๆประเทศด้วย

3. ติดตามผลเฉพาะนักเรียนบางรุ่น บางกลุ่มหรือทุกรุ่นทุกกลุ่ม

4. ระยะเวลาที่นักเรียนสำเร็จการศึกษาไปแล้วว่า สำเร็จการศึกษาไปแล้วกี่ปี จึงจะติดตามผลหรือติดตามผลทุกๆปีที่สำเร็จการศึกษา

กล่าวโดยสรุป บริการติดตามผลเป็นบริการหนึ่งของงานแนะแนวที่เกี่ยวข้องกับการติดตามดูพัฒนาการด้านต่างๆของนักเรียน ตลอดจนความสำเร็จในการจัดบริการแนะแนวและการดำเนินการด้านต่างๆของโรงเรียนโดยส่วนรวม เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการติดตามผลมาปรับปรุงงานบริการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.7 ประโยชน์ของการแนะแนว

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2531: 9) กล่าวว่าการแนะแนวก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน การแนะแนวช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเองถูกต้อง รู้ถึงข้อบกพร่องและความสามารถพิเศษของตน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถพิจารณาตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง สามารถที่จะปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ประโยชน์ต่อครู อาจารย์ และโรงเรียน บริการต่างๆในงานแนะแนวจะช่วยให้ครู อาจารย์ เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้นทุกด้าน สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนและการปกครองให้เหมาะสม สามารถจัดแบ่งนักเรียนออกตามความสามารถ และจัดบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมและบริการต่างๆให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาเรื่องความประพฤติของนักเรียน

3. ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง การแนะแนวจะช่วยให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจเด็กของตนเองดีขึ้น เข้าใจถึงแนวทางและโอกาสในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองสามารถชี้แนะช่องทางแก่เด็กของตนได้ดีขึ้น นอกจากนี้การแนะแนวจะช่วยให้ผู้ปกครองยอมรับขีดจำกัดความสามารถของเด็กจะไม่เร่งรัดเด็กให้ทำงานเกินความสามารถอันจะเป็นผลเสียแก่เด็กได้

พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 14) กล่าวถึงประโยชน์ของการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

2. ช่วยให้คณะครูได้รู้จักนักเรียนของตนแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง ทำให้ยอมรับนักเรียนในฐานะเป็นเอกัตบุคคล

3. ช่วยให้บิดามารดาและผู้ปกครองของนักเรียนรู้จักและเข้าใจเด็กของตนดีขึ้น

4. ช่วยให้สังคมและประเทศชาติได้ประชากรที่มีคุณภาพ

วัฒนา พัชราวนิช (2531: 27) กล่าวว่า การแนะแนวนับว่ามีประโยชน์มากมายต่อนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม การที่ผู้เรียนขาดประสบการณ์ ขาดผู้ให้การช่วยเหลือชี้แนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นเหตุให้ต้องดำเนินชีวิตผิดพลาด การจัดบริการแนะแนวจะช่วยขจัดปัญหาทุกๆด้าน ช่วยให้นักเรียนมองเห็นปัญหาแล้วเกิดความกระจ่างขึ้นในใจ สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ยอมรับสภาพที่แท้จริงของตนเอง พยายามที่จะช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด การที่ผู้สอนสามารถเข้าใจการแนะแนวอย่างลึกซึ้ง และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองได้ จะทำให้นักเรียนเกิดความศรัทธาเลื่อมใส ยอมเชื่อฟัง นำหลักและวิธีการต่างๆไปปฏิบัติ ปรับปรุงสุขภาพจิตและสุขภาพทางกายให้สมบูรณ์ กลายเป็นบุคคลที่ปราศจากปัญหา คือ รู้จักแนวทางในการป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาได้อย่างดี

สรุปได้ว่า การที่โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องให้มีบริการแนะแนว ก็เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนการปรับตัว เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายและรวดเร็ว

1.8 สาเหตุที่ทำให้จำเป็นต้องมีการแนะแนว

ผกา บุญเรือง (2528: 10) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ต้องมีการจัดบริการแนะแนวขึ้นในประเทศไทย สรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจุบันหลักสูตรในโรงเรียนเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนได้หลายสาขาวิชา
2. ครูไม่มีเวลาดูแลนักเรียนได้ทั่วถึงในทุกด้าน
3. มีอาชีพและวิทยาการใหม่ๆเพิ่มขึ้นมากมาย
4. ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป
5. ความเจริญด้านการศึกษาในประเทศไทยยังไม่ทั่วถึง
6. สภาพการทำงานในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง
7. การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ทำให้พ่อแม่ไม่ได้ใกล้ชิดเด็กเท่าที่ควร
8. วัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามาในประเทศไทยมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กไทย

พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 12-13) กล่าวว่า การที่โรงเรียนมีความจำเป็นต้องจัดให้มีบริการแนะแนวขึ้นในโรงเรียน ก็เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในการปรับตัว เนื่องจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจค่อนข้างรัดตัว ค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูง ทำให้บิดามารดาต้องออกไปประกอบอาชีพ ส่งผลให้บิดามารดาไม่มีเวลาที่ดูแลบุตรหลานของตนได้อย่างใกล้ชิด โรงเรียนจึงต้องจัดให้มีการแนะแนวขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ได้รู้จักเลือกคบเพื่อน รู้จักใช้เวลาว่างให้เหมาะสมและสามารถตัดสินใจได้อย่างฉลาด

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านงานอาชีพ

ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีเจริญขึ้นมาก ก่อให้เกิดการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม เป็นเหตุให้เกิดอาชีพใหม่ขึ้นมากมาย และอาชีพแต่ละอย่างต้องการบุคคลที่มีคุณสมบัติ มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันไป ดังนั้นการแนะแนวจึงเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการเปลี่ยนแปลงด้านนี้

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านจำนวนประชากร

ปัจจุบันประชากรในประเทศเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ เช่น

ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ มีการแข่งขันกันสูง เนื่องจากสภาวะคนล้นงาน ทำให้เกิดปัญหาคนว่างงานเพิ่มขึ้น การแนะแนวจึงจำเป็นต้องให้มีขึ้นในโรงเรียน เพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม

ปัจจุบันการเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆทำได้ง่ายและรวดเร็ว ทำให้วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในประเทศไทยอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้เด็กเกิดความสงสัย เกิดความสับสน วุ่นวายในจิตใจ เนื่องจากสิ่งที่ทางบ้านและโรงเรียนสอนให้เด็กประพฤติปฏิบัติ กับสิ่งที่เด็กได้พบเห็นในสังคมไม่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน การบริการแนะแนวในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นบริการที่จะช่วยให้เด็กสามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาดและถูกต้อง

5. การเปลี่ยนแปลงด้านปรัชญาการศึกษาและหลักสูตร

ปรัชญาการศึกษาเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มุ่งหวังให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพ หลักสูตรจึงมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา คือ หลักสูตรการศึกษาเป็นหลักสูตรแบบกว้าง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเรียนวิชาต่าง ๆตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละคน การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะจะช่วยให้นักเรียนสามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รู้แนวทางในการศึกษาต่อในการประกอบอาชีพ และรู้จักที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพอีกด้วย

1.9 ปัญหาและอุปสรรคการจัดบริการแนะแนว

อรวิไล สว่างคำ (2548: 23) กล่าวถึงปัญหาในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ว่าคนทั่ว ๆไปยังไม่เห็นความสำคัญของการแนะแนว บุคลากรในโรงเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่องานแนะแนว นอกจากนี้ยังมีปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ซึ่งอุษณีย์ เย็นสบาย (2548: 24) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านบุคลากรไว้สอดคล้องกัน ดังนี้ บุคลากรแนะแนวในโรงเรียนไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวโดยตรง ขาดประสบการณ์ด้านแนะแนวและไม่ศรัทธาในงานแนะแนว สงบ ลักษณะ (2548: 3) กล่าวว่า การที่งานแนะแนวไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญต่องานแนะแนวอย่างเพียงพอและขาดการส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดบริการแนะแนวขาดขวัญและกำลังใจในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว ปัญหาด้านงบประมาณ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 26) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณดำเนินการแนะแนวว่า กรมวิชาการมีงบประมาณจำกัดจึงไม่สามารถดำเนินงานแนะแนวได้อย่างเต็มที่และสถานศึกษาทุกระดับ ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการแนะแนวซึ่งไม่เพียงพอหรือไม่มีเลย จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า โรงเรียนในระดับประถมศึกษานั้นไม่มีเงินรายได้จากส่วนอื่น ๆเลย นอกจากงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้ จึงไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานแนะแนวตามโครงการที่กำหนดให้ และปัญหาด้านการจัดการในแผนพัฒนางานแนะแนวว่า สถานศึกษาทุกระดับส่วนใหญ่จะบริหารงานแนะแนว

ตามสภาพที่มีอยู่ ไม่มีประสิทธิภาพ การบริหารแนะแนวจะต้องมีหลักการ ขอบข่ายงาน โครงการ และแผนปฏิบัติงาน คณะกรรมการแนะแนว บุคลากรแนะแนวที่มีคุณภาพ มีงบประมาณเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็น สถานศึกษาบางแห่งจัดการแนะแนวไม่ครบทั้ง 5 ด้าน และผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของการแนะแนว บุญประสิทธิ์ กนกสิงห์ (2548: 27) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ไว้ดังนี้ ขาดห้องแนะแนวที่เป็นสัดส่วน หรือมีห้องแนะแนวแต่ไม่เหมาะสม ขาดเครื่องมือที่ใช้ในการแนะแนว เช่น แบบสอบถาม แบบทดสอบ เอกสารข้อมูลข่าวสารเพื่อการสนเทศ ปัญหาด้านการจัดการ ส่วนสงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530: 84) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนพอสรุปได้ว่า โรงเรียนขาดบุคลากรทางด้านแนะแนว บุคลากรในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนว ผู้ฝึกปฏิบัติงานแนะแนวขาดเทคนิคในการสอนกิจกรรมแนะแนว ผู้ฝึกปฏิบัติงานมีปัญหาในการปรับตัวเกี่ยวกับการจัดเวลาในการฝึกงาน โรงเรียนไม่มีห้องแนะแนวเป็นสัดส่วน และวัชรี ทรัพย์มี(2519)ได้กล่าวถึงปัญหาในการปฏิบัติงานของครูแนะแนว สรุปได้ว่า ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนวจึงไม่ให้โอกาสหรือการสนับสนุน เนื่องจากผู้บริหารไม่เข้าใจถึงกระบวนการของงานแนะแนวว่ามีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างไร ส่วนครูแนะแนวนั้นไม่รู้จักรูปธรรมของงานแนะแนว เนื่องจากขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการแนะแนว และมีภาระมากเกินกำลังที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้ การปฏิบัติงานขาดความสะดวก เนื่องจากขาดเครื่องมือทางการแนะแนวและขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน รวมทั้งการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง นอกจากนี้ พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 268) ได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดและการบริหารโครงการแนะแนวไว้สอดคล้องกัน ดังนี้ คณะครูขาดความรู้ความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของการแนะแนว เห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระงานให้มากยิ่งขึ้น โรงเรียนขาดความพร้อม เช่น ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ ขาดอุปกรณ์และสถานที่ ปัญหาขาดการประสานงานและขาดความร่วมมือในการทำงาน ปัญหาการไม่มาใช้บริการแนะแนวของนักเรียน

1.10 การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 232-234) กล่าวว่า เด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากจะมีอายุระหว่าง 5-15 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยเด็กตอนกลาง (5-7 ปี) ถึงวัยรุ่นตอนต้น (13-15 ปี) ระยะเวลาที่เด็กเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญต่อชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างดีและเหมาะสม ก็จะเป็นการปูพื้นฐานให้เด็กได้มีบุคลิกภาพเหมาะสมเมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ความมุ่งหมายของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของนักเรียนให้เป็นไปด้วยดี ตั้งแต่ขั้นต้นๆของชีวิต

2. เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น อันจะเป็นการขัดขวางความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็ก

3. เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ป้องกันการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม

4. เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสกัดกั้นความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็ก

5. เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางการศึกษาเล่าเรียนของเด็กให้มีความพร้อมและการตั้งต้นที่ดี

6. เพื่อสนองความต้องการ ความสนใจ และความสามารถอื่นๆของนักเรียนแต่ละคน

7. เพื่อช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น บิดามารดา หรือผู้ปกครองได้เข้าใจและให้ความร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

8. เพื่อช่วยให้รู้จักและเข้าใจตนเองดีขึ้น ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง และรู้จักปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ดีขึ้น

ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาที่ควรได้รับการแนะแนว

1. เด็กทุกคนต้องการผู้ใหญ่ที่เป็นตัวอย่างที่ดี

2. เด็กทุกคนต้องการความช่วยเหลือในการวางเป้าหมาย และแนวทางในการดำเนินไปสู่เป้าหมาย

3. เด็กเกเรและมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆต้องการพึ่งพิงบุคคลที่เข้าใจตน

4. เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ ไม่พร้อม มีสภาพร่างกายบกพร่อง มีปัญหาด้านการเรียน

5. เด็กที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมต้องการได้รับความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ

6. เด็กที่มีปัญหาด้านการปรับตัว

7. เด็กฉลาด เพราะการมีสติปัญญาสูงกว่าระดับที่เรียน อาจก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน มีความรู้สึกรำคาญต่อการอ่านหนังสือง่ายๆ ซึ่งไม่เป็นการส่งเสริมความสามารถความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความอยากรู้อยากเห็น ก็จะถูกสกัดกั้นเอาไว้ โรงเรียนจะต้องเพิ่มพูนสมรรถภาพของเด็กให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาไปในทางที่ดี เพราะเมื่อเด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตได้มาก

หลักการสำคัญของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

1. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ควรจัดขึ้นเพื่อนักเรียนทุกคน เพราะเป้าหมายของการแนะแนว คือ การป้องกัน การแก้ไข และการส่งเสริมพัฒนานักเรียนแต่ละคนให้มีความเจริญงอกงามและมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทุกด้าน

2. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา จะต้องจัดเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนวัตถุประสงค์ของโรงเรียนประถมศึกษาด้วย

3. การแนะแนวจะต้องสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนของครูทุกคน และจะต้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเรียนรู้ทางวิชาการและพัฒนาการด้านอื่นๆ ตามจุดมุ่งหมายและหลักการของหลักสูตร

4. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคนเป็นประการสำคัญ และให้การช่วยเหลือแนะแนวที่เหมาะสมเป็นรายๆไป

5. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ควรเป็นการช่วยให้นักเรียนสามารถช่วยตนเองได้ดียิ่งขึ้น ครูจะต้องไม่ทำหน้าที่ตัดสินใจให้นักเรียน แต่ทำหน้าที่แนะแนวทางให้นักเรียนได้รู้จักเลือกตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

6. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ควรถือเป็นหน้าที่ของครูทุกคนในการดำเนินการร่วมกัน และจะต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันเป็นอย่างดี

7. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อได้มีการวางนโยบายและแผนการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้และมีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงงาน

8. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา จะประสบความสำเร็จจะต้องได้รับความร่วมมือจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียน และชุมชน

9. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ควรจะมีความสัมพันธ์กับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรืออาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

10. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา จะต้องเน้นความสำคัญที่ครูประจำชั้นเพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากกว่าครูคนอื่น

ประโยชน์ของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

1. ช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ทำให้สามารถปรับตัวได้ดีขึ้นในทุกด้าน ทั้งในด้านการเรียน ความประพฤติ การเข้าสังคม สุขภาพ การใช้เวลาว่าง ฯลฯ

2. ช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนของตนแต่ละคนดียิ่งขึ้น ทำให้สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนและการปกครองให้เหมาะสมกับนักเรียนของตน เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน

3. ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตน มีความภาคภูมิใจและยอมรับในขีดความสามารถของเด็ก และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนานักเรียน

4. ช่วยให้โรงเรียนจัดกิจกรรมและบริการต่างๆได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เป็นการช่วยลดปัญหาด้านความประพฤติของนักเรียนและเสริมสร้างการเรียน

5. ช่วยให้สังคมและประเทศชาติได้ประชากรที่มีคุณภาพ ช่วยให้การลงทุนด้านการศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น และลดความล้มเหลวทางการศึกษา

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยในประเทศ

จรัล สุขก้องวารี (2519: 102-103) ศึกษาปัญหาในการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของครูแนะแนว คือ จำนวนครูแนะแนวมีน้อยเกินไป เจ้าหน้าที่แผนกแนะแนวไม่มี เช่น เสมียนพิมพ์ดีด เป็นต้น วัสดุเครื่องใช้ในการแนะแนวไม่พอ คณะครูไม่มีเวลาช่วยงานแนะแนว นักเรียนจะแก้ปัญหาด้วยตนเอง การติดตามผลไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากมีฐานะยากจน ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานของตน แผนกแนะแนวควรมีห้องโดยเฉพาะ ครูแนะแนวควรศึกษาทางด้านการแนะแนวโดยตรง มีประสบการณ์ในการสอน มีความสามารถหลายด้าน และมีเวลาให้นักเรียนพบปะอย่างเพียงพอ บริการแนะแนวเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ การจัดบริการแนะแนวมีส่วนกระตุ้นให้นักเรียนสนใจการเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ระเบียนสะสมเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษานักเรียน บริการแนะแนวจัดขึ้นเพื่อนักเรียนทุกคน และจะสำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย และควรจัดการอบรมครูแนะแนวและคณะครู เพื่อให้มีความรู้ด้านการแนะแนวอาชีพ

จารุรักษ์ สุขเสริม (2534: 105) ศึกษาเรื่องการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษายังมีจำนวนน้อย รูปแบบของการจัดกิจกรรมทุกโรงเรียนให้ความสนใจน้อย คือ จัดให้มีปฏิทินในการปฏิบัติงานแนะแนวประจำปี จัดการอบรมครูแนะแนวและคณะครูเพื่อให้ความรู้ด้านการแนะแนว งบประมาณในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแนะแนว และห้องแนะแนวประจำโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มีการจัดบริการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศและบริการติดตามผลเป็นจำนวนมากที่สุด โรงเรียนขนาดกลางมีการจัดบริการให้คำปรึกษา และบริการจัดวางตัวบุคคลเป็นจำนวนมาก ส่วนปัญหาที่ผู้บริหารประสบมากที่สุดในการจัดบริการแนะแนว คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดบริการแนะแนว ขาดเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานแนะแนวและอุปกรณ์ในการจัดบริการแนะแนว ขาดบุคลากรแนะแนวประจำโรงเรียน ครูแนะแนวไม่ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาการแนะแนวโดยเฉพาะ ครูแนะแนวและคณะครูมีชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลาไปทำงานแนะแนว ครูแนะแนวและคณะครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดบริการแนะแนว และผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะยากจน ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้ ควรกำหนดให้เป็นรูปแบบเดียวกัน ควรจัดให้มีโครงการแนะแนวทุกโรงเรียน ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบด้านแนะแนวโดยเฉพาะ ควรมีการอบรมครูในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนว สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติควรจัดทำรูปแบบระเบียนสะสมแจกให้กับทุกโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรจัดพิมพ์แบบสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลให้กับทุกโรงเรียน ควรจัดงบประมาณสนับสนุนผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ควรเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมมาโดยตลอด โรงเรียนควรคัดเลือกบุคคลในโรงเรียนไปรับการอบรมแนะแนวโดยเฉพาะ โรงเรียนควรมีโครงการติดตามผลอย่างจริงจัง

จินดารัตน์ ศรีศุภกาญจน์ (2535: 97-98) ศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 ด้านของโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ส่วนใหญ่มีการจัดทำในระดับปานกลาง การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนตัวนักเรียน โดยครูประจำชั้นและโดยวิธีการสังเกตอยู่ในระดับมาก การใช้แบบทดสอบเพื่อวัดความถนัด สติปัญญา และความสนใจ และการเก็บข้อมูลโดยวิธีการเยี่ยมบ้านอยู่ในระดับน้อย การจัดบริการสนเทศ บริการติดตามผลของโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด อยู่ในระดับปานกลาง การจัดบริการให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาต่อของโรงเรียนขนาดใหญ่ อยู่ในระดับมาก การจัดบริการจัดวางตัวบุคคลของโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการช่วยเหลือนักเรียนในการจัดหางานให้ทำในเวลาว่างอยู่ในระดับน้อย และการจัดกลุ่มกิจกรรมตามความสนใจต่าง ๆเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพและเพิ่มพูนประสบการณ์ของโรงเรียนขนาดกลาง อยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ ของโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก การจัดบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การจัดบริการให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการศึกษาต่อและความสนใจด้านอาชีพของโรงเรียนขนาดกลาง อยู่ในระดับน้อย ปัญหาการจัดบริการแนะแนวที่สำคัญที่สุด คือ การขาดครูแนะแนวโดยตรง ครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว ลักษณะการดำเนินการจึงเป็นแบบต่างคนต่างทำ ขาดความร่วมมือจากครูอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากภาระการสอนมีมาก ไม่มีเวลาให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งปัญหาผู้บริหารงานไม่มีความรู้ในงานแนะแนว ขาดเงินงบประมาณ ขาดห้องแนะแนว ขาดความร่วมมือจากนักเรียนและผู้ปกครอง

ทองใบ สุกมาก (2534: 89-91) ได้ศึกษารูปแบบการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 7 ผลการศึกษาพบว่า การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาควรมีรูปแบบ ดังนี้ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมผู้บริหาร คณะครูและผู้รับผิดชอบงานแนะแนวในโรงเรียน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจการจัดบริการแนะแนวจนสามารถนำไปเป็นแนวทางการจัดบริการได้ ควรให้ครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชาทำหน้าที่แนะแนวสอดแทรกไปกับวิชาการ โดยพยายามให้นักเรียนได้รู้จักและค้นพบตนเอง ควรมีการปฐมนิเทศนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตในโรงเรียนได้เร็วขึ้นและมีการสำรวจสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน นักเรียนและชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน จะทำให้การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีการประสานงานและประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดบริการแนะแนวเป็นอย่างดี และควรส่งเสริมให้นักเรียนประถมศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการศึกษา ส่วนตัวและสังคมเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ของนักเรียน ควรจัดทำระเบียนสะสม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน

วัชรี ทรัพย์มี (2519: 130-134) ได้วิจัย สภาพการแนะแนวของสถาบันการศึกษาในประเทศไทย พบว่า ส่วนมากที่สุด คือ ร้อยละ 44.30 ของผู้แนะแนวในสถาบันการศึกษานั้น มีวุฒิปริญญาตรีสาขาอื่นที่ไม่ใช่การแนะแนว และส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 69.37 ของผู้แนะแนว ทำหน้าที่แนะแนวและสอนวิชาอื่นด้วย และมีเพียงร้อยละ 23.54 ของผู้แนะแนวในสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่นะแนวเต็มเวลา และปัญหาจากการดำเนินงานแนะแนว ปัญหาที่ประสบมากที่สุด คือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆไม่สนับสนุน และไม่ให้ความร่วมมือ อันดับรองลงมาได้แก่ ผู้แนะแนวมีภาระอื่นด้วยไม่ได้ทำหน้าที่เต็มเวลา และผู้แนะแนวมีจำนวนน้อยเกินไปไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนผู้รับบริการ

สุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ (2537: 226) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และคณะครู มีการติดต่อประสานงานกันน้อย โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดบริการแนะแนว และไม่ได้วางโครงการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างรัดกุม โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์งานแนะแนวทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนไม่มีห้องแนะแนวโดยเฉพาะ โรงเรียนขาดวิทยากรที่จะเชิญมาให้คำแนะนำแก่นักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่แผนกแนะแนวไม่มี เช่น เสมียนพิมพ์ดีด และขาดแหล่งบริการให้ความรู้แก่เด็กในชุมชน ขาดการจัดหางานให้กับนักเรียนทำในเวลาว่างเพื่อหารายได้ ครูแนะแนวและคณะครูมีชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลาทำงานแนะแนว ครูแนะแนวไม่ได้ศึกษามาทางวิชาการแนะแนวโดยเฉพาะ จำนวนครูแนะแนวกับนักเรียนไม่สมดุลกัน ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่เข้าใจระดับสติปัญญา ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ตลอดจนไม่มีเวลาที่จะดูแลบุตรหลานของตน โรงเรียนไม่มีข้อทดสอบมาตรฐาน วัสดุเครื่องใช้ในงานแนะแนวไม่พอ เป็นต้น ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวของครูแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู สรุปได้ว่า ครูแนะแนวควรมีวุฒิทางด้านการแนะแนวโดยตรง มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความสามารถหลายด้านและมีเวลาให้นักเรียนพบปะอย่างเพียงพอ บริการแนะแนวเป็นสิ่งมีประโยชน์ สำนักการศึกษาควรจัดการอบรมครูแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู เพื่อให้มีความรู้ทางด้านการแนะแนวมากยิ่งขึ้น โครงการแนะแนวมีความจำเป็นสำหรับกระบวนการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ระเบียนสะสมเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับเด็ก บริการแนะแนวจัดขึ้นเพื่อนักเรียนทุกคน และจะสำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่องการแนะแนว คือ ความยุติธรรมในการมอบหมายงานแนะแนวอย่างเท่าเทียมกัน ความเชื่อในความรู้ความสามารถของครูแนะแนว การวางโครงการปฏิบัติงานแนะแนวและบริการสะดวกรวดเร็วดี ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ต่อทางโรงเรียน คณะครูมีชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลาช่วยงานแนะแนว ครูแนะแนวควรมีเวลาให้นักเรียนพบปะอย่างเพียงพอ ในด้านความต้องการและข้อเสนอแนะของครูแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู มีดังนี้ ให้ทางสำนักการศึกษาจัดอบรมความรู้เรื่องการแนะแนวในโรงเรียนอย่างจริงจัง กำหนดอัตราที่จะบรรจุครูแนะแนวในโรงเรียนโดยตรง และให้สมดุลกับ

จำนวนนักเรียน มีงบประมาณในการจัดบริการแนะแนว ให้งานแนะแนวในระดับเขตและกลุ่มโรงเรียนได้จัดนิทรรศการ

สุรเชษฐ์ จิตตวิกุล (2526: 94 - 98) ได้ทำการวิจัยเรื่องโครงการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ มีความเห็นว่าการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมีความสำคัญน้อย ครูใหญ่ ครูประจำชั้นหรือครูแนะแนวมีความเห็นว่าควรมีการกำหนดตำแหน่งครูแนะแนวโดยตรง และทุกฝ่ายยังต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูได้เข้ารับการอบรมทางด้านการแนะแนว

2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

อัล ไท (Al–Tai. 1991: 425) ได้ศึกษารูปแบบสำหรับการจัดบริการแนะแนวและบริการให้คำปรึกษา ในมหาวิทยาลัยสลาฮัดดิน ประเทอิรัก กับครู จำนวน 125 คน นักศึกษา 725 คน ผลการศึกษาพบว่า การบริการแนะแนว และบริการให้คำปรึกษาที่มหาวิทยาลัยสลาฮัดดินมีไม่เพียงพอ การแนะแนวและให้คำปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา และไม่มีประสบการณ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ปัญหาให้กับนักศึกษา เด็กทั้งสองกลุ่ม คือ เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงที่มหาวิทยาลัยสลาฮัดดิน พบปัญหาเกี่ยวกับในทางวิชาการทางรัฐศาสตร์และในเรื่องเศรษฐกิจ

เดอร์จิ้น (Durgin. 1974: 4439-A) ได้สำรวจสภาพของการจัดโครงการแนะแนวทางอาชีพของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาประเภทต่างๆ ในรัฐโอไฮโอ โดยศึกษาจากผู้แนะแนว จำนวน 1,567 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้แนะแนวใช้เวลาสำหรับให้คำปรึกษามากที่สุด ผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาเป็นรายบุคคล ส่วนมากมีปัญหาทางด้านอารมณ์และปัญหาส่วนตัว นักเรียนมาขอรับบริการแนะแนวทาการศึกษามากที่สุด รองลงมาก็คือการแนะแนวอาชีพและการปรับตัว และงานแนะแนวจะดำเนินไปได้ดีถ้าครูใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อโครงการแนะแนวของโรงเรียน

มูคารับ (Moukarab. 1990: 3157-A) ได้ศึกษาความต้องการแนะแนวของเด็กอายุ 14 – 18 ปี ในประเทศอียิปต์ ซึ่งทำการศึกษาเฉพาะในเขตนิเบีย พบว่า นักเรียนในประเทศอียิปต์เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมแนะแนว ภายใต้จุดประสงค์ที่สำคัญที่สุด 6 ประการ คือ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนรู้และการศึกษาของผู้ให้ความช่วยเหลือ การให้ข้อสนเทศ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบ้านกับโรงเรียน การติดต่อประสานงานกับผู้ให้ความรู้ของโรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ การให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. แหล่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 18 คน และครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 201 คน รวม 219 คน สังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนวัดบางโพโอมาวาส โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดมัชฌิมาธิการาม โรงเรียนวัดประดู่ธรรมาธิปัตย์ โรงเรียนวัดประชาศรัทธาธรรม โรงเรียนวัดทองสุทธาราม โรงเรียนวัดสร้อยทอง ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครู จำนวน 144 คน รวมเป็น 162 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะครูที่สอนระดับประถมศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนแหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครู
โรงเรียนวัดบางโพโอมาวาส	3	18
โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง	2	19
โรงเรียนวัดมัชฌันติการาม	3	18
โรงเรียนวัดประดู่ธรรมาธิปัตย์	2	18
โรงเรียนวัดประชาศรัทธาธรรม	2	13
โรงเรียนวัดทองสุทธาราม	3	30
โรงเรียนวัดสร้อยทอง	3	28
รวม	18	144

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Data) นำมาสร้างแบบสอบถาม ซึ่งรายละเอียดของแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนว

ตัวอย่าง แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถานภาพในการทำงาน
   - ( ) ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา)
   - ( ) ครู (ครูที่ปฏิบัติงานด้านการสอนในสถานศึกษา)
2. วุฒิการศึกษา
   - ( ) ปริญญาตรี

( ) ปริญญาโท

( ) ปริญญาเอก

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตอบ

( ) ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 25 ปี

( ) ประสบการณ์การทำงาน 25 ปีขึ้นไป

สำหรับครูตอบ

( ) ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี

( ) ประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป

4. ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตอบ

( ) มีความรู้ด้านงานแนะแนว

( ) ให้การสนับสนุนงานแนะแนว ( ) ให้การสนับสนุนงานแนะแนวบ้าง

( ) ไม่ให้การสนับสนุนงานแนะแนวเลย

( ) ไม่มีความรู้ด้านงานแนะแนว

( ) ให้การสนับสนุนงานแนะแนว ( ) ให้การสนับสนุนงานแนะแนวบ้าง

( ) ไม่ให้การสนับสนุนงานแนะแนวเลย

สำหรับครูตอบ

( ) มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

( ) ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

( ) มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

( ) ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

5. ระดับความรู้ด้านการแนะแนว

( ) ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว

( ) เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนว

( ) สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการแนะแนว

( ) สำเร็จการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่าด้านการแนะแนว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของท่านในการบริการแนะแนว โดยให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล 0 ครูมีการเยี่ยมบ้าน เก็บข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนและครอบครัว										
ด้านบริการสนเทศ 0 โรงเรียนมีการจัดปฐมนิเทศ เพื่อให้นักเรียน/ผู้ปกครองเข้าใจโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆภายในโรงเรียน										
ด้านบริการให้คำปรึกษา 0 ครูมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา										

สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล 0 ครูมีการจัดทำข้อมูลหรือบริการต่าง ๆด้านการแนะแนว										
ด้านบริการติดตามผล 0 โรงเรียนมีการติดตามผลการให้บริการต่าง ๆ ได้แก่ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผล เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงาน										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล

ตัวอย่าง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนว

คำชี้แจง ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โปรดแสดงความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงในประเด็นต่อไปนี้โดยอิสระ

1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

.....

.....

2. ด้านบริการสนเทศ

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการสนเทศ

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการสนเทศ

.....

.....

3. ด้านบริการให้คำปรึกษา

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการให้คำปรึกษา

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการให้คำปรึกษา

.....

.....

4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

.....

.....

5. ด้านบริการติดตามผล

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการติดตามผล

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการติดตามผล

.....

.....

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการจัดบริการแนะแนวเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดนิยามศัพท์ ตัวแปร ตัวบ่งชี้ของตัวแปรที่ศึกษา เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถาม โดยจำแนกรายละเอียดตามตัวแปรใน 5 ด้าน คือ ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการในการจัดบริการแนะแนว ซึ่งลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ รวมเป็น 40 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และขอคำแนะนำเพิ่มเติม

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร.นฤมล พระใหญ่ พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา รวมถึงเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามความเหมาะสมของแบบสอบถาม

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out)

8. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 80 คน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า โดยวิธีของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.969

9. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดบางโพโอมาวาส โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดมัชฌิมาวาส โรงเรียนวัดประดู่ธรรมาธิปัตย์ โรงเรียนวัดประชาศรัทธาธรรม โรงเรียนวัดทองสุทธาราม โรงเรียนวัดสร้อยทอง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแจกและนัดวันเพื่อรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตัวเอง

3. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยเริ่มการจัดกระทำข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนว เพื่อหาความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นคำตอบของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ในแต่ละข้อ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่(Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความเฉลี่ย (Mean) ตามรายข้อ รายด้าน เพื่อเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงในการแปลความหมาย โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของเบสท์ (Best.1977 : 247) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร มาวิเคราะห์โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน (Descriptive Statistics) ได้แก่
   1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
   1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
   1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ
   2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
   2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย
   3.1 ทดสอบค่าที (t – test)
   3.2 ทดสอบค่าเอฟ (F – test)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที (t - distribution)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F - distribution)
df	แทน	Degree of freedom
SS	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean Square
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหา ความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ระดับความรู้ด้านการแนะแนว โดยการทดสอบค่าสถิติทดสอบที (t - distribution) และ ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F - distribution)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพในการทำงาน		
ผู้บริหารสถานศึกษา	18	11.11
ครู	144	88.89
รวม	162	100.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	107	66.05
ปริญญาโท	55	33.95
ปริญญาเอก	-	-
รวม	162	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงาน < 25 ปี	7	4.32
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ≥ 25 ปี	11	6.79
ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน < 10 ปี	51	31.48
ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ≥ 10 ปี	93	57.41
รวม	162	100.00
ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว		
ผู้บริหารสถานศึกษา		
ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ด้านงานแนะแนวให้การสนับสนุนงานแนะแนว	10	6.17
ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ด้านงานแนะแนวให้การสนับสนุนงานแนะแนวบ้าง	3	1.85

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว		
ผู้บริหารสถานศึกษา		
ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความรู้ด้านงานแนะแนวให้การสนับสนุนงานแนะแนว	3	1.85
ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความรู้ด้านงานแนะแนวให้การสนับสนุนงานแนะแนวบ้าง	2	1.24
ครู		
ครูมีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	24	14.81
ครูไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	22	13.59
ครูมีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	66	40.74
ครูไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	32	19.75
รวม	162	100.00
ระดับความรู้ด้านการแนะแนว		
ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนวเลย	59	36.42
เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนว	98	60.49
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการแนะแนว	5	3.09
รวม	162	100.00

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 11.11 เป็นครู ร้อยละ 88.89 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 66.05 ปริญญาโท ร้อยละ 33.95 ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 25 ปี ร้อยละ 6.79 ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 25 ปี ร้อยละ 4.32 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 57.41 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า10 ปี ร้อยละ 31.48 สำหรับระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ด้านงานแนะแนวให้การสนับสนุนงานแนะแนวมากที่สุด ร้อยละ 6.17 รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ด้านงานแนะแนวให้การสนับสนุนงานแนะแนวบ้าง , ผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่มีความรู้ด้านงานแนะแนวให้

การสนับสนุนงานแนะแนว ร้อยละ 1.85 เท่ากัน และผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่มีความรู้ด้านงานแนะแนวให้การสนับสนุนงานแนะแนวบ้าง ร้อยละ 1.24 ตามลำดับ ส่วนระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวของครู เป็นครูที่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวมากที่สุด ร้อยละ 40.74 รองลงมาคือ ครูที่ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ร้อยละ 19.75 ครูที่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ร้อยละ 14.81 และครูที่ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ร้อยละ 13.59 ตามลำดับ สำหรับระดับความรู้ด้านการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนวมากที่สุด ร้อยละ 60.49 รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนวเลย ร้อยละ 36.42 และผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการแนะแนว ร้อยละ 3.09 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตาราง 3 – 4 ดังนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ปัญหาในการบริการแนะแนวรายด้าน

ปัญหาในการบริการแนะแนว	n	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	162	3.27	0.66	ปานกลาง
2. ด้านบริการสนเทศ	162	3.19	0.84	ปานกลาง
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	162	3.08	0.82	ปานกลาง
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	162	3.01	0.75	ปานกลาง
5. ด้านบริการติดตามผล	162	3.16	0.80	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลและด้านบริการติดตามผลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.01 ถึง 3.27

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ความต้องการในการบริการแนะแนว รายด้าน

ความต้องการในการบริการแนะแนว	n	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	162	3.72	0.66	มาก
2. ด้านบริการสนเทศ	162	3.63	0.86	มาก
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	162	3.70	0.82	มาก
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	162	3.68	0.71	มาก
5. ด้านบริการติดตามผล	162	3.80	0.72	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร มีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลและด้านบริการติดตามผลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.63 ถึง 3.80

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนว ดังแสดงในตาราง 5 – 22 ดังนี้

ตาราง 5 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามสถานภาพในการทำงาน

ปัญหาในการบริการแนะแนว	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=18)		ครูผู้สอน (n=144)		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	3.42	0.39	3.25	0.68	1.02	0.31
2. ด้านบริการสนเทศ	3.10	0.69	3.21	0.86	-0.52	0.60
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	2.71	0.77	3.12	0.81	-2.03*	0.04
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	2.42	0.76	3.09	0.72	-3.69*	0.00
5. ด้านบริการติดตามผล	2.83	0.64	3.21	0.81	-1.87	0.06

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงานแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามสถานภาพในการทำงาน

ความต้องการในการบริการแนะแนว	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=18)		ครูผู้สอน (n=144)		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	4.13	0.18	3.67	0.68	2.88*	0.01
2. ด้านบริการสนเทศ	0.26	0.98	3.68	0.84	-1.94	0.06
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	3.80	1.08	3.69	0.79	0.55	0.58
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	3.61	0.61	3.69	0.72	-0.45	0.65
5. ด้านบริการติดตามผล	3.64	0.56	3.82	0.73	-1.03	0.31

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงานแตกต่างกัน มีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ตาราง 7 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ปัญหาในการบริการแนะแนว	ปริญญาตรี (n = 107)		ปริญญาโท (n = 55)		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	3.25	0.70	3.31	0.55	-0.56	0.57
2. ด้านบริการสนเทศ	3.24	0.93	3.11	0.65	0.90	0.37
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	3.21	0.87	2.81	0.63	3.09*	0.00
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	3.13	0.78	2.79	0.65	2.82*	0.00
5. ด้านบริการติดตามผล	3.12	0.85	3.24	0.71	-0.88	0.39

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ความต้องการในการบริการแนะแนว	ปริญญาตรี (n = 107)		ปริญญาโท (n = 55)		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	3.71	0.76	3.73	0.43	-0.12	0.90
2. ด้านบริการสนเทศ	3.72	0.93	3.46	0.67	1.81	0.07
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	3.71	0.89	3.69	0.69	0.12	0.91
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	3.73	0.77	3.59	0.57	1.13	0.26
5. ด้านบริการติดตามผล	3.77	0.80	3.87	0.51	-0.90	0.37

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 8 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ปัญหาในการบริการแนะแนว	ประสบการณ์ < 25 ปี (n = 7 คน)		ประสบการณ์ ≥ 25 ปี (n = 11 คน)		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	3.53	0.39	3.30	0.38	1.29	0.22
2. ด้านบริการสนเทศ	3.24	0.88	2.96	0.46	0.84	0.41
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	2.81	0.94	2.60	0.59	0.57	0.58
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	2.43	0.82	2.41	0.75	0.04	0.97
5. ด้านบริการติดตามผล	2.87	0.72	2.80	0.59	0.24	0.81

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 9 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีปัญหาในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ปัญหาในการบริการแนะแนว	ประสบการณ์ < 10 ปี (n = 51 คน)		ประสบการณ์ ≥ 10 ปี (n = 93 คน)		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	3.29	0.72	3.23	0.66	0.47	0.64
2. ด้านบริการสนเทศ	3.14	0.90	3.25	0.84	-0.72	0.47
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	3.26	0.86	3.04	0.78	1.57	0.12
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	3.10	0.79	3.08	0.68	-0.12	0.91
5. ด้านบริการติดตามผล	3.05	0.88	3.29	0.76	-1.73	0.09

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 10 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีปัญหาในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ความต้องการในการบริการแนะแนว	ประสบการณ์ < 25 ปี (n = 7 คน)		ประสบการณ์ ≥ 25 ปี (n = 11 คน)		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	4.19	0.15	4.08	0.20	1.33	0.20
2. ด้านบริการสนเทศ	3.46	1.06	3.07	0.90	0.84	0.42
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	3.79	0.67	3.81	1.43	-0.05	0.96
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	3.79	0.49	3.43	0.69	1.30	0.21
5. ด้านบริการติดตามผล	3.87	0.58	3.41	0.47	1.87	0.08

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 11 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ความต้องการในการบริการแนะแนว	ประสบการณ์ < 10 ปี (n = 51 คน)		ประสบการณ์ ≥ 10 ปี (n = 93 คน)		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	3.88	0.71	3.55	0.64	2.88*	0.01
2. ด้านบริการสนเทศ	3.82	0.81	3.60	0.85	1.51	0.13
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	3.84	0.86	3.60	0.74	1.75	0.08
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	3.78	0.73	3.64	0.72	1.14	0.26
5. ด้านบริการติดตามผล	3.89	0.78	3.78	0.71	0.84	0.40

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 12 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

ปัญหาในการบริการแนะแนว	มีความรู้ด้านงานแนะแนว		ไม่มีความรู้ด้านงานแนะแนว		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	3.34	0.41	3.62	0.27	-1.41	0.18
2. ด้านบริการสนเทศ	3.16	0.77	2.93	0.45	0.64	0.53
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	3.78	0.87	2.53	0.45	0.59	0.56
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	2.52	0.86	2.17	0.38	0.85	0.40
5. ด้านบริการติดตามผล	2.86	0.68	2.77	0.60	0.27	0.79

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 13 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวแตกต่างกันมีปัญหาในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของครู จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

ปัญหาในการบริการแนะแนว	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4	3.88	1.92	2.90*	0.04
	ภายในกลุ่ม	140	62.38	0.45		
	รวม	144	66.26			
2. ด้านบริการสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	4	4.97	1.66	2.29	0.08
	ภายในกลุ่ม	140	100.54	0.72		
	รวม	144	105.50			
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4	2.98	0.99	1.52	0.21
	ภายในกลุ่ม	140	90.97	0.65		
	รวม	144	93.95			
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4	3.50	1.17	2.32	0.08
	ภายในกลุ่ม	140	70.42	0.50		
	รวม	144	73.92			
5. ด้านบริการติดตามผล	ระหว่างกลุ่ม	4	8.15	2.71	4.41*	0.01
	ภายในกลุ่ม	140	86.35	0.62		
	รวม	144	94.50			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 14 พบว่า ครูที่มีระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวแตกต่างกันมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลและด้านบริการติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบรายคู่โดยวิธี LSD เพื่อดูความแตกต่างรายคู่ของด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลและด้านบริการติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 15-16

ตาราง 15 การหาค่าความแตกต่างรายคู่ของปัญหาในการบริการแนะแนวของครูด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	$\overline{X}$	มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.65)	ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.70)	มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.64)	ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.70)
มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	3.65	-	0.48	0.19	0.32
ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	3.70		-	0.04*	0.83
มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	3.64			-	0.01*
ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	3.70				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 15 พบว่า ครูที่ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลแตกต่างกับครูที่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

และครูที่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลแตกต่างกับครูที่ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 16 การหาค่าความแตกต่างรายคู่ของปัญหาในการบริการแนะแนวของครูด้านบริการติดตามผล จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	$\overline{X}$	มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.19)	ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.46)	มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ($\overline{X}$ = 2.97)	ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.52)
มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	3.19	-	0.23	0.25	0.11
ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	3.46		-	0.01*	0.79
มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	2.97			-	0.00*
ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว	3.52				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 16 พบว่า ครูที่ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการติดตามผลแตกต่างกับครูที่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

และครูที่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการติดตามผลแตกต่างกับครูที่ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 17 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

ความต้องการในการบริการแนะแนว	มีความรู้ด้านงานแนะแนว		ไม่มีความรู้ด้านงานแนะแนว		t	p
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	4.09	0.19	4.24	0.09	-1.62	0.13
2. ด้านบริการสนเทศ	3.39	0.99	2.93	0.95	0.91	0.38
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	3.99	1.21	3.31	0.45	1.21	0.24
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	3.60	0.68	3.63	0.45	-0.07	0.94
5. ด้านบริการติดตามผล	3.65	0.5	3.60	0.60	0.18	0.86

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 17 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวแตกต่างกันมีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของครู จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

ความต้องการในการบริการแนะแนว	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4	0.10	0.03	0.07	0.98
	ภายในกลุ่ม	140	66.54	0.48		
	รวม	144	66.64			
2. ด้านบริการสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.31	0.77	1.10	0.35
	ภายในกลุ่ม	140	98.08	0.70		
	รวม	144	100.39			
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4	1.12	0.37	0.60	0.62
	ภายในกลุ่ม	140	87.74	0.63		
	รวม	144	88.85			
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4	0.88	0.29	0.56	0.64
	ภายในกลุ่ม	140	73.76	0.53		
	รวม	144	74.64			

ตาราง 18 (ต่อ)

ความต้องการในการบริการแนะแนว	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
5. ด้านบริการติดตามผล	ระหว่างกลุ่ม	4	3.20	1.07	2.03	0.11
	ภายในกลุ่ม	140	72.87	0.52		
	รวม	144	76.07			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 18 พบว่า ครูที่มีระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวแตกต่างกันมีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 19 การเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามระดับความรู้ด้านการแนะแนว

ปัญหาในการบริการแนะแนว	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	0.12	0.06	0.14	0.87
	ภายในกลุ่ม	159	69.19	0.44		
	รวม	162	69.31			
2. ด้านบริการสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.00	1.00	1.41	0.25
	ภายในกลุ่ม	159	111.90	0.71		
	รวม	162	113.90			
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	6.47	3.23	5.10*	0.01
	ภายในกลุ่ม	159	100.24	0.63		
	รวม	162	106.71			
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	3.63	1.82	3.31*	0.04
	ภายในกลุ่ม	159	87.31	0.55		
	รวม	162	90.94			
5. ด้านบริการติดตามผล	ระหว่างกลุ่ม	3	0.01	0.01	0.01	0.99
	ภายในกลุ่ม	159	103.66	0.65		
	รวม	162	103.67			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 19 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกันมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบรายคู่โดยวิธี LSD เพื่อดูความแตกต่างรายคู่ของด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ดังแสดงในตารางที่ 20-21

ตาราง 20 การหาค่าความแตกต่างรายคู่ของปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านบริการให้คำปรึกษา จำแนกตามระดับความรู้ด้านการแนะแนว

ระดับความรู้ด้านการแนะแนว	$\overline{X}$	ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.33)	เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนว ($\overline{X}$ = 2.92)	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.24)
ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว	3.33	-	0.00*	0.82
เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนว	2.92		-	0.37
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการแนะแนว	3.24			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 20 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนวมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 21 การหาค่าความแตกต่างรายคู่ของปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านบริการจัดวางตัวบุคคล จำแนกตามระดับความรู้ด้านการแนะแนว

ระดับความรู้ด้านการแนะแนว	$\overline{X}$	ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.18)	เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนว ($\overline{X}$ = 2.90)	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.34)
ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว	3.18	-	0.02*	0.65

ตาราง 21 (ต่อ)

ระดับความรู้ด้านการแนะแนว	$\overline{X}$	ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.18)	เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนว ($\overline{X}$ = 2.90)	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการแนะแนว ($\overline{X}$ = 3.34)
เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนว	2.90		-	0.19
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการแนะแนว	3.34			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 21 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนวมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการจัดวางตัวบุคคลแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 22 การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามระดับความรู้ด้านการแนะแนว

ความต้องการในการบริการแนว	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	0.15	0.07	0.17	0.85
	ภายในกลุ่ม	159	70.54	0.44		
	รวม	162	70.69			
2. ด้านบริการสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.55	0.28	0.37	0.69
	ภายในกลุ่ม	159	118.78	0.75		
	รวม	162	119.33			
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	0.06	0.03	0.04	0.96
	ภายในกลุ่ม	159	108.94	0.69		
	รวม	162	109.00			

ตาราง 22 (ต่อ)

ความต้องการในการบริการแนว	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	0.29	0.14	0.28	0.76
	ภายในกลุ่ม	159	80.74	0.51		
	รวม	162	81.03			
5. ด้านบริการติดตามผล	ระหว่างกลุ่ม	3	1.16	0.58	1.13	0.33
	ภายในกลุ่ม	159	80.86	0.51		
	รวม	162	82.02			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกันมีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

ปัญหาด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

1. ครูมีภาระงานอื่นๆมาก จึงมีการศึกษาข้อมูลรายบุคคลไม่ต่อเนื่อง
2. ขาดเครื่องมือในการทดสอบสติปัญญา ความถนัด ความสนใจและบุคลิกภาพของนักเรียนที่ดีพอ
3. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เป็นระบบ
4. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล แต่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์เท่าที่ควร
5. ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการกรอกรายละเอียด ข้อมูลที่ได้ไม่ครบตามความต้องการ และไม่ตอบข้อมูลที่เป็นความจริง

ความต้องการด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

1. ควรมีเวลาให้ครูผู้จัดเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ควรจัดทำแฟ้มข้อมูลนักเรียน เพื่อง่ายต่อการนำมาใช้
3. ข้อมูลนักเรียนควรอยู่ในจุดที่ครูทุกคนนำมาใช้ได้สะดวก
4. ควรสนับสนุนด้านงบประมาณให้พอเพียงกับงานแนะแนวในทุกด้าน
5. ต้องการให้ผู้ปกครองมีความกระตือรือร้นในการให้ความร่วมมือและแจ้งข้อมูลที่เป็นจริง

6. แต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

2. ด้านบริการสนเทศ

ปัญหาด้านบริการสนเทศ

1. นักเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษาปีที่ 1-5 ไม่มีความต้องการประกอบอาชีพ และไม่มีการให้บริการสนเทศด้านอาชีพ เพราะอยู่ในการศึกษาภาคบังคับ

2. นักเรียนบางส่วนนำข่าวสารจากทางโรงเรียนส่งให้ผู้ปกครองช้า บางรายก็ลืม

3. ไม่มีป้ายบริการสนเทศ

ความต้องการด้านบริการสนเทศ

1. ต้องการให้มีการจัดระบบบริการที่เป็นระบบสามารถเรียกดู และศึกษาค้นคว้าได้รวดเร็ว

2. ต้องการผู้มีความรู้มาจัดโดยตรง

3. แต่งตั้งคณะกรรมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่นักเรียน

3. ด้านบริการให้คำปรึกษา

ปัญหาด้านบริการให้คำปรึกษา

1. ขาดครูที่มีความรู้ด้านการแนะแนวให้คำปรึกษาโดยตรง

2. ครูประจำชั้นไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษานักเรียน

2. ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากครอบครัว แก้ไขยาก ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองที่มีปัญหา

3. นักเรียนไม่มาปรึกษาปัญหากับครู มักจะบอกปัญหากับเพื่อน

ความต้องการด้านบริการให้คำปรึกษา

1. ต้องการครูแนะแนวที่จบโดยตรงมาทำหน้าที่นี้

2. ควรจัดให้มีห้องแนะแนวให้คำปรึกษากับนักเรียนทุกโรงเรียน

4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ปัญหาด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

1. การจัดวางตัวบุคคลไม่เหมาะสมกับงาน เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร

2. ขาดแคลนครูด้านการแนะแนวโดยตรง หรือที่มีอยู่ก็ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก

3. ครูแนะแนวมีภาระงานอื่นมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะทำงานแนะแนว และการทำงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ความต้องการด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

1. ต้องการให้มีครูแนะแนวโดยตรง จะได้ผลการทำงานที่ดีกว่าให้ครูที่ไม่ได้จบด้านแนะแนวทำ

2. ควรแต่งตั้งบุคลากรเพื่อช่วยงานแนะแนวในแต่ละด้าน

3. ควรดูศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เหมาะสมกับงาน

5. ด้านบริการติดตามผล

ปัญหาด้านบริการติดตามผล

1. การติดตามผลไม่ต่อเนื่อง เพราะครูมีภาระงานด้านอื่นมาก
2. โรงเรียนไม่มีการติดตามผลนักเรียนที่จบออกจากโรงเรียนไปแล้ว

ความต้องการด้านบริการติดตามผล

1. ต้องการให้มีการเผยแพร่ผลการติดตาม

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนว สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร สถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวและระดับความรู้ด้านการแนะแนว

3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร สถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนว

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล อย่างน้อย 1 ด้านแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกัน มีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล อย่างน้อย 1 ด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 18 คน และครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 201 คน รวม 219 คน สังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนวัดบางโพโอมาวาส โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดมัชฌิมาราม โรงเรียนวัดประดู่ธรรมาธิปัตย์ โรงเรียนวัดประชาศรัทธาธรรม โรงเรียนวัดทองสุทธาราม โรงเรียนวัดสร้อยทอง ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครู จำนวน 144 คน รวมเป็น 162 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะครูที่สอนระดับประถมศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพในการทำงาน

3.1.2 วุฒิการศึกษา

3.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

3.1.4 ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

3.1.5 ระดับความรู้ด้านการแนะแนว

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนว จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

3.2.2 ด้านบริการสนเทศ

3.2.3 ด้านบริการให้คำปรึกษา

3.2.4 ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

3.2.5 ด้านบริการติดตามผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Data) นำมาสร้างแบบสอบถาม ซึ่งรายละเอียดของแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

2. ผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out)กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 80 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .969

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจำนวนทั้งหมด 162 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 162 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน (Descriptive Statistics)
   - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
   - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
   - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ
   - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
   - 2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัค (Cronbach)
3. สถิติทดสอบสมมติฐานในการวิจัย
   - 3.1 ทดสอบค่าที (t – test)
   - 3.2 ทดสอบค่าเอฟ (F – test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร พบว่า

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีปัญหาในการบริการแนะแนวทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล รองลงมาคือด้านบริการสนเทศ ด้านบริการติดตามผล ด้านบริการให้คำปรึกษา และด้านบริการจัดวางตัวบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.01 ถึง 3.27

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบริการติดตามผล รองลงมาคือด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลและด้านบริการสนเทศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.63 ถึง 3.80

2. เปรียบเทียบปัญหาในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนว พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงานแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีปัญหาในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวแตกต่างกันมีปัญหาในการจัดบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน และครูที่มีระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวแตกต่างกันมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลและด้านบริการติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกันมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนว พบว่า

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงานแตกต่างกัน มีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวแตกต่างกันมีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกันมีความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

1.1 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาในการบริการแนะแนวทุกด้านของผู้บริหารสถานศึกษาและครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลเป็นบริการที่สำคัญในการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน อันจะเป็นพื้นฐานให้ผู้แนะแนวช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องโดยใช้เครื่องมือ เทคนิคเฉพาะต่างๆ รวมทั้งวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในด้านการศึกษาพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงที่สุด ซึ่งจำเป็นต้องให้ผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านทางการแนะแนวเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลจะได้ผลดีที่สุด เพราะเครื่องมือแต่ละชนิดย่อมมีคุณสมบัติและก่อให้เกิดประโยชน์เฉพาะอย่าง ถ้าใช้เครื่องมือไม่เป็นหรือใช้ไม่ถูกต้อง ก็ย่อมจะเกิดผลเสียกับนักเรียนได้ ดังที่พนม ลิ้มอารีย์ (2533 : 11) ได้กล่าวไว้ว่าหลักการที่สำคัญที่ทำให้บริการแนะแนวในโรงเรียนเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ คือ การจัดบริการแนะแนวจะต้องกระทำอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เป็นระบบ มี

ระเบียบแบบแผน จำเป็นต้องใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่ใช่แบบทดสอบ เพื่อจะได้เข้าใจบุคคลแต่ละคนและช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้เข้าใจตนเอง สามารถควบคุมพัฒนาการส่วนตัวของนักเรียนได้ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวจะต้องได้รับการศึกษาอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ มีทั้งความรู้และทักษะที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ (2537: 226) ที่ได้ศึกษาปัญหาในการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ครูแนะแนวไม่ได้ศึกษามาทางวิชาการแนะแนวโดยเฉพาะ ซึ่งครูแนะแนวควรมีวุฒิทางด้านการแนะแนวโดยตรง มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความสามารถหลายด้าน และมีเวลาให้นักเรียนพบปะอย่างเพียงพอ และโรงเรียนไม่มีข้อทดสอบมาตรฐาน วัสดุเครื่องใช้ในงานแนะแนวไม่พอ

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการในการบริการแนะแนวทุกด้านของผู้บริหารสถานศึกษาและครูอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบริการติดตามผล เนื่องจากงานบริการแนะแนวด้านบริการติดตามผลเป็นบริการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการติดตามดูพัฒนาการด้านต่าง ๆของนักเรียน ตลอดจนความสำเร็จในการจัดบริการแนะแนวและการดำเนินการด้านต่าง ๆของโรงเรียน โดยส่วนรวม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่วนใหญ่จึงมีความต้องการงานบริการแนะแนวด้านบริการติดตามผลมาก ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะที่กลุ่มตัวอย่างได้เสนอไว้ว่าต้องการให้มีการเผยแพร่ผลของการดำเนินการติดตามผลด้วย เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีครูแนะแนวที่จบการศึกษาทางด้านการแนะแนวโดยตรง ครูที่ทำหน้าที่แนะแนวไม่มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในงานแนะแนวอย่างเพียงพอ หรือบางโรงเรียนมีครูแนะแนวที่จบการศึกษาทางด้านแนะแนวโดยตรง แต่ไม่ได้ทำงานแนะแนวเต็มเวลาเนื่องจากมีภาระงานอื่น ๆที่ผู้บริหารมอบหมาย เป็นครูประจำชั้นและมีชั่วโมงสอนวิชาอื่นด้วย ไม่มีเวลาไปทำงานแนะแนวอย่างเต็มที่ ทำให้งานบริการแนะแนวในโรงเรียนไม่เป็นระบบ ไม่มีระเบียบแบบแผน และไม่ต่อเนื่อง ขาดการติดตามผลที่ดี ดังที่นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2531 : 9) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการแนะแนวไว้ว่า การแนะแนวช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเองถูกต้อง รู้ถึงข้อบกพร่องและความสามารถพิเศษของตน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถพิจารณาตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง สามารถที่จะปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังช่วยให้ครู อาจารย์ เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้นทุกด้าน สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนและการปกครองให้เหมาะสม จัดแบ่งนักเรียนตามความสามารถ และจัดบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาเรื่องความประพฤติของนักเรียน ส่วนผู้ปกครองก็จะเกิดเข้าใจในตัวเด็กของตนเองดีขึ้น เข้าใจถึงแนวทางและโอกาสในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองสามารถชี้แนะช่องทางแก่เด็กของตนได้และยอมรับขีดจำกัดความสามารถของเด็กไม่เร่งรัดเด็กให้ทำงานเกินความสามารถอันจะเป็นผลเสียแก่เด็กได้ จะเห็นได้จากงานวิจัยของมูคารับ (Moukarab.1990:3157-A) ได้ศึกษาความต้องการแนะแนวของเด็กอายุ 14–18 ปี ในประเทศอียิปต์ซึ่งทำการศึกษาเฉพาะในเขตนิเบีย พบว่า นักเรียนในประเทศอียิปต์เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ

การจัดโปรแกรมแนะแนว ภายใต้จุดประสงค์ที่สำคัญที่สุด 6 ประการ คือ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนรู้และการศึกษาของผู้ให้ความช่วยเหลือ การให้ข้อสนเทศ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบ้านกับโรงเรียน การติดต่อประสานงานกับผู้ให้ความรู้ของโรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ การให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน

2. การเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา และระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล อย่างน้อย 1 ด้านแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่างานบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาและด้านบริการจัดวางตัวบุคคลเป็นงานที่มีลักษณะเฉพาะต้องให้ผู้ที่มีความรู้ทางด้านแนะแนวและได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินงานแนะแนวโดยตรง ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะที่กลุ่มตัวอย่างเสนอไว้ว่าต้องการให้ครูที่จบทางด้านการแนะแนวโดยตรงมาทำหน้าที่นี้จะได้ผลการทำงานดีกว่าครูที่ไม่ได้จบการแนะแนวทำ ดังที่คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2540 : 12) กล่าวไว้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นสิ่งสำคัญมากและเป็นหัวใจของการแนะแนว ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนรู้ในระดับสูง การให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ต่างๆ มีทฤษฎีเป็นที่ยึด มีเทคนิคที่จะนำไปใช้ช่วยบุคคลได้อย่างมีวิธีการที่น่าเชื่อถือ และศุภวดี บุญญวงศ์ (2539 : 13) กล่าวถึงการบริการจัดวางตัวบุคคลว่าเป็นการช่วยให้เด็กแต่ละคนได้พิจารณาตนเองและเลือกทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งหากบุคคลได้อยู่ในสภาพการณ์ที่เหมาะสม ย่อมมีความสุขมีโอกาสพัฒนาด้านศักยภาพในตัวเองให้สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่วนครูที่มีระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวแตกต่างกันมีปัญหาในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลและด้านบริการติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นั้นแสดงให้เห็นว่าครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนและปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวมากที่สุดโดยเฉพาะด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลและด้านบริการติดตามผล ซึ่งครูที่ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวมีปัญหาในการบริการแนะแนวมากกว่าครูที่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และครูที่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวมีปัญหาในการบริการแนะแนวมากกว่าครูที่ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว แสดงให้เห็นว่าครูให้ความสำคัญกับงานแนะแนวและมองว่างานบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลและด้านบริการติดตามผลเป็นปัญหาสำคัญในโรงเรียน ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะที่กลุ่มตัวอย่างเสนอไว้ว่าปัญหาด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล คือ ครูมีภาระงานอื่นมาก จึงมีการศึกษาข้อมูลเป็นรายบุคคลไม่ต่อเนื่องและการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เป็นระบบ นอกจากนี้โรงเรียน

ยังขาดเครื่องมือในการทดสอบที่ดีพอ ส่วนปัญหาด้านบริการติดตามผล คือ การติดตามผลไม่ต่อเนื่องและไม่มีการติดตามผลนักเรียนที่จบจากโรงเรียนไปแล้ว เพราะครูมีภาระงานด้านอื่นมาก

3. การเปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงานแตกต่างกัน มีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว และระดับความรู้ด้านการแนะแนวแตกต่างกัน มีความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล อย่างน้อย 1 ด้านแตกต่างกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลเป็นบริการที่สำคัญในการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน อันจะเป็นพื้นฐานให้ครูแนะแนวช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องโดยใช้เครื่องมือ เทคนิคเฉพาะต่างๆ รวมทั้งวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในด้านการศึกษาพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงที่สุด ซึ่งจำเป็นต้องให้ผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านทางการแนะแนวเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลจะได้ผลดีที่สุด เพราะเครื่องมือแต่ละชนิดย่อมมีคุณสมบัติและก่อให้เกิดประโยชน์เฉพาะอย่าง ถ้าใช้เครื่องมือไม่เป็นหรือใช้ไม่ถูกต้อง ก็ย่อมจะเกิดผลเสียกับนักเรียนได้ ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะที่กลุ่มตัวอย่างเสนอเกี่ยวกับความต้องการด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลไว้ว่า ต้องการให้มีครูที่จบด้านแนะแนวโดยตรงมาทำหน้าที่นี้ และให้เวลาครูแนะแนวได้ทำงานแนะแนวเต็มที่ และจัดแฟ้มข้อมูลนักเรียนให้อยู่ในสภาพที่สะดวกต่อการนำมาใช้ประโยชน์ ดังที่พนม ลิ้มอารีย์ (2533 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดบริการแนะแนวจะต้องกระทำอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เป็นระบบ มีระเบียบแบบแผน จำเป็นต้องใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่ใช่แบบทดสอบ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวจะต้องได้รับการศึกษาอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ มีทั้งความรู้และทักษะที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรจัดสถานที่ ห้องบุคลากรแนะแนว ที่มีบรรยากาศและการตกแต่งน่าดู น่าชมสมกับความสำคัญของการแนะแนวที่เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ สำหรับการดำเนินงานบริการแนะแนวให้เป็นสัดส่วน มีความชัดเจนมากขึ้น และเพื่อความเหมาะสมในการบริการให้คำปรึกษานักเรียน

1.2 สถานศึกษาควรมีครูแนะแนวที่มีความรู้และจบการศึกษาทางด้านการแนะแนวโดยตรง และให้ครูแนะแนวได้ทำหน้าที่ที่ตรงกับงานแนะแนวเป็นหลัก ถ้ามีชั่วโมงสอนควรมีชั่วโมงน้อย

1.3 สถานศึกษาควรมีชั่วโมงแนะแนวให้กับนักเรียนทุกระดับชั้น และให้ครูแนะแนวได้ทำหน้าที่สอนกิจกรรมแนะแนวโดยตรง

1.4 สถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมความรู้ด้านการแนะแนวให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ให้ได้รับความรู้ทางด้านแนะแนว เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศคติที่ดีต่องานแนะแนว ซึ่งจะส่งผลต่อความร่วมมือในการทำงานแนะแนวให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนว โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่เป็นผู้เรียน ผู้ปกครอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2524). **สุขภาพจิตในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: มหามงกุฎราชวิทยาลัย.

_____. (2527). **การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2528). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). **คู่มือการจัดกิจกรรมแนะแนว**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ.

_____. (2545). **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการแนะแนว.** กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2540). **การแนะแนวเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

จรัล สุขก้องวารี. (2519). **การศึกษาปัญหาในการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จารุรักษ์ สุขเสริม. (2534). **การศึกษาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

จินดารัตน์ ศรีศุภกาญจน์. (2535). **สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

จำเนียร ช่วงโชติ. (2526). **เทคนิคการแนะแนว**. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.

ทองเรียน อมรัชกุล. (2528). **หลักการแนะแนวเบื้องต้น**. พิษณุโลก: โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2525). **การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล**. สงขลา: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2531). **การจัดและการให้บริการสนเทศ**. สงขลา: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2551). **การแนะแนวเบื้องต้น**. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.

นุชลี อุปภัย. (2543). **การแนะแนวเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

บุญประสิทธิ์ กนกสิงห์. (2548). **การบริหารกับการส่งเสริมการจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. (2536). **แนะแนวเบื้องต้น**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บัวทอง สว่างโสภากุล. (2525). **การแนะแนว**. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประทุม แป้นสุวรรณ. (2523). **จิตวิทยาแนะแนว**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พีระพัธนา.

ประหยัด ทองมาก. (2529). **การแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ.

ผกา บุญเรือง. (2528). **การจัดและการให้บริการสนเทศ**. ชลบุรี: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). **การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.

พนม ลิ้มอารีย์. (มปป). **การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล**. มหาสารคาม: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พนม ลิ้มอารีย์. (2533). **การแนะแนวเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

พรหมธิดา แสนคำเครือ. (2535). **การแนะแนวเบื้องต้น**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ระวีวรรณ ชินะตระกูล. (2537). **หลักการแนะแนว**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.

ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2527). **จิตวิทยาการแนะแนว**. กรุงเทพฯ: วรวุฒิการพิมพ์.

ลักขณา สริวัฒน์. (2543). **การแนะแนวเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วชิรญา บัวศรี. (2523). **จิตวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว**. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซเพรสศึกษาการพิมพ์.

วัชรี ทรัพย์มี. (2519). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วัชรี ทรัพย์มี. (2533). **การแนะแนวในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัฒนา พัชราวนิช. (2531). **หลักการแนะแนว**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

วัลนิกา ฉลากบาง. (2535). **จิตวิทยาและการแนะแนวเด็กประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส พริ้นติ้งเฮาส์.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2530). **สัมมนาปัญหาการแนะแนว**. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.

สถิต วงศ์สวรรค์. (2527). **จิตวิทยาแนะแนว**. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

สุชา จันทร์เอม. (2533). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ. (2537). **การศึกษาปัญหาในการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: บางกอกการพิมพ์.

ศุภวดี บุญญวงศ์. (2539). **การแนะแนวเบื้องต้น**. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อนนต์ อนันตรังสี. (2521). **หลักการแนะแนว**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พีระพัธนา.

อารีย์ ตัณฑ์เจริญรัตน์. (2526). **การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล**. พิษณุโลก: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุษณีย์ เย็นสบาย. (2548). **จิตวิทยาแนะแนว**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Al – Tai. (1991, August). **A Model for Guidance and Counselling in Salahaddin University, Irag**. Dissertation Abstracts International. 52 (2): 248 – A.

Best, John W. (1977). **Research in Education**. New Jersy: Prentics Hall.

Moukarab, Aly Ahmed. (1990 , April). **Guidance Needs of 14 – 18 Year Old Students in Egypt with Particular Reference to Minia County**. Dissertation Abstracts International. 50(10): 259 – A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู
เรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา
และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง “การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร” โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดบริการแนะแนว 5 ด้าน คือ

1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล
2. ด้านบริการสนเทศ
3. ด้านบริการให้คำปรึกษา
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล
5. ด้านบริการติดตามผล

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลครั้งนี้

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู

เรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถานภาพในการทำงาน

( ) ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา)

( ) ครู (ครูที่ปฏิบัติงานด้านการสอนในสถานศึกษา)

2. วุฒิการศึกษา

( ) ปริญญาตรี

( ) ปริญญาโท

( ) ปริญญาเอก

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตอบ

( ) ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 25 ปี

( ) ประสบการณ์การทำงาน 25 ปีขึ้นไป

สำหรับครูตอบ

( ) ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี

( ) ประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป

4. ระดับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตอบ

( ) มีความรู้ด้านงานแนะแนว

( ) ให้การสนับสนุนงานแนะแนว ( ) ให้การสนับสนุนงานแนะแนวบ้าง

( ) ไม่ให้การสนับสนุนงานแนะแนวเลย

( ) ไม่มีความรู้ด้านงานแนะแนว

( ) ให้การสนับสนุนงานแนะแนว ( ) ให้การสนับสนุนงานแนะแนวบ้าง

( ) ไม่ให้การสนับสนุนงานแนะแนวเลย

สำหรับครูตอบ

( ) มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

( ) ไม่มีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

( ) มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

( ) ไม่มีความรู้แต่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

5. ระดับความรู้ด้านการแนะแนว

( ) ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว

( ) เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการแนะแนว

( ) สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการแนะแนว

( ) สำเร็จการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่าด้านการแนะแนว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาและความต้องการในการจัดบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการติดตามผล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของท่านในการจัดบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีปัญหา / มีความต้องการในเรื่องนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล										
1 ครูมีการเยี่ยมบ้าน เก็บข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนและครอบครัว										
2 ครูมีการใช้ระเบียนสะสม รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น ข้อมูลด้านส่วนตัว ครอบครัว การเรียนและสุขภาพ										
3 ครูมีการใช้ระเบียนพฤติการณ์ ในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน										
4 ครูมีการศึกษารายกรณี สำรวจปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และให้ความช่วยเหลือนักเรียน										
5 ครูมีการใช้แบบทดสอบสติปัญญา ในการวัดความสามารถโดยทั่วไปของนักเรียน										
6 ครูมีการใช้แบบทดสอบความถนัด ในการวัดหรือค้นหาความถนัดของนักเรียน										

สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
7 ครูมีการใช้แบบทดสอบความสนใจ ในการวัดความสนใจของนักเรียนว่านักเรียนมีความสนใจสิ่งใดบ้าง										
8 ครูมีการใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ ในการวัดและสำรวจลักษณะต่าง ๆของนักเรียน										
9 ครูมีการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการวัดสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ										
10 ครูมีการใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเอง										
ด้านบริการสนเทศ 1 โรงเรียนมีการจัดปฐมนิเทศเพื่อให้นักเรียน/ผู้ปกครองรับรู้เรื่องต่างภายในโรงเรียน										
2 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้ครูได้พบนักเรียนของตนอย่างใกล้ชิด										
3 โรงเรียนจัดวันอาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ										
4 โรงเรียนจัดทำหนังสือคู่มือนักเรียนเพื่อให้นักเรียนรับรู้กฎ ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง										
5 โรงเรียนมีการจัดการศึกษานอกสถานที่เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆนอกโรงเรียน										
6 โรงเรียนมีการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ และพัฒนาบุคลิกภาพ										
7 โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียน										

สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
8 โรงเรียนมีการจัดปัจฉิมนิเทศ เพื่อเป็นการเสนอข้อมูลต่าง ๆให้นักเรียนทราบก่อนสำเร็จการศึกษา										
ด้านบริการให้คำปรึกษา										
1 ครูมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา										
2 ครูมีการจัดตารางเวลาที่เหมาะสมในการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียน										
3 ครูมีการสำรวจปัญหาต่าง ๆของนักเรียนก่อนให้ความช่วยเหลือนักเรียน										
4 ครูมีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม										
5 ครูมีการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาต่าง ๆของนักเรียน										
6 ครูมีการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา										
7 ครูมีการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เพื่อให้นักเรียนวางแผนในการเลือกอาชีพ										
8 ครูมีการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการที่จะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม										
9 โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา										

สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล 1 ครูมีการจัดทำข้อมูลหรือบริการต่าง ๆ ด้านการแนะแนว										
2 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม ให้กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ										
3 โรงเรียนมีการจัดทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์										
4 โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักเรียน เช่น หารายได้พิเศษระหว่างเรียน ฝึกอาชีพ เป็นต้น										
5 โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์										
6 โรงเรียนมีการจัดชมรมต่าง ๆให้นักเรียนมีส่วนร่วมตามความสนใจของนักเรียน										
7 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆให้กับนักเรียนที่ต้องการพัฒนาตนเอง										
ด้านบริการติดตามผล 1 โรงเรียนมีการติดตามผลการให้บริการต่าง ๆ ได้แก่ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผล เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงาน										
2 ครูมีการติดตามผลการให้คำปรึกษาเพื่อประเมินผลการช่วยเหลือนักเรียน										
3 ครูมีการจัดทำสถิติข้อมูลนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา										

สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4 โรงเรียนมีการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย/ออกกลางคัน และให้ความช่วยเหลือนักเรียน										
5 โรงเรียนมีการติดตามผลการเข้าศึกษาต่อของนักเรียน หลังสำเร็จการศึกษา										
6 โรงเรียนมีการติดตามการเข้าประกอบอาชีพของนักเรียน หลังสำเร็จการศึกษา										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โปรดแสดงความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงในประเด็นต่อไปนี้โดยอิสระ

1. ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

.....

.....

2. ด้านบริการสนเทศ

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการสนเทศ

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการสนเทศ

.....

.....

3. ด้านบริการให้คำปรึกษา

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการให้คำปรึกษา

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการให้คำปรึกษา

.....

.....

4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

.....

.....

5. ด้านบริการติดตามผล

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

- ปัญหาด้านบริการติดตามผล

.....

.....

- ความต้องการด้านบริการติดตามผล

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้อย่างดียิ่ง

นางสาวพรวลัย อริยะรัศมีทรัพย์
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว (ภาคพิเศษ)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

ภาคผนวก ค

หนังสือราชการ

ภาคผนวก ง
ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนว

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนว ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

ข้อที่	สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา			ระดับความต้องการ		
		$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ครูมีการเยี่ยมบ้าน เก็บข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนและครอบครัว	3.25	0.84	ปานกลาง	3.64	0.82	มาก
2	ครูมีการใช้ระเบียนสะสม รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น ข้อมูลด้านส่วนตัว ครอบครัว การเรียนและสุขภาพ	3.12	1.07	ปานกลาง	3.81	0.95	มาก
3	ครูมีการใช้ระเบียนพฤติการณ์ ในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน	3.30	0.93	ปานกลาง	3.64	0.98	มาก
4	ครูมีการศึกษารายกรณี สำรวจปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และให้ความช่วยเหลือนักเรียน	3.25	0.89	ปานกลาง	3.71	0.92	มาก
5	ครูมีการใช้แบบทดสอบสติปัญญาในการวัดความสามารถโดยทั่วไปของนักเรียน	3.35	0.96	ปานกลาง	3.66	0.91	มาก
6	ครูมีการใช้แบบทดสอบความถนัดในการวัดหรือค้นหาความถนัดของนักเรียน	3.33	0.96	ปานกลาง	3.82	0.84	มาก
7	ครูมีการใช้แบบทดสอบความสนใจในการวัดความสนใจของนักเรียนว่านักเรียนมีความสนใจสิ่งใดบ้าง	3.27	0.89	ปานกลาง	3.73	0.78	มาก
8	ครูมีการใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพในการวัดและสำรวจลักษณะต่าง ๆของนักเรียน	3.14	0.88	ปานกลาง	3.62	0.86	มาก
9	ครูมีการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการวัดสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ	3.14	1.07	ปานกลาง	3.75	0.97	มาก

ข้อที่	สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา			ระดับความต้องการ		
		$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
10	ครูมีการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเอง	3.53	0.99	มาก	3.78	0.88	มาก

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการสนเทศ

ข้อที่	สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา			ระดับความต้องการ		
		$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1	โรงเรียนมีการจัดปฐมนิเทศ เพื่อให้นักเรียน/ผู้ปกครองรับรู้เรื่องต่างภายในโรงเรียน	3.11	1.12	ปานกลาง	3.70	1.18	มาก
2	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อให้ครูได้พบนักเรียนของตนอย่างใกล้ชิด	3.21	1.20	ปานกลาง	3.88	0.99	มาก
3	โรงเรียนจัดวันอาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ	2.94	1.26	ปานกลาง	3.31	1.05	ปานกลาง
4	โรงเรียนจัดทำหนังสือคู่มือนักเรียนเพื่อให้นักเรียนรับรู้กฎ ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง	3.12	1.15	ปานกลาง	3.67	1.14	มาก
5	โรงเรียนมีการจัดการศึกษานอกสถานที่เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆนอกโรงเรียน	3.16	1.22	ปานกลาง	3.65	1.22	มาก
6	โรงเรียนมีการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ และพัฒนาบุคลิกภาพ	3.50	1.20	มาก	3.65	0.92	มาก
7	โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียน	3.15	1.04	ปานกลาง	3.57	0.95	มาก
8	โรงเรียนมีการจัดปัจฉิมนิเทศ เพื่อเป็นการเสนอข้อมูลต่างๆให้นักเรียนทราบก่อนสำเร็จการศึกษา	3.28	1.08	ปานกลาง	3.62	1.00	มาก

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนว ด้านบริการให้คำปรึกษา

ข้อที่	สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา			ระดับความต้องการ		
		$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ครูมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา	3.06	0.86	ปานกลาง	3.67	0.83	มาก
2	ครูมีการจัดตารางเวลาที่เหมาะสมในการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียน	2.90	1.04	ปานกลาง	3.43	0.95	ปานกลาง
3	ครูมีการสำรวจปัญหาต่างๆของนักเรียนก่อนให้ความช่วยเหลือนักเรียน	3.19	0.92	ปานกลาง	3.72	0.84	มาก
4	ครูมีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจตนเองและสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	3.21	0.92	ปานกลาง	3.77	0.89	มาก
5	ครูมีการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาต่างๆของนักเรียน	2.98	1.08	ปานกลาง	3.64	0.97	มาก
6	ครูมีการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา	3.14	0.94	ปานกลาง	3.76	0.93	มาก
7	ครูมีการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เพื่อให้นักเรียนวางแผนในการเลือกอาชีพ	3.11	0.94	ปานกลาง	3.51	0.98	มาก
8	ครูมีการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการที่จะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม	3.06	1.05	ปานกลาง	3.97	1.00	มาก
9	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	3.05	1.07	ปานกลาง	3.60	0.94	มาก

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนว ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ข้อที่	สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา			ระดับความต้องการ		
		$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ครูมีการจัดทำข้อมูลหรือบริการต่างๆ ด้านการแนะแนว	3.01	0.88	ปานกลาง	3.57	0.88	มาก
2	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม ให้กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	3.24	1.08	ปานกลาง	3.84	0.91	มาก
3	โรงเรียนมีการจัดทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์	2.93	1.19	ปานกลาง	3.67	1.03	มาก
4	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักเรียน เช่น หารายได้พิเศษระหว่างเรียน ฝึกอาชีพ เป็นต้น	2.88	0.99	ปานกลาง	3.46	1.13	ปานกลาง
5	โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	3.11	0.98	ปานกลาง	3.75	0.91	มาก
6	โรงเรียนมีการจัดชมรมต่างๆให้นักเรียนมีส่วนร่วมตามความสนใจของนักเรียน	2.97	1.08	ปานกลาง	3.75	0.99	มาก
7	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆให้กับนักเรียนที่ต้องการพัฒนาตนเอง	2.96	1.01	ปานกลาง	3.73	0.86	มาก

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ปัญหาและความต้องการในการบริการแนะแนว ด้านบริการติดตามผล

ข้อที่	สภาพปัญหาและความต้องการ	ระดับปัญหา			ระดับความต้องการ		
		$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1	โรงเรียนมีการติดตามผลการให้บริการต่างๆ ได้แก่ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผล เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงาน	3.13	0.97	ปานกลาง	3.83	0.87	มาก
2	ครูมีการติดตามผลการให้คำปรึกษาเพื่อประเมินผลการช่วยเหลือนักเรียน	3.05	0.92	ปานกลาง	3.79	0.84	มาก
3	ครูมีการจัดทำสถิติข้อมูลนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา	3.09	1.12	ปานกลาง	3.89	0.94	มาก
4	โรงเรียนมีการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย/ออกกลางคัน และให้ความช่วยเหลือนักเรียน	3.48	0.95	ปานกลาง	3.90	0.86	มาก
5	โรงเรียนมีการติดตามผลการเข้าศึกษาต่อของนักเรียน หลังสำเร็จการศึกษา	3.24	1.08	ปานกลาง	3.74	0.96	มาก
6	โรงเรียนมีการติดตามการเข้าประกอบอาชีพของนักเรียน หลังสำเร็จการศึกษา	3.00	1.15	ปานกลาง	3.62	1.03	มาก

ภาคผนวก จ

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ปัญหาในการบริการแนะแนว

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัญหาในการบริการแนะแนว ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัญหาในการบริการแนะแนว ด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	ครูมีการเยี่ยมบ้าน เก็บข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนและครอบครัว	0.625
2	ครูมีการใช้ระเบียนสะสม รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น ข้อมูลด้านส่วนตัว ครอบครัว การเรียนและสุขภาพ	0.665
3	ครูมีการใช้ระเบียนพฤติการณ์ ในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน	0.488
4	ครูมีการศึกษารายกรณี สำรวจปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบและให้ความช่วยเหลือนักเรียน	0.635
5	ครูมีการใช้แบบทดสอบสติปัญญาในการวัดความสามารถโดยทั่วไปของนักเรียน	0.294
6	ครูมีการใช้แบบทดสอบความถนัดในการวัดหรือค้นหาความถนัดของนักเรียน	0.218
7	ครูมีการใช้แบบทดสอบความสนใจในการวัดความสนใจของนักเรียนว่านักเรียนมีความสนใจสิ่งใดบ้าง	0.416
8	ครูมีการใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพในการวัดและสำรวจลักษณะต่างๆ ของนักเรียน	0.266
9	ครูมีการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการวัดสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาต่างๆ	0.572
10	ครูมีการใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเอง	0.519

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัญหาในการบริการแนะแนว ด้านบริการสนเทศ

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	โรงเรียนมีการจัดปฐมนิเทศ เพื่อให้นักเรียน/ผู้ปกครองรับรู้เรื่องต่างภายในโรงเรียน	0.491
2	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้ครูได้พบนักเรียนของตนอย่างใกล้ชิด	0.515
3	โรงเรียนจัดวันอาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ	0.234
4	โรงเรียนจัดทำหนังสือคู่มือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรับรู้กฎ ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง	0.499
5	โรงเรียนมีการจัดการศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆนอกโรงเรียน	0.614
6	โรงเรียนมีการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ และพัฒนาบุคลิกภาพ	0.588
7	โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนานักเรียน	0.606
8	โรงเรียนมีการจัดปัจฉิมนิเทศ เพื่อเป็นการเสนอข้อมูลต่างๆให้นักเรียนทราบก่อนสำเร็จการศึกษา	0.637

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัญหาในการบริการแนะแนว ด้านบริการให้คำปรึกษา

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	ครูมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา	0.605
2	ครูมีการจัดตารางเวลาที่เหมาะสมในการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียน	0.549
3	ครูมีการสำรวจปัญหาต่างๆของนักเรียนก่อนให้ความช่วยเหลือนักเรียน	0.649
4	ครูมีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจตนเองและสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	0.690
5	ครูมีการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาต่างๆของนักเรียน	0.614

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัญหาในการบริการแนะแนว ด้านบริการให้คำปรึกษา

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
6	ครูมีการให้คำปรึกษาด้านการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา	0.732
7	ครูมีการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เพื่อให้นักเรียนวางแผนในการเลือกอาชีพ	0.612
8	ครูมีการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการที่จะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม	0.617
9	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	0.598

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัญหาในการบริการแนะแนว ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	ครูมีการจัดทำข้อมูลหรือบริการต่างๆด้านการแนะแนว	0.569
2	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	0.596
3	โรงเรียนมีการจัดทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์	0.476
4	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักเรียน เช่น หารายได้พิเศษระหว่างเรียน ฝึกอาชีพ เป็นต้น	0.403
5	โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	0.432
6	โรงเรียนมีการจัดชมรมต่างๆให้นักเรียนมีส่วนร่วมตามความสนใจของนักเรียน	0.545
7	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆให้กับนักเรียนที่ต้องการพัฒนาตนเอง	0.505

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัญหาในการบริการแนะแนว ด้านบริการติดตามผล

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	โรงเรียนมีการติดตามผลการให้บริการต่างๆ ได้แก่ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผล เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงาน	0.551
2	ครูมีการติดตามผลการให้คำปรึกษา เพื่อประเมินผลการช่วยเหลือนักเรียน	0.600
3	ครูมีการจัดทำสถิติข้อมูลนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา	0.534
4	โรงเรียนมีการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย/ออกกลางคันและให้ความช่วยเหลือนักเรียน	0.428
5	โรงเรียนมีการติดตามผลการเข้าศึกษาต่อของนักเรียน หลังสำเร็จการศึกษา	0.477
6	โรงเรียนมีการติดตามการเข้าประกอบอาชีพของนักเรียน หลังสำเร็จการศึกษา	0.416

ภาคผนวก ฉ

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ความต้องการในการบริการแนะแนว

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความต้องการในการบริการแนะแนว ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	ครูมีการเยี่ยมบ้าน เก็บข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนและครอบครัว	0.453
2	ครูมีการใช้ระเบียนสะสม รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น ข้อมูลด้านส่วนตัว ครอบครัว การเรียนและสุขภาพ	0.603
3	ครูมีการใช้ระเบียนพฤติการณ์ ในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน	0.458
4	ครูมีการศึกษารายกรณี สำรวจปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบและให้ความช่วยเหลือนักเรียน	0.512
5	ครูมีการใช้แบบทดสอบสติปัญญาในการวัดความสามารถโดยทั่วไปของนักเรียน	0.270
6	ครูมีการใช้แบบทดสอบความถนัดในการวัดหรือค้นหาความถนัดของนักเรียน	0.321
7	ครูมีการใช้แบบทดสอบความสนใจในการวัดความสนใจของนักเรียนว่านักเรียนมีความสนใจสิ่งใดบ้าง	0.455
8	ครูมีการใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพในการวัดและสำรวจลักษณะต่างๆ ของนักเรียน	0.397
9	ครูมีการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการวัดสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาต่างๆ	0.598
10	ครูมีการใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเอง	0.543

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความต้องการในการบริการแนะแนว ด้านบริการสนเทศ

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	โรงเรียนมีการจัดปฐมนิเทศ เพื่อให้นักเรียน/ผู้ปกครองรับรู้เรื่องต่างภายในโรงเรียน	0.574
2	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้ครูได้พบนักเรียนของตนอย่างใกล้ชิด	0.582
3	โรงเรียนจัดวันอาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ	0.409
4	โรงเรียนจัดทำหนังสือคู่มือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรับรู้กฎ ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง	0.621
5	โรงเรียนมีการจัดการศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆนอกโรงเรียน	0.546
6	โรงเรียนมีการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ และพัฒนาบุคลิกภาพ	0.638
7	โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนานักเรียน	0.587
8	โรงเรียนมีการจัดปัจฉิมนิเทศ เพื่อเป็นการเสนอข้อมูลต่างๆให้นักเรียนทราบก่อนสำเร็จการศึกษา	0.641

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความต้องการในการบริการแนะแนว ด้านบริการให้คำปรึกษา

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	ครูมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา	0.617
2	ครูมีการจัดตารางเวลาที่เหมาะสมในการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียน	0.608
3	ครูมีการสำรวจปัญหาต่างๆของนักเรียนก่อนให้ความช่วยเหลือนักเรียน	0.721
4	ครูมีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจตนเองและสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	0.707
5	ครูมีการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาต่างๆของนักเรียน	0.587

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความต้องการในการบริการแนะแนว ด้านบริการให้คำปรึกษา

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
6	ครูมีการให้คำปรึกษาด้านการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา	0.651
7	ครูมีการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เพื่อให้นักเรียนวางแผนในการเลือกอาชีพ	0.612
8	ครูมีการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการที่จะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม	0.559
9	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	0.584

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความต้องการในการบริการแนะแนว ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	ครูมีการจัดทำข้อมูลหรือบริการต่างๆด้านการแนะแนว	0.512
2	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	0.598
3	โรงเรียนมีการจัดทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์	0.448
4	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักเรียน เช่น หารายได้พิเศษระหว่างเรียน ฝึกอาชีพ เป็นต้น	0.391
5	โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	0.396
6	โรงเรียนมีการจัดชมรมต่างๆให้นักเรียนมีส่วนร่วมตามความสนใจของนักเรียน	0.483
7	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆให้กับนักเรียนที่ต้องการพัฒนาตนเอง	0.473

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความต้องการในการบริการแนะแนวด้านบริการติดตามผล

ข้อที่	ข้อความ	อำนาจจำแนก
1	โรงเรียนมีการติดตามผลการให้บริการต่างๆ ได้แก่ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผล เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงาน	0.514
2	ครูมีการติดตามผลการให้คำปรึกษา เพื่อประเมินผลการช่วยเหลือนักเรียน	0.548
3	ครูมีการจัดทำสถิติข้อมูลนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา	0.542
4	โรงเรียนมีการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย/ออกกลางคันและให้ความช่วยเหลือนักเรียน	0.580
5	โรงเรียนมีการติดตามผลการเข้าศึกษาต่อของนักเรียน หลังสำเร็จการศึกษา	0.476
6	โรงเรียนมีการติดตามการเข้าประกอบอาชีพของนักเรียน หลังสำเร็จการศึกษา	0.423

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพรวลัย อริยะรัศมีทรัพย์
วันเดือนปีเกิด	วันพุธที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2508
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	17/159 หมู่ที่ 5 ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู รับเงินเดือนอันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดสร้อยทอง สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2522	นาฏศิลปชั้นต้น (ละคร) จาก วิทยาลัยนาฏศิลป กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2528	นาฏศิลปชั้นกลาง (ละคร) จาก วิทยาลัยนาฏศิลป กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2530	ประกาศนียบัตรนาฏศิลปชั้นสูง (ละคร) จาก วิทยาลัยนาฏศิลป กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2532	การศึกษาบัณฑิต (การแนะแนว) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2554	ประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู-การศึกษาพิเศษ) จาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2554	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ